

349

ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΛΗΓΜΑΤΑ □□□□
ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ □
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ □□

ΤΗΣ % ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΟΥ ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΑΒΑΣΕ Ο Ο Ο Ο Ο

Ι. Η ΧΤΙΚΙΑΡΑ Θ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Η ΧΤΙΚΙΑΡΑ

ΑΤΕΒΗΚΕ ἀργὰ ἀπὸ τὸ κρεβάτι της, καὶ τράβηξε τὶς κουρτίνες τῶν δυὸ παραθύρων ποῦ βλεπαν κατὰ τὴ θάλασσα. Οἱ πρῶτες ἀχτῖνες τοῦ ἡλίου ποὺ μόλις εἶχε μετεωριοτεῖ ἀγγίζοντας ἀκόμα μιὰ τριχὰ τὰ νερά, χύθηκαν μέσα στὸ δωμάτιο, ψυχρὲς καὶ ρόδινες. Γονάτισε μπροστὰ στὸ κονοστάσι καὶ ἄρχισε σιωπηλὰ τὴν πρωϊνὴ της προσευχή.

“Ἐνα κονοστάσι ποὺ ἔκανε τὴν κάμαρή της νὰ μιάζει σὰν ἐκκλησιόλα. Ἐνα μεγάλο Τριμόρφι μὲ πλατιὰ χουσω-

μένη κορνίζα, παλιό μαυρισμένο κόνισμα, πού δὲν ξεχώριζε πάνω του ἄλλο ἀπὸ δυὸ δυσανάλογα μάτια ἀνοιγμένα βλοσυρά, καὶ μιὰ ἀνοιχτὴ γαλάζια συμβολικὴ σφαῖρα τοῦ Σύμπαντος.

Δίπλα σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα, μιὰν ὅλλη, ἐπίσης μεγάλη, πὶὸ καινούργιαις τέχνης. Ἐνας ὥραϊος Ἀηγιώργης καβάλλα στὸ φρενιασμένο του ἄλογο, ὀλόασπρο σὰν μαρμαρένιο. Καὶ γύρω-γύρω, ἓνα σωρὸ μικρότερα κονισματάκια, κακοσκεδιασμένα σὰ λαϊκὲς γελοιογραφίες, καὶ στολισμένα μὲ δάφνες τῶν Βαγιῶν καὶ ξερὰ ἀγιολούλουδα τῶν Ἐπιταφίων.

Κρεμασμένο στὴ σκεπὴ ἀπὸ ἓνα μακαρᾶ, ἔκαιγε μερονυχτὶς μπροστὰ τους τὸ ἀκοίμητο ἁγιοκάντυλο, μέσα σ' ἓνα φανάρι μὲ πράσινα ἱζάμια.

Σὰν τέλειωσε τὴν προσευχὴ της, ἔρριξ' ἓνα ροῦχο στὶς πλάτες, καὶ ξαπλωκάθισε στὸ κρεβάτι.

Ἐνιωθε φλογισμένα τὰ μάτια της, καὶ ἦτανε λίγο ζαλισμένη ἀπ' τὴν ἀγρύπνια. Δὲν εἶχε κλείσει μάτι ὅλη νύχτα. Ξαφνιασμένη, ἔβλεπε τὴν ἥρεμη καλογραιϊστικὴ ζωὴ της, νὰ κλυδωνίζεται ἀπὸ μιὰν ἀναπάντεχη τρικυμία.

Ήτανε σχετι ὡς καλύτερα χιές. Δὲν τῆς εἶχεν ἔρθει ὁ πό-
νος στὴν πλάτη, καὶ δὲν ἔφτυσε αἷμα. Καὶ ἡ μέρα ἦτανε
τόσο ὁμορφὴ ! χαρὰ Θεοῦ. Γλυκιὰ καὶ ξεστὴ σὰ θερεινὴ.
Εἶχε μῆνες ὀλάκαιρους νάβγει ἀπὸ τὸ σπίτι — ἀπὸ πέрсυ
τὸ καλοκαῖρι — καὶ λαχτήρησε νὰ περπατήξει λίγο κάτω
στὸ δρόμο τῆς ἀκρογιαλιᾶς. Μόλις εἶχε στρίψει τὴ γωνιά
στὸ τελευταῖο μπακαλικάκι, ἐκεῖ ἀντίκρου σὰ μπάνια καὶ
τὸν εἶδε.

Ὁ Γιώργος. Τόνε γνώρισε ἀμέσως. Ἐρχότανε ἀντί-
θετα μ' ἓνα μόνιππο, κ' εἶχε σταματήσει γιὰ νὰ μιλήσει
μιας ἡλικιωμένης κυρίας ποὺ περνοῦσε Ὑστερα τὸ ἀμά-
ξι ἔδωκε δρόμο. Ἐπέρασε ἀπὸ μπροστά της καὶ οἱ ρόδες
τῆς σκόνισαν τὸ μαῦρο φουστάνι. Καὶ κεῖνος ἴσως νὰ τὴ
γνώρισε. Πρὶν στρίψει στὴ γωνιᾷ, γόρισε καὶ ξανακύττα-
ξε. Μὰ ἴσως καὶ νὰ μὴν τήνε γνώρισε. Μπορεῖ καὶ νὰ
ξαφνιαστέθηκε ἀπὸ τὸ κάρφωμα τῆς ματιᾶς της ἀπάνω του.
Μ' αὐτὸς δὲν εἶχε ἀλλάξει πολὺ ἂν καὶ εἶχανε περάσει
κοντὰ δεκαφτὰ χρόνια ἀπὸ τότες. Τὸ ἴδιο ἀδύνατο με-
λαχροινὸ πρόσωπο, τὸ ἴδιο ψήλωμα τοῦ δεξιοῦ φρεδιοῦ
σὰν κύτταξε ἀπὸ τὸ πλάϊ. Μόνο τώρα ποὺ εἶχε μουστάκι,

μαῦρο ψαλιδισμένο μουστάκι, ποῦ ἔδινε περισσότερο τόνο στὸ χαρακτηριστικά του, καὶ ἔδειχνε τὸ παχουλὸ κάτω χεῖλι πρὸ βυσσινί. Ἡ περασμένη της ζωὴ ξεπετάχτηκε μὲ πολὺ δυνατὲς εἰκόνες μπροστά της. Μόλις ἦταν δεκατριῶ χρονῶ κορίτσι. Ὁ πατέρας της εἶχε πεθάνει ἀπὸ χρόνια. Θαμπὰ σὰ νὰ θυμότανε ποὺ τήνε χόρευε μικρουλάκι στὰ γόνατα. Τὸ μοναδικὸ ἀδερφάκι της πέθανε τὸν ἴδιο χρό· νο, μέσα σὲ πέντε μῆνες ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ μπαμπᾶ. Μιὰ μέρα τῆς εἶπε ἡ θεία της πὼς δὲν ἔπρεπε πιά νὰ φιλᾷ τὴ μαμά στὸ στόμα γιὰτ' ἦταν ἄρρωστη. Ἀλήθεια, ἡ καὺ· μένη κρεβατώθηκε ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ ξέρασε αἷμα. Μιὰ λεκάνη, κόκκινο κόκκινο σὶν κομμάτια κρέας. Οἱ γιατροὶ εἶπαν νὰ χωρίσουν τὸ παιδί.

Ἦτανε καὶ πιάψες. Ἡ θεία της τήνε πῆρε στὴν «Κούλα». Ἐνα μεγάλο ξοχικὸ σπίτι μέσα στὸν ἐλιώνα κοντὰ στὴ θάλασσα. Ἐκατ' ἔκει κάπου ἓνα μῆνα. Σὰν ἔμαθε πὼς ἡ μητέρα της ἦτανε χτικιασμένη, καὶ πὼς γι' αὐτὸ τὸ λόγο τήνε χώρισαν, ἔφαγε τὶς ἄλυσσες γιὰ νὰ γυ· ρίσει σπίτι. Ἐκεῖ στὴν «Κοίλα» ἦτανε ποὺ τότε γνώρισε. Ἐκεῖνος πάγαινε τότες στὸ Γυμνάσιο. Ἐνα δυὸ χρόνια

μεγαλύτερός της, φοροῦσε ἀκόμα κοντό, μὰ ἦτανε πολὺ ἀναπτυγμένος σωματικά. Ἦτανε γείτονας στὸ ξοχόσπιτο. Κάθε ἀπόγεμα μαζεuvόντουσαν ἀγόρια-κορίτσια μαζὺ γιὰ νὰ τρέξουνε στ' ἡλιόφωτα, ἢ νὰ τσαλαβουτήξουνε γυμνοπόδαρα στὴ θάλασσα γιὰ πεταλίδες καὶ πολύχρωμα χονχλιδάκια. Ἡ ἀλήθεια πὼς πάντα τῆς ἄρεξε ξεχωριστὰ νὰ παίξει μαζὺ του. Ἦτανε πιὸ ἔξυπνος καὶ πιὸ περήφανος ἀπ' ὅλους, καὶ πολλὰ φορὲς γινατευότανε νὰ τὸν βλέπει νὰ τρέχει χεροπιαστὰ μὲ ἄλλα κορίτσια, ἀκόμα κι' ἀγόρια.

Μιὰ μέρα εἶχανε κατὰ τύχη ξεμακραίνει οἱ δύο τοὺς ἀπὸ τ' ἄλλα παιδιὰ, σκαλίζοντας μέσα στὰ καθαρὰ λιτρίδια τῆς ἀκρογιαλιᾶς γιὰ καβούρια. Ὁ Γιώργος τὰ τσάκωνε πολὺ πιτήδια, δίχως νὰ τοῦ φεύγουν ἀφίνοντας τὰ λεπτὰ ποδαράκια τοὺς στὰ χέρια του. Τῆς τὰ ἔβαξε στὴ φούχτα ἀφοῦ πρῶτα τσάκιζε μὲ προσοχὴ τὰ δύο δοντάκια ποὺ πασπάτευαν νὰ δαγκώσουν. Μιὰ στιγμή σταμάτησε τὸ καβουροχυνῆγι, στάθηκε ὀρθίος μπροστά της καὶ τῆνε κύτταξε στὰ μάτια χαμογελῶντας. Ὁ ἥλιος ποὺ ἔγερνε τοῦ φώτιζε κοκκινωπὰ τὸ μισὸ πρόσωπο, κι' ἓνα σγουρό του ἔπαιζε πίνω στὸ μέτωπο ἀπὸ τ' ἄγέρι.

— Ξέρεις ;...

Τῆς εἶπε ὅστερα ὀρμητικὰ καὶ γλήγορα· σὰ νῦθελε
νὰ τὰ πῇ τὰ λόγια του μονομιᾶς ὅλα, σὰν πολυμελετημένο
μάθημα

— Ξέρεις ; Τὰ μάτια σου εἶνε πιὸ ὁμορφα ἀπ' ὅλων
τῶν κοριτσιῶν ! Νά !..... Ξέρεις ;

— Τί ; ἔκανε κείνη προσπαθώντας νὰ καταλάβει.

— Θὰ σοῦ πῶ.... "Ελα.....

Εἶπε σαστισμένος. Ξανάσκυψε καὶ ἄρχισε γλήγορα νὰ
ξεσκαλίζει τὰ στρογγυλὰ πετραδάκια. Προχωροῦσε ὁλοένα
καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε. Ἐπειτα σταμάτησε ἀναποφάσιστη,
σὰν κάτι νὰ φοβότανε.

Στάθηκε καὶ κείνος, καὶ τρίβηξε μιὰ μεγάλη πέτρα
γιομάτη βροῦα.

— "Αου ! τότε τσίγκωσα τὸ δαγκανιάρη !... "Ελα !.....

Βαστοῦσε ἓνα μεγάλο καβοῦρι, καὶ προσπαθοῦσε ν'
ἀπαλλάξει τὸ δάχτυλό του ἀπὸ τὰ δόντια του. Ἐκείνη ἔ-
τρεξε γλήγορα κοντὰ του μὲ τὴ φούχτα κλεισμένη. Ἦτανε
πίσω ἀπὸ τὴν Κουφόπετρα. Ἐνας βράχος σὰ σφουγγάρι,
γιομάτος κουφάλες καὶ κίτρινα ἀμάραντα φυτρωμένα στὶς

χαραμίδες, πὺν τοὺς ἔκρυβε ὁλότελα ἀπὸ τ' ἄλλα παιδιὰ. Ὅταν τὸ καβοῦρι φυλακίστηκε πάλι προσεχτικὰ μέσα στὴ φούχτα τῆς, ἐκεῖνος τήνε κύτταξε πάλι κατάματα καὶ ἐπίμονα. Τὰ χεῖλια τοῦ σάλεψαν μὰ δὲ μίλησε. Ἐκοψε ἓνα ἀμάραντο καὶ βίτσιζε τὴν παλάμη τοῦ.

Ὑστερα ξαφνικὰ σὰ νὰ πῆρε θάρρος, σήκωσε τὸ κεφάλι τοῦ, καὶ ἄρχισε μὲ ἓνα ἀμήχανο χαμόγελο :

— Ξέρεις, ἔλεγε, ὁ Νῖκος..... τόνε ξέρεις τὸ Νῖκο τοῦ τυπογράφου ;..... Εἶνε ἕναας ! μάτια μου ! Λοιπὸν, ἔφερε μιὰ φορὰ ἓνα φυλλαδάκι στὴν τάξη..... Τὸ τσάκωσε λοιπὸν ὁ δάσκαλος, καὶ τὸν ἔδωκε ! τὸν ἔδωκε ! γύρεψαν νὰ τόνε διώξουν κι' ὅλας ἀπὸ τὸ σχολεῖο—φαντάσου !.....

Ἄνοιξε τὰ μάτια τῆς μὲ ἀπορία.

— Μά, λοιπὸν, αὐτὸ τὸ φυλλαδάκι ἦτανε τόσο κακὸ πράμα ; Καὶ εἶνε δυνατὸ νὰ ὑπάρχουν βιβλία τυπωμένα πὺν νὰ εἶνε τόσο κακὰ ; !

Ὁ Γιῶργος χαμογελοῦσε καὶ ὅλο βίτσιζε τὴν παλάμη τοῦ μὲ τὸ κίτρινο ξερολούλουδο.

— Κακὸ λέει ; μπρρρ ! πολὺ κακό.... δηλαδή, τὸ διαβάσαμε ὅλοι μας !

— Καὶ τὶ ἔλεγε μέσα ;

Ἐκεῖνος γύρισε κατὰ τὴ θάλασσα καὶ εἶπε μὲ εἰρωνικό ὕφος πὺν προσπαθοῦσε νὰ τὸ κάνει προστατευτικό τάχας.

— Ἄαα ! τὰ κορίτσια δὲν πρέπει νὰ ξέρουν ἀπ' αὐτὰ τὰ πράματα !....

Γύρισε ἀπότομα, καὶ ἔκανε ἓνα βῆμα κοντά της.

Ἐκεῖνη κουνήθηκε νὰ φύγει.

— Πᾶμε πιά. Θὰ μᾶς περιμένουν ἐκεῖ κάτω....

Ὁ Γιῶργος πετάχτηκε ξαφνικά, τὴν ἀγκάλιασε δυνατά, τῆς δαγκοφίλησε τὸ στόμα, καὶ δοκίμασε νὰ τῆς φουρτιάσῃ τὰ μικρὰ στήθη. Ξαφνιασμένη, ἄνοιξε τὰ χέρια της, καὶ τὰ καβούρια τρύπωσαν χαρχαλεύοντας στὰ χαλίκια. Τὸν ἔσπρωξε δυνατὰ ἀπὸ πάνω της. Τὸ πρόσωπό της ἔκαιγε σὰ νὰ τῆς ἔγλυφιν φλόγες τὰ μάγουλα. Ὑστερὰ τὴν ἔπιασε ἓνα κλάμα ! ἐν' ἀναφυλλητό !

Ἐκεῖνος τρομαγμένος καὶ κατακόκκινος προσπαθοῦσε νὰ χαμογελάσῃ, χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ πιά.

— Αἴ, καϋμένη καὶ σύ, τὶ κάνεις ἔτσι !... Ἐλα τώρα. . Σὰ μωρὸ πρᾶμα !....

Τὴν ἄφισε καὶ ἔφυγε τρεχάτο· ναῦρει τ' ἄλλα παι
διά. Σὲ λίγο, τράβηξε κατὰ καὶ καὶ κείνη. Ἦταν ἀκόμα
πολὺ ταραγμένη.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά.

— Σὲ καλόσο σου ! — ἔκανε τραγουδιστὰ ἡ Πέππη,
ἡ ἀδερφή τοῦ Γιώργου, μόλις τὴν εἶδε — τὰ μάτια σου
ἔγιναν σὰν πεταλίδες !..... καλὲ σὺ ἔκλαψες ! τί ἔχεις ;

— Ἄ, ναί ! ξέχασα νὰ σᾶς πῶ ! — πρόλαβε καὶ πε-
τάχτηκε κείνος. — Παίρνει ποὺ λέτε, μιὰ γλίστρα πίσω
ἀπ' τὴν Κουφόπετρα, καὶ κάτω στὸ γιαλό, στὸν ἄμμο,
χάσαν τὰ καβούρια γάμο !» Πᾶνε ὅλα της τὰ καβούρια !...
Μὰ νὰ κλαίει πάλι κανεὶς γιὰ τέτοια πράγματα, αἶ ;

Ὑστερα πρὶν χωρίσουν, σὰ βρέθηκαν παράμερα, τῆς
εἶπε γλήγορα :

— Καϋμένη, Νίτσα, μὴν τύχει καὶ πεῖς κανενὸς τί-
ποτα, αἶ ;.....

Ἐφυγε τρέχοντας ἀπὸ κοντά του πρὶν τελειώσει. Δυὸ
τρεῖς μέρες ὕστερα ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἐπεισόδιο ἦταν ποὺ ἔ-
μαθε τὴν ἀρρώστια τῆς μητέρας της, καὶ τὸ λόγο ποὺ τὴν
εἶχαν χωρισμένη ἀπ' οὐτήνε.

Εἶχε μαλώσει μὲ ἓνα κηρισάκι τῆς γειτονιάς, ἓνα παλιόπαιδο. Αὐτὸ φώναξε μπροστὰ στὰ παιδιά, «πὼς δὲ θέλει ν᾿αὖχει φιλίες μὲ τὴν κόρη τῆς χτικιάρας, τῆς μαραζωμένης, ποὺ τὴν κουβάλησαν ἐκεῖ στὸ μαχαλά τους γιὰ νὰ τοὺς κολλήσει ὅλους χτικιό!» Τὰ ἄλλα παιδιά τήνε κύτταξαν ὑποπτα, καὶ τραβήχτηκαν ἀπὸ κοντὰ της μὲ ἀποτροπιασμό. Ἐκλαψε πολὺ. Τὴν ἄλλη μέρα ἔφυγε σπίτι.

Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἄρχισε μιὰν δολάκαιρη ζωὴ γιομάτη πόνο καὶ ἀφοσίωση. Ἀφιερωμένη μέρα νύχτα στὴ λάτρα τῆς μανούλας της, μέρα τὴν ἡμέρα τὴν ἔβλεπε νὰ κατεβαίνει σκαλὶ σκαλὶ στὸ μνήμα. Φυλακισμένες κ' οἱ δύο τους μέσα σ' αὐτὸ τὸ ταρόσπιτο, μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμον ποὺ τρόμαζε ν' ἀνικρούσει τὸ καταραμένο κατοικητήριον τοῦ θανάτου. Ἀκόμα κ' οἱ ζητιάνοι ἔπαιψαν νὰ κουρταλοῦνε τὴν πόρτα «τῆς χτικιάρας».

Καὶ τὸ οἰκογενειακό τους τὸ κλησάκι, ὃ Ἀηγιώργης, ποὺ τῶχε χτισμένο ὁ παππούς της—χρόνια βλογημένα—ἕστερα ἀπὸ ἓνα ὄνειρον ποῦχε δεῖ, μέσα στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ, καὶ κεῖνο ρήμαξε ἀπ' τὶς γειτόνισσες ποὺ ταχτικά ἀναβαν τὰ καντήλια καὶ τὸ λειτουργοῦσαν. Αἶ, ἕστερα. ..

σὲ τρία χρόνια, ἡ μητέρα της ἔπαψε πιά νὰ φτύνει αἷμα καὶ νὰ βήχει. Ξεψύχησε μιὰν αὐγὴ χεινοπωριάτικη, καὶ τὸ Συναξάρι ἦταν ἀνοιχτὸ δίπλα της. Τὶ πόνοσ καὶ τὶ ἐρημιά...

Καὶ ἡ ψυχὴ της, ἡ χριστιανικὴ καὶ ἡ θρησκα, λὲς καὶ μεταφυτεύτηκε στὴν κόρη της, ποὺ μαυροντυμένη καὶ ἀγέλαστη, δὲν ἔπαψε πιά νᾶναι μιὰν αὐτοθέλητη κοσμοκαλόγηρα, ὁφροσιωμένη στάγιονικά, καὶ ξέχωρα στὴ λάτρα τοῦ Ἀηγιώργη, ποὺ τοῦμεινε ἡ μοναχὴ μαυρομαντηλοῦσα ἱέρισσα καὶ λειτουργήτρα. Τὰ μεγάλα βιβλία μὲ τὶς σαναιδένιες τάβλες καὶ τὰ πετσένια δεσίματα, τὰ χοντρὰ Συναξάρια μὲ τὰ χλωμὰ φύλλα καὶ τὰ παράξενα στρογγυλὰ γράμματα, ποὺ διόβαζε στὸ προσκέφαλο τῆς μελλοθάνατης τὶς ἀτέλειωτες νύχτες τῆς αὐπνίας καὶ τῆς ἀγωνίας της, ἔξακολούθησαν νὰ εἶνε καὶ κεινῆς, ἡ μοναχὴ συντροφιά καὶ λυπητερὴ παρηγοριά. Ἐτσι ἡ ζωὴ της κυλοῦσε ἀνυποψίαστη μέσα στὸ ρημόσπιτο, σὰν τὴν ἀδύνατη φλέβα τοῦ νεροῦ ποὺ κυλοῦσε μονότονα, τόσα χρόνια, στὴ στέρνα τοῦ περιβολιοῦ μέσ' ἀπὸ ἓνα κόκκινο κεραμίδι. Τὰ παρθενικά της ὄνειρα πετούσανε πάντα μυρωμένα μέσα σὲ μιὰ

θαμπή νεφέλη λιβανωτοῦ Ἐφραταζότανε νυμφίος τῆς οὐρά-
νιο τὸν καστανὸ Ἀηγιώργη τῆς, καβάλλα στὸ ὀλόασπρο-
φαρὶ του, ὑπερωραῖον κάτω ἀπὸ τὴν ἀνεμοσάλευτη φούντα
τῆς περικεφαλαίας του. Φύλαγε ζηλότυπα τὴν ἀκριβὴ παρ-
θενιά τῆς, νὰ τὴν προσφέρει λουλούδι ὀλόλευκό, κρίνον ἀ-
μύριστο, στὴ χάρη τῆς ἀγάπης του.

Πέρασαν ἔτσι ὀλάκαιρα δεκάξη χρόνια.

Καὶ ὕστερα ἄρχισε ν' ἀδυνατίζει καὶ νὰ χλωμαίνει.

Γι' νύχτα ἔπλεβε στὸν ἵδρὸ τῆς. Ὑστερώτερα φάνη-
καν κι ἄλλα σημάδια. Τὸ σαράκι ποὺ σκότωσε τὴ μητέρα
τῆς βόσκιζε τὰ νέα τῆς στήθια. Μὲ μεγάλη δυσκολία μπό-
ρεσε ναῦρει μιὰ δούλα νὰν τὴ μεταπιάνει.

Τὰ ἴδια μὲ τὴ μάνα τῆς.

Ὁ γιατρὸς τῆς εἶπε νὰ πάψει τὶς νήσιες καὶ τὶς ὀ-
λονυχτίες, καὶ νὰ πίνει πολὺ-πολὺ γάλα.

Ὁ Γέρο-Παῖσιος, ὁ παπᾶς μὲ τὰ κυματιστὰ λευκὰ
γένια καὶ τὰ βαθουλὰ ἀγαθὰ μάτια, ὁ ἴδιος ποὺ τὴν
εἶχε βαφτίσει καὶ εἶχε θάψει τοὺς γονιούς τῆς, καὶ εἶχε
πρωτοαγιασθεῖ τὸ ξωκκλήσι, τῆς εἶπε πῶς τότε θὰ κάνει τὴ
μεγαλύτερη ἁμαρτία ὅταν παραμελήσει νὰ κάνει ὅ,τι τῆς

διάταξαν. Ὁ γιαιτρὸς τῆς εἶπε πὼς θὰ γιαιτρευτῇ. Ἦσανε νέα, τὸ σπίτι μέσα στ' δέντρα, πλούσια τροφή καὶ ἡσυχία.

Μὰ κείνη, ἡ πιὸ μεγάλη της ἐλπίδα ἦτανε στὸν Ἀηγιώργη της. Στοχαζότανε τὸν ἑαυτό της γιὰ τὴ Βασιλοπούλα πὺν ὦρα τὴν ὦρα περίμενε ν' ἀντικρύσει τὸ τερατόμορφο θεριὸ πὺν θὰ ρουφοῦτε τὰ ὠραῖα της νιότα.

Νά, τὸ φριχτὸ μούγκρισμα πὺν τραντάζει τὰ βουνὰ καὶ κάνει τὶς σπηλιὲς νὰ κραυγάζουν ἀπὸ τὴν τρομάρα.

Καὶ τάχτηκε στὴ χάρη του.

— Καβαλλάρη μου μεγαλόχαρε, μὲ τὸ κοντάρι τ' ἀλύγιστο, σκότωσε τὸ θεριὸ πὺν μοῦ βυζαίνει τὴ ζωὴ καὶ μοῦ σκάβει τὰ μάγουλα. Πάρε με, χροιωμένε μου, στὰ καπούλια τῆς φάρισσάς σου, κι' ὅλη μου ἡ ζωὴ ἄς εἶναι σκλαβωμένη στὴν ἀγάπη σου!

Καμμιὰ φορὰ μέσα στὸ φούντωμα τῆς μαραζωμένης της νιότης, τὶς ξεστουλὲς καλοκαιρινὲς νύχτες, ὅταν τ' ἀηδόνια τραγουδούσανε στὸ νέο φεγγάρι τὴν ἀγάπη τους πάνω στὶς τσικουδιὲς πὺν ἴσκιωναν τὰ παράθυρά της, ὅναιρα ἀμαρτωλὰ τῆς ἐφρικίαζαν τὸ σωμένο κορμί. Οἱ γλυκόπαθοι στοχασμοὶ πὺν νικηφόρα τοὺς ἔδιωχνε τὴ μέρα

μέ τὸ διάβασμα καὶ τὴν προσευχή, εὔρισκαν καιρὸ καὶ φτερούγιζαν γύρω στὸ προσκέφαλο τοῦ μαρτυρίου τῆς, καὶ γλυκὰ τῆς τραγουδοῦσανε σταφτὶ λόγια διαβολικά, πειραχτήρια σαρκικά, ποὺ τὴν ἔκαναν νὰ ξυπνᾷ καταἰδρωμένη ἀπὸ τὸ χτυποκάρδι καὶ τὴν ἀγωνία.

Θυμότανε τότε τοὺς μεγάλους ἀγῶνες τῶν ὁσίων ἐναντία πρὸς τὶς ἐπανάστασες τῆς σάρκας τους, ἄναβε τὸ σπασματοσέτο καὶ διάβαζε στὰ βιβλία τῆς μητέρας τῆς.

Καὶ ὅταν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ξακολουθοῦσανε νὰ τῆς ὑποβάλλουν μπροστὰ στὰ μπερδεμένα γράμματα τοῦ Συναξαριοῦ δυὸ ὄγρὰ φλογισμένα χεῖλη, καὶ νὰ τῆς φυσοῦν ἡδονικὲς ἀνατριχίλες στὰ μαλλιά, ξαναδιάβαζε ἀκόμα μιὰ φορὰ τὴν ἱστορία τοῦ νειοῦ ἀσκητῆ, ποὺ ὁ Πειρασμὸς τοῦφερνε συχνὰ μπροστὰ του τὰ κάλλη τῆς πεθαμένης του Ἀγάπης.

Ἡ τρομερὴ ἱστορία !

Σηκώθηκε μιὰ νύχτα κατάμαυρη, πῆδηξε στὸ κοιμητήρι ποὺ τὴν εἶχανε θαμένη, καὶ ἀφοῦ ἔσκαψε μὲ τὰ νύχια του τὰ ὄγρὰ χρώματα, τράβηξε πάνω μὲ τὰ ματωμένα του χέρια τὸ σαπημένο κουφάρι, τὸ φώτισε μὲ τὸ νευροκάντυλο

καὶ κουβέντιασε μὲ ἄγριο περιγέλιο στὴ σάρκα του τὴν ἀντάρτισσα.

— Κύτταξε τὰ χεῖλια τὰ κόκκινά σὰν ὥριμο ρῶδι. Κρέμουνται μαῦρες ἀκαθαρσίες γύρω στὸ ἀνοιχτὸ στόμα. Ἔλα, χόρτασε τὸ φιλί τους !.... Νά, τὰ μεγάλα μάτια, οἱ μαῦροι ἥλιοι ποὺ φλόγιζαν τὸ κορμί σου. Μεγάλα σκουλίκια κουλουριαστὰ μπαينوβγαίνουν στὶς ἀδειανὲς κόγλες, τρυπᾶνε τοὺς βολβούς, καὶ πασπατεύουν μέσα στὸ νερο-
λιασμένο ἄκρανιο ! ὦ ! καὶ τὰ μαρμαρένια στήθια, ἡ ἀπαλὴ βελουδένια σάρκα ! Καὶ τὰ λαιμὰ τὰ παχουλὰ, καὶ οἱ λαξευμένοι γόφοι ! Βρώμικοι σωροὶ ποὺ ἀναδεύονται ἀπάνω τους κουβάρια τὰ μικρὰ μαῦρα σερπετιά, καὶ γεν-
νοβολοῦν καὶ ὀργιάζουν καὶ ξεπαρθενεύουν..... Χόρτασε τὴν ἀγάπη σου τὴν πρόσκαιρη, τὴ λασπένια, τὴ σκουλικιασ-
μένη, ἄνθρωπε μάταιε ! ἄνθρωπε μάταιε !.....

Αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς ἔκανε πάντα φοβερὴ ἐντύπωση καὶ τῆς ἐνέκρωνε κάθε ὁρμή.

Ἔτρεψε καὶ ἔκλαιγε.

Ἐκλείνε τὸ βιβλίον, γονάτιζε μπροστὰ στὸ κοινοστάσι, καὶ παρακαλοῦσε «Συχώρεση ! Συχώρεση !»

Τότε τὰ φοβερά μάτια πὺν πρόβελαν μες' ἀπὸ τὴ
μανυρίλα τῆς παλιᾶς εἰκόνας τήνε κύτταξαν ἤρεμα στὸ
πράσινο φῶς τῆς καντύλας, καὶ ὁ μικρὸς Χριστὸς τῆς Γλυ-
κοφιλούσας εὐλογοῦσε μὲ τὸ παχουλὸ χεράκι του :

— Μακαρία σύ, ὅτι τὴν καλὴν μερίδα ἐξελέξω.....

II

— Γαλατᾶμας !

Ἡ φωνή, δυνατὴ καὶ χοντρή, τήνε τράβηξε ἀπὸ τὴς
σκέψεις. Ἀκούστηκε τὸ ἀμαξάκι πὺν στάθηκε στὸ δρόμο
στὴν ἐξώπορτα τοῦ περιβολιοῦ.

Ἡ δούλα χτύπησε μὲ τὸ δάχτυλο τὴν πόρτα τῆς κά-
μαρης :

— Κυρία ;

— Μπρός.

Ψιθύρισε. Ἡ παρακώρη μπῆκε μὲ τὴ βίκα στὸ χέρι.
Ἦτανε μιὰ χωριατοπούλα σφιχτοδεμένη καὶ κατωκκόκινη.

— Μιὰ ὁκᾶ ; Ρώτησε.

— Μιὰ ὁκᾶ.

Σηκώθηκε καὶ προχώρησε στὸ παράθυρό. Ἡ παρ-
κὸρη εἶχε ἀνοίξει τὴν ὀθώπορτα. Ὁ γαλατᾶς εἶχε πηδήξει
ἀπὸ τ' ἀμαξάκι καὶ τῆς μετροῦσε τὸ γάλα μὲ τὸ κατο-
στάριζο. Κάτι τῆς ἔλεγε καὶ γελοῦσαν. Ὑστερα ἡ δούλα
γύρισε κατὰ τὸ παράθυρο, ἀντιλήφθηκε τὴν κυρία της,
καὶ τὰ γέλια ἔπαψαν.

Ὁ ἥλιος ὑψώθηκε μέγας καὶ ἀστéρευτος. Ἡ θά-
λασσα ἤρεμη ξάστραφτε μὲ τὴν πρωτὴν φρεσκάδα, ὅλο
δροσιὰ καὶ φῶς, σὰ νᾶτανε ἡ πρώτη μέρα τῆς κοσμογο-
νίας. Ἀμέτρητα πετράδια σπιθοβολούσαν κ' ἔσβυναν ἀ-
πάνω στὰ νερά, κι ἀμέτρητα καινούργια ἀναβαν στὴ
στιγμὴ.

Μιὰ ψαροπούλα γύριζε ἀπ' τὸ νυχτοψάρεμα, καὶ τὰ
κοιπιά της τίναζαν ἀστραπές, σὰν ἀσημένια.

Πεντέξη ἄλλες ἔβγαιναν ἀπ' τὸ λιμάνι, καὶ καθαρὰ
ἀντηχούσανε στὰ μισογκρεμισμένα μπιντένια τοῦ κάστρου
οἱ κρότοι τοῦ μεγάλου βαποριοῦ πὺ σαλπάζιζε, μολύνον-
τας τὸν ἀκράτον ἀγέρα μὲ τὸν καπνὸ πὺ τίναζε τὸ φου-
γάρο του πηχτὲς τοῦφρες, μαλακὰ φωτισμένες ἀπὸ τὸν
ἥλιο.

Ψηλά, ἀπὸ τὸ φρούριο ἔφταναν πηδηχτοὶ καὶ ξεκὰ-
θαροὶ οἱ ἦχοι τῶν σαλπίγγων πρὸ βαρούσανε τὸ πρωῒνὸ
προσκλητήριον. Τὰ βουνὰ γύρω ἔσερναν περιπαιχτικὰ τὶς
νότες, πρὸς μία-μία ἄπλωναν πάνω στὰ νερὰ κ' ἔσβυναν.

Τὰ βερνικωμένα κατάρτια ἔλαμπαν, καὶ μιὰ σειρὰ
ἄσπρα γυαλοπούλια ἐλίκνιζότανε στὴν ἐπιφάνια, βουτών-
τας κάπου-κάπου τὸ κεφάλι στὴ θάλασσα.

Ἡ ροδοκόκκινη ζωὴ ξυπνοῦσε μὲ τὸ ράντισμα τῆς
πρωῒνης δροσοβολῆς τραγουδώντας τὸ χιλιόφωνο τραγοῦδι
τῆς. Ὅλοι οἱ κρότοι ἔπαιρναν ἓναν εὐφρόσυνο τόνο, καὶ
ὕψωνονταν σὰ γέλιο σπαρταριστὸ μιᾶς ἀσυγκράτητης
χαρᾶς.

Ἡ ἄρρωστη ἄνοιξε τὸ τζάμι καὶ ὁ καθαρὸς ἀέρας
ὥρμησε μέσα στὸ δωμάτιο χαϊδεύοντας καὶ φιλῶντας ὅλα
τὰντικείμενα. Τὰ φύλλα τοῦ Συναξαριοῦ ἐθροοῦσαν φλύ-
αρα, σὰ νὰ τὰ ξεφύλλιζε παιχνιδιῶρικα τρελλὸ παιδιάτικο
χέρι. Τὸ σούσουρο τοῦ ξεφυλλίσματος τῆς φάνηκε σὰ δύ-
σκολα συγκερατημένο κρυφόγελο.

Γύρισε ξαφνιασμένη καὶ κύτταξε τὸ σοβαρὸ βιβλίο
ποὺ θορυβοῦσε ἔτσι.

Χωρίς νὰ τὸ θέλει σκέφτηκε :

— Μπορεῖ λοιπὸν καὶ γελᾷ ἔτσι χαρούμενα ἀκόμα
κ' ἓνα Συναξάρι !

Χαμογέλασε μὲ τὴ σκέψη της, κι ἀνεστέναξε.

Αἰστανότανε δυὸ-τρεῖς μέρες τώρα πολὺ καλύτερα τὸν
ἑαυτὸ της. Ἐνα κῆμα ζωῆς σὰ νὰ νᾶνέβαινε κρυφὰ μέσα
στὸ σπαραγμένο στήθος της μαζὺ μὲ τὴν ἀνοιξη.

Πάλι σκέφτηκε :

— Μήπως..... θὰ γίνω, λοιπόν, καλὰ ;

Σὰν ἀπάντηση τῆς ἡρθε ἓνας ξερόβηχας ποὺ τὴν ἔ-
κανε νὰ πιέζει τὸ στήθος μὲ τὴν παλάμη. Ὁ πρωῒνός ἀ-
γέρας τὴν ἐρέθισε. Ἐφτυσε στὴ λεκάνη. Δὲν ἔβγαλε αἷμα.

— Μήπως, θὰ γίνω καλὰ ;

Ψιθύρισε τώρα. Ἐβαλε μιὰ καρέκλα, κατέβασε μὲ
κόπο τὸ μεγάλο κόνισμα τοῦ Ἀηγιώργη, καὶ τᾶκούμπησε
στὸ τραπέζι ἀφοῦ τὸ φίλησε ἀγκάλιασμένο, πολλὰς φορὲς.

— Τρισχαριτωμένε μου !....

Πάλι ξαναφίλησε τὸν Ἅγιο.

Ξαφνικὰ τραβήχτηκε πίσω περίτρομη. Σὰν κόκκινη ἀ-
στραπὴ τῆς ἔφεξε ἀπαίσια στὸ μυαλὸ ἢ σκέψη :

— Φιλώντας τὸν Ἅγιο, μήπως δὲ φίλησα τὸν Ἅγιο ;
Μὴν φίλησα τὸν καβαλλάρη νειὸ μὲ τὰ καστανὰ κατσαρά ; !
Μήπως τὰ φιλιὰ μου δὲν ἦταν εὐλαβικά ; Μὴν ἦταν ἄ-
ναγνα φιλιὰ, ἁμαρτωλὰ φιλιὰ ;

Ἐνατρίχιασε.

Σήκωσε τὰ μύτια της στὸ κονοσιτάσι. Τὰ τρομερὰ μά-
τια τῆς σκοτεινῆς εἰκόνας τὴν κεραυνοβολοῦσαν ἀπὸ τὶς
ἄνοιχτὲς κόγχες τους. Τὰ χεῖλη τοῦ μικροῦ Χριστοῦ ἔτρε-
μαν, καὶ ἡ πονετικὴ Γλυκοφιλούσα ψιθύριζε πικραμένη :

— Δυστυχισμένη ! Δυστυχισμένη ! Δυστυχισμένη ! ...

Ἐπῆρε γονατιστή.

— Συγχώρεσέ με, Κύριε, Κύριε ! Σῶσε με, Παρθένα,
ἀπ' τὶς δαιμονοπείραξεις... ..

Ἐκλείσε τὸ παράθυρο, θυμιάτισε τὶς εἰκόνες μὲ μυ-
ροβόλο ἐλιόδακρυ, κι ὅταν ἡ παρακώρη μπῆκε φέρονοντας
τὸ ζεστὸ γάλα, τῆς εἶπε ν'ἀνεβάσει τὴν εἰκόνα στὴ θέση
τῆς.

— Τήνε κατέβασα γιὰ νὰ τὴν ξεσκονίσω, εἶπε, μὰ εἶνε
βαριά, πολὺ βαριά

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς δὲν τολμοῦσε νὰ τὴν ἀγγίξει.

Όταν πύρωσε καλὰ ἡ μέρα ντίθηκε καὶ κατέβηκε νὰ περπατήξει στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ. Ἦταν ἓνα ὥραϊο χτῆμα μὲ πολλὰ δέντρα. Μυγδαλιές, τσικουδιές, λεῦκες κι' ἄλλα καρποφόρα κι' ἄκαρπα. Περπατοῦσε πολὺ ἀργά, καὶ κάθε λίγο ἀκουμποῦσε σὲ κανένα κορμὸ γιὰ νὰ ξεκουραστεῖ. Ἐκύτταξε γύρω τῆς τῇ φύση πὺ ξαναγεννιούτανε, καὶ τῆς φάνηκε πὺς πρώτη φορὰ τῆς ἀνεκάλυπτε τόσες ὁμορφιές.

Ἦτανε σὰ μιὰ θεόστραβη, πὺς πρωτόβλεπε μὲ χαρούμενη ἔκπληξη τὰ θάματα πὺς τήνε τριγύριζαν. Τῆς ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση πράματα πὺς ἄλλη φορὰ δὲν τὰ πρόσεχε καθόλου.

Στὸ βάθος τοῦ γήπου, οἱ μυγδαλιές, καὶ μάλιστα μιὰ σειρὰ βυσσινιές, ἦτανε στὴ δόξα τῆς ἀνθισθῆς τους.

Τὰ κλωνίδια, μακρὰ-μακρὰ καὶ λιγερά, ἀπλωναν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ μπλεκόντουσαν, καὶ ἔγερναν καμαρωτά, γιολάντες λευκές, καὶ ἀψίδες θριαμβευτικὲς γιὰ κάποιο ἑορταστικὸ πέρασμα στολισμένες.

Φαντάστηκε πὺς τὴν περασμένη νύχτα, κοπάδι ἀγγελούδια μὲ πολύχρωμα πεταλιδίσια φτερά, καρφίτσωσαν

στά λεπτά κλωνόρια τῶν δεντρίων ὅλα τὰστρουλάκια πού
ἀνθίζουν σιὸν οὐρανό.

Ἐνα καινούργιο λευκὸ φῶς σὰ νὰ ἐστάλαζεν ἀπὸ
τοὺς λεπτοφυεῖς κάλυκες καὶ τὴν ἔλουζε ἐσωτερικὰ ὅλη,
μιὰ μυρωμένη φωιοπλήμυρα πού σπάταλα ἀναρροοῦσε
ἀπὸ τὴν ἀνθινὴ χαρὰ τῶν κλαδιῶν.

Ἐκανε νὰ ρουφήξει ἀχόρτιαγὰ τὴ λεπτὴ εὐωδιὰ πού
κυματιστὰ πλανιότατε σιὸ διαφανέστατον ἀγέρα.

Μὰ αἰστάνθηκε πόνο σιὸ στῆθος.

Ἀκούμπησε σὲ μιὰ χοντρή μυγδαλιά, καὶ ὕψωσε τὸ
χέρι νὰ ξεκολλήσῃ ἓνα διάφανο δάκρυ γκόμας πού χρύσιζε
σιὸ φῶς. Οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου ἔπесαν μέσα στὴ φούχτα
της, καὶ τὸ ἀσθενικὸ χέρι της, διάφανο ἀπὸ τὴν ἀδυνα-
μιά, φεγγοβόλισε σὰ νᾶτανε ψαλιδισμένο ἀπὸ φύλλο ρό-
δινου τσιγαρόχαρτου. Τὸ φῶς τὸ διαπερνοῦσε σὰ νᾶτανε
αὐλό.

Τὸ ἔδαφος ἦτανε καταπράσινο. Ὁ ποδόγυρός της εἶχε
νοτιστεῖ ἀπὸ τὴ δροσιά. Ἡ πλούσια χλόη, τσακισμένη ἀπὸ
τὸ πάτημά της, μύριζε δυνατά. Στὰ πόδια της εἶδε πού
φύτρωναν οἱ πρώτες παρθενικὲς ἀπειράθες. Πρόβελναν

παντοῦ κεντημένες μέσα στὸ κῦμα τῆς πρασινάδας. Ἐμοιαζαν χρυσᾷ ἀστρουλάκια μὲ ἀργυρὲς ἀχτίδες.

Οἱ καλὲς πύθιες τῆς ἀγάπης.....

Προχώρησε παραπέρα.

Κοντὰ στὸν πέριορα ποὺ μάντριζε τὸ περιβόλι, ἦτανε τὸ πηγάδι. Ἐσουρε τὸ ξυλένιο του σκέπασμα, καὶ ἄφισε τὸν κουβὰ νὰ γλυστρήσει στὸ βάθος. Ὁ ξυλένιος χερομάγ-γανος, τρίζοντας ἐγύρισε γλήγορα μὲ τὸ ξετύλιγμα τοῦ σκοινιοῦ, καὶ σὲ λίγο ἀκούστηκε ὁ χαρούμενος κρότος ποῦκανε τᾶγγεῖο πλαταγίζοντας στὰ νερά.

— Πλάτsssss !

Ἀρκετὲς στιγμὲς ἀκούγονταν τὸ παίξιμο τοῦ ταραγμένου νεροῦ στὶς κουφάλες τοῦ πηγαδιοῦ, σὰν παιδιάτικο γέλιο..... Νά, κι ὁ πλάτανος ποὺ τὸν εἶχε φυτέψει ὁ πατέρας της τὴν ἴδια μέρα ποὺ γεννήθηκε. Τόνη κύτταξε μὲ θαυμασμὸ καὶ ζήλια. Ἐκεῖνος ὅλο καὶ φούντωνε, καὶ θέριβε, καὶ τίναζε δυνατὰ κλαδιὰ σὰ μπράτσα ἀθλητῆ, καὶ κόμπους μεστοὺς σὰν ἀντρίκια γόνατα....Τὶ λεβεντιά !

Ἀγκάλιασε τὸ ντοῦρο κορμό του κι ἀκούμπησε τὸ μάγουλο στὴ σκληρὴ φλούδα.

Τῆς φαινότανε σὰ ν᾿ακουγε μέσα στὶς λεπτὲς ἔσωτε-
ρικές ἴνες του τοὺς χυμοὺς ποὺ ἀναταράχτηκαν, κι ἀνέ-
βαιναν ρουφηγμένοι ἀπὸ τὴ γῆ, γιὰ νὰ πετοχτεῖ κι ἄλλη
ζωή, κι ἄλλη πράσινη ὑγεία, κι ἄλλο ὕψος. Ἦκουγε τοὺς
σφυγμοὺς τοῦ δεντρίσιου αἵματος, ποὺ κυκλοφοροῦσε βα-
θιὰ μὲ τὸν πυρετὸ τῆς φουσκοδεντριάς. Ἔσφιξε δυνατὰ
τὸ γερὸ δέντρο, σὰ ν᾿ἠθελε νὰ μεταγγίσει στὸ σῶμα της
τὴ χλωροφύλλη τῆς ζωῆς. Ἐκλείσε σιγαλὰ τὰ μάτια. Καὶ
τῆς φάνηκε πὼς κι ὁ πλάτανος χαμήλωσε τὰ γερά του χέ-
ρια, καὶ τὴν ἔσφιγγε, τὴν ἔσφιγγε καὶ κεῖνος μέσα στὰ
δεντρίσια μέλη του τᾶδρά.

— Θέ μου !..... Θέ μου !... ..

Ἦνατρίχιαζε καὶ τὸ δέντρο μαζὺ της μὲ τὴν ἀνατρι-
χίλα τῆς ἡδονῆς, κ' ἡ πράσινή του καρδιά χτυποῦσε πιὸ
δυνατὰ καὶ πιὸ γλήγορα στὴν ὁρμὴ τῆς γεννητικιάς ἄ-
νοιξης.....

— Ἀκόμα..... Ἀκόμα.....

Ἀσυναίσθητα ἔσφιγγε ὀλοένα πιὸ νευρικὰ τὰ σκέλια
της γύρω στὸ δέντρο. «Θὰ φυτρώσουμε μαζὺ καινούργια
φύλλα ! — τῆς ἔλεγε ὁ πλάτανος — θὰ σὲ σκεπάσω ἐγώ

μέσα στὴ πυκνάδα τῆς φυλλωσιᾶς μου, θὰ σὲ φιλήσω ἐγὼ
μ' ὅλα τὰ φύλλα μου, μ' ὅλα τὰ φύλλα μου ! Θὰ σ' ἀ-
γκαλιάσω ἐγὼ σφιχτά, μ' ὅλα τὰ κλωνιά μου !.....»

— Ἀκόμα..... Ἀκόμα. ...

«Θὰ μοῦ τυλιχτεῖς ἀγρόμπελη κι ἀγιοκλήμα καὶ
κληματίδα. Ὅλα τὰηδόνια μου θὰ τραγουδήσουν μεθυ-
σμένα τὴν ἀγάπη μας, καὶ τὰ μαλλιά σου, σὰν τὰ φυλλώ-
ματά μου, ἡλιοδάχτυλ' ἀχτινένια θὰ τὰ χτενίζουν ! Ἔλα...
Ἔλα.....»

Ἀφισε νὰ πέσουνε τὰ χέρια τῆς ἄτονα.

Μιὰν ἀποκάρωση τῆς μαλάκωνε τοὺς ἄρμιους, τῆς ἐ-
λόγιζε τὰ μέλη. Ἐπесе πάνω σ' ἓνα ξυλένιο πάγκο, ποὺ
ἦταν κάπου ἔκεῖ πνιγμένος στὸ χορτάρι. Τὰ γόνατά τῆς
ἦταν ἀνίκανα νὰ βασιτάξουν τὸ κορμί τῆς, καὶ τὸ αἷμα
τῆς ἔτρεχε σὰ ζεστὸ κρασί μέσα στὶς φλέβες.

Σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια.

— Χριστέ μου ! ψιθύρισε, Χριστέ μου !... Καὶ μὴ
εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.....

Δοκίμασε νὰ πεῖ νοερὰ μιὰ προσευχή, μὰ δὲ μπό-
ρεσε. Οἱ φράσεις χοροπηδούσαν ἀσυνάρτητες καὶ ξεχαρ-

βαλωμένες μέσα στὸ μυαλό της. Σήκωσε ψηλὰ τὸ κεφάλι. Μέσα στὸν ἀγέρα τὸν πλημμυρισμένο ἀπὸ μύρα κι ἀνατριχίλες αἰστανότανε ψίθυρους καὶ κουβεντοῦλες νὰ φτερογυρίζουν. Σὰ στίχοι, ἄκρες μέσες, ἀπὸ τραγούδια πρωτάκουστα ἢ ξεχασμένα, ποὺ ἀεροκυμάτιζαν ἀνάμεσα στὰ κλωνάρια μαζὺ μὲ τὸ βούϊσμα ποῦκαμαν τὰ χρυσᾶ μελίσσια παντρεύοντας τὰ λουλούδια.

Ἄκουγε λόγια ἀλλόκοτα, ποὺ τῆς ἄγγιζαν τὸ κορμί, νὰ ταλαντεύονται στὴ χρυσῇ κορφῇ τῆς πιὸ λιγνῆς μαργαρίτας. Πλανεμένοι ἦχοι γλυκοί, ποὺ λικνιζόντουσαν ἀπάνω στοὺς φλόγινους κάλυκες τῆς παπαρούνας καὶ ἀνέβαιναν μὲ τὸ πλούσιο μοσκοβόλισμα τῶν ζουμπουλιῶν.

Ζωηρὰ ξανάβλεπε τὴ σκηνὴ τῆς Κουφόπετρας. Τὰ κυματάκια πάλι στὰ χαλίκια, νερένιες νταντέλλες.

— Φλί-φλί..... Φλί-φλί-φλί.....

Ἐγγρὰ φιλιὰ σὲ χίλια νερένια στοματάκια. Οἱ πέτρες, στρογγυλές, γλυμένες, ἀσπρογάλιαζαν στὸν ἀκράτο βυθὸ σὰ γυμνοὶ μαστοὶ μεστῆς γυναίκας. Καὶ κεῖνος τὴν ἔσφιγγε, πῶς τὴν ἔσφιγγε δυνατὰ στὸ στήθος του..... Ἦταν ὁ μελαχροινὸς νέος ποὺ πέρασε ὠραῖος σὰν ὄραμα μέσα

στό μόνιππο. Ἡ σκόνη πού σήκωσε τῆς πασπάλισε τὸ μαῦρο φουστάνι..... Καὶ δὲν ἦτανε τάνήξερο κουτὸ κορίτσι τῶν δεκατριῶ χρονῶ. Ἦτανε πιά ἡ ὥριμη κοπέλα πού διψοῦσε τὸ φιλί, ἡ γυναίκα ἡ ξυπνημένη, πού ποθοῦσε νὰ κυλιστεῖ στὴ φλόγα τῆς ἡδονικῆς κόλασης Τὸ κῦμα πιπίλιζε τὶς στρογγυλεμένες λευκὰς πετραδοῦλες μὲ τὶς ἀφρένιες γλωσσίτσες του..... Καὶ δὲ τὸν ἔσπρωχνε πιά θυμωμένη.

— ὦχ !.....

Αἰστανότανε βαθειὰ τὸ δάγκωμά του..... Ἀνατριχίλες πού ἔτρεχαν ἀπὸ τὶς ρίζες τῶν τριχῶν ὧς κάτω ἀπ' τὰ πόδια..... Τὰ στήθια τῆς τρεμοσπαρτάριζαν ἀπ' τὴ δυνατὴ ἡδονὴ στὸ ἄγγιγμα τῶν ἀντρίκιων χειρῶν..... Ἡ καλὴ Κουφόπετρα πού τοὺς ἔκρυβε ! Δὲν ἔβλεπε κανεὶς..... Μο·νάχα τὰμάραντα μὲ τὴ νεκρωμένη τους ἀθανασία τοῦ ἀν·θίσματος, ἔγερναν τὰ χρυσᾶ κεφαλάκια πάνω στοὺς ἀσημένιους μίσχους.....

— Πῶς ;.....

Ἦτανε ἡ παρακόρη πού φώναζε ἀπὸ μακρυά. Ἡ ὦρα γιὰ τὸ γιατρικὸ !

Ξετινάχτηκε σὰν ἀπὸ ἓνα πολὺ γλυκὸ ὄνειρο καὶ μουδιασμένη σιγὰ-σιγὰ πάγαινε γιὰ τὸ σπíti.

Δυὸ μεγάλες κίτρινες πεταλοῦδες κυνηγόντουσαν μέσα στὸ φῶς σὰ ζωντανοὶ κάλυκες ὑπερφυσικῶν σπάρτων. Ἐνα σωρὸ σπίνι φλυαρούσαν εὐθυμα πάνου στὶς τσικουδιές.

Ὅλα τὰ πάντα τραγουδοῦσαν δυνατὰ τὴν ὥραία ὑγεία καὶ κραυγάζανε τὴ χαρὰ ποὺ τᾶπνιγε!

Τᾶπόγεμα πῆρε τὸ βιβλίον νὰ διαβάσει. Ἀπὸ συνήθεια πιά. Ἀπρόσεχτα τᾶνοιξε στὴν τύχη. Ὑστερα ἀπὸ πολλὴν ὥρα παρατήρησε πὼς ἐνῶ τὰ μάτια της περνοῦσαν μηχανικὰ πάνω στὶς λέξεις, τὸ μυαλό της δὲν εἶχε ἀντιληφτεῖ κουκούτσι ἀπ' ὅσα πέρασε, κ' εἶχε διαβάσει ἔτσι τρία ὀλάκαιρα μεγάλα φύλλα !.....

Ἐξασκολουθοῦσε ἀκόμα νὰ βρῖσκεται κυριεμένη ἀπὸ τὶς καινούργιες ἐντύψεις καὶ σκέψεις ποὺ τῆς εἶχανε συνταράξει δυνατὰ τὴν ψυχή. Τὰ μεγάλα κεφαλαῖα Ο ποὺ φάνταζαν μὲ χτυπητὰ κόκκινα βυζαντινὰ στοιχεῖα στὴν ἀρχὴ κάθε φράσης : «Οὗτος ὁ ἅγιος.....», τῆς ἔκαναν ἐντύπωση βυσσινόχρωμων χειλιῶν, ποὺ πότε ἀνοίγαν σὲ σπαρταριστὸ κρυσταλλένιον κάκανο, καὶ πότε ἔσμιγαν σ' ἓνα

ματωμένο σαρκῶδες δαχτυλιδάκι προτεταμένο γιά δροσερό
φιλί.....

Ἐκλεισε τὸ βιβλίον καὶ σηκώθηκε. Ἀρχισε νὰ κόβει
βόλτες μέσα στὴν κάμαρη, καὶ σὰν κουράστηκε, ξάπλωσε
στὴν καναπέ, κοντὰ στὰ νιοχτὸ παραθύρο.

Ὁ τεράστιος ἥλιος ἐσκόρπιζε σπάταλα τὰ ψήγματα
τοῦ πάνω στὰ ἥσυχά νερά. Ἀσημένιες ἀστραπὲς ἀναβαν
κι ἔσβυναν στὴν ὀγρὴ πλατωσιὰ. Ἐνα λευκὸ ροῖδι σκά-
λωνε στὸ κάγκελο τοῦ παραθυριοῦ.

Καλοσημαδιά !

Τὼβαλε προσεχτικὰ στὴν παλάμη της, καὶ ὕστερα τὸ
ἄφησε νὰ κρεμαστεῖ ἀπ' τὸ ἀδιόρατο νῆμα τοῦ. Ἀρχισε
νὰ κουνάει σιγὰ τὸ χέρι της. Τὰ ραχνουδάκι λικνιζότανε
στὸν ἥλιο, καὶ κείνη ἄρχισε ἓνα ρυθμικὸ παιδιάτικο τρα-
γουδάκι, ποὺ λένε οἱ μαμάδες σὰν χορεύουν τὰ μικρά
τους :

«Τὸ χρυσό μου τὸ μωρὸ
Μιά νυφούλα τῶβρα ἔγώ !
Θὰ τὸ δεῖρω ἔγὼ λιγόνκι
Μὲ τῆς μύγας τὸ φτεράκι !.....»

Τὸ ροῖδι εἶχε γλυστρήσει κάτω, καὶ κείνη ξακολουθοῦσε τὸ μονότονο τραγοῦδι.

Σηκώθηκε σὰ νὰ θυμήθηκε ξαφνικὰ κάτι καὶ πήγε κοντὰ στὸν ἀντικρυνὸ τοῦχο.

Ἕνας παλιὸς καθρέφτης μὲ αὐγουλὸ πρεβάζι ἦταν ἐκεῖ, σκεπασμένος μὲ μαῦρο κρέπι. Καθότανε ἔτσι ἄγγιχτος κι ἀραχνιασμένος ἀπ' τὸ θάνατο τῆς μητέρας της.

Σταμάτησε λιγάκι δίβουλη. Τῆς φάνηκε πὼς πήγαινε νὰ βεβηλώσει τὴν ἀτάραγη ἡρεμία ἐνὸς τάφου. Μὰ αὐτὸ γιὰ μιὰ στιγμή μόνο. Τράβηξε ἀποφασιστικὰ τὴ σκέπη, καὶ κύτταξε ἀχόρταγα μέσα στὸ γυαλί.....

— Δὲν εἶμαι κι ἔσκημη.....

Σκέφτηκε εὐχαριστημένη.

Ξετίναξε δυνατὰ τὰ μαλλιά της γιὰ νὰ λυθοῦνε οἱ πλεξοῦδες, καὶ κεῖνα πλημμύρισαν πλούσια τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους της, μακρὰ κι ἀπαλά, λαμπυρίζοντας μὲ τὸ χρῶμα τοῦ ὥριμου κάστανου.

Ὅλη ἡ δροσιὰ τοῦ κορμιοῦ της, ἔλεγε ρουφήχτηκε ἀπ' τὰ μαλλιά της. Τὰ μάτια της, μεγάλα καὶ βαθουλωμένα ἀλήθεια, μὲ μελανιασμένα δαχτυλίδια γύρω, ἔλαμπαν

κατάμαυρα μὲ τὴ λαύρα τοῦ μυστικοῦ πυρετοῦ ποὺ ἔκαιγε μέσα στὸ κορμί της. Τὰ φρύδια λεπτὰ καὶ καλοσκεδιασμένα σὰν μὲ πινέλο ἀπάνω στὸ λεῖο μέτωπο μὲ τὴ χλωμάδα τοῦ παλιοῦ ἐλέφαντος, ἔσμιγαν δίκλωνα πάνω ἀπὸ τὴ λεπτὴ μύτη, δίνοντας στὴ μορφὴ της μιὰν παράξενη περηφάνια.

Στὶς παραφτίδες διαγραφότανε ἐλαφρότατα φτενὲς φλεβίτσες γαλάζιες, κάτω ἀπὸ τὸ φεγγερὸ δέρμα. Τὸ στόμα της, λίγο μεγαλύτερο ἀπ' τὸ κανονικὸ, ἦτανε ξέθωρο σὰν ψεύτικο ρόδο ξεβαμμένο ἀπ' τὸν ἥλιο. Στὸ μακρουλὸ πρόσωπο, ἐξαυλωμένο ἀπ' τὴ χλωμὴ λάμψη τῆς ἀρρώστιας, ξεχώριζαν οἱ χαρακτηριστικὲς κοκκινιὲς τῶν μῆλων.

Ἐμοιαζε ἓνα πρόσωπο κούκλας φκιαγμένο ἀπὸ ἀγνὸ κερί, μπογιατισμένο μὲ ἀφέλεια στὰ μάγουλα.

Χαμογέλασε μιὰ στιγμή στὸ εἶδωλό της, καὶ ὕστερα συλλογισμένη ἄφισε τὸ μαῦρο κρέπι νὰ ξαναπέσει μπρὸς στὸ γιালί.

Σὰ νὰ μισοξεδιάλυνε μέσα της μιὰ φωνὴ νιοξύπνητη ποὺ τῆς ψιθύριζε πὼς δὲν ἔκανε καλὰ νὰ θάψει ζωντανὴ τὴ νιότη της.

Σὰ νὰ μισοκαταλάβαινε ἔτσι θαμπὰ-θαμπά, πὼς ἦ-
ταν ἔνοχη γιὰ βαρὺ κακούργημα ἀντίκρου στὸν ἑαυτὸ της.
Προσπάθησε νὰ διώξει ἀπ' τὸ μυαλό της αὐτὲς τὶς σκέψεις
ποὺ τήνε τρόμαζαν σὰν πηράξενά τέρατα, καὶ τὴν ἔκα-
ναν μαζὺ νάπορεϊ.

Σὰν ἀπολογία στὸν ἑαυτὸ της, καὶ σὰν παρηγοριὰ
μαζὺ ψιθύρισε μὲ θλιμμένο πεῖσμα :

— Πφ! τώρα πιά.....

Ἦξερε καλὰ πὼς ἡ ἀρρώστια της δὲν ἦτανε γιὰ ζωὴ.
Θυμότανε τὴ μάνα της, καὶ εἶχε παρακολουθήσει τὰ ψευ-
τοκαλυτερέματά της.

Ξάπλωσε στὸν καναπέ.

Ἡ ζωὴ ἀπ' ἔξω ὁρμοῦσε πλούσια, σὰν γαυριασμένο
κῦμα μέσα στὸ παράθυρό της.

Τὰ μάτια της βούρκωσαν καὶ ἄρχισε νὰ κλαίει πι-
κρὰ καὶ ἤσυχά χωρὶς λυγμούς.....

Πολλὴν ὥρα ἔμειν' ἔτσι χαμένη στὸν πόνο της.

Τὸ βράδυ προσενικήθηκε θερμὰ πολλὴν ὥρα. Πλά-
γιασε μὲ τὴν ἀγωνία της. Μέσα στὸ κρανίό ἔννοιωθε ἕνα
ὀδυνηρὸ ἀλληλοχτύπημα σὰν ἀπὸ κύματα διαφορετικῶν

συναισθημάτων καὶ ἰδεῶν, ποὺ ξεφύτρωναν ἐπίμονα καὶ τυραννικά, πυκνὲς καὶ ἀπροσκάλεστες.

Ἔσβυσε τὴ λάμπα, γιατί ἔξω ξέφεγγε ἓνα στρογγυλὸ φεγγάρι, χαρὰ Θεοῦ. Νὰ μποροῦσε νὰ σβύσει ἔτσι καὶ τὴ λάμπα τῆς συλλογῆς ποὺ ἀναβε μέσα στὸ κεφάλι της !

Μετροῦσε τοὺς χτύπους τοῦ ρολογιοῦ τῆς σάλας.

Χτύπησαν ἔντεκα, ὕστερα μισή, ὕστερα μεσάνυχτα, ὕστερα πάλι μισή.....

Ἀκόμα νὰν τὴ θολώσει ὁ ὕπνος !

Πρῶτη φορὰ ἐκείνη τὴ μέρα τὴν ἀνοιξιάτικη, τῆς ἀστράψε σὰν φωτεινὴ ἀποκάλυψη ἡ ὁμορφιὰ τῆς ζωῆς ποὺ τόσο τὴν εἶχε παραρρίξει.

Ἦ' ἀστροπελέκι ξέφεξε μέσα στὴν ψυχὴ της, γιομῆτη ἀράχνες καὶ πνιγηρὰ λιβανίσματα καὶ σκονισμένους γέρικους λογισμούς.

— Ἐδῶ στὴ γῆς, μιὰ Παράδεισο μὲ ὅλα της τὰ μάγια !.....

Ἀνοίγε σαστισμένη ἀπὸ θαυμασμὸ τὰ μάτια της μπρὸς στὸ ξειρανέρωμα.

— Μπᾶ !.....

Καὶ εἶχε τόσα δικαιώματα πάνου σ' αὐτὴ τὴν εὐτυχία.
Μὰ θεληματικὰ δὲν τὴν ἄκουσε κι οὔτε τὴν εἶδε.

Τὰ σύνεφα τοῦ λιβανωτοῦ τήνε στράβωναν καὶ τὸ
βουητὸ τῆς κομπάνας τὴν ξεκούφαινε !

— Συχώρεσέ με, Θεέ μου, τὴν ἁμαρτωλή, συχώρεσέ
με !.....

Ψιθύρισε ξετρομαγμένη στὶς ἄσεβες σκέψεις.

Εἶχε ἀφίσει τραβηγμένες τὶς κουρτίνες, καὶ τὸ φεγ-
γαρόφωτο σκιαγραφοῦσε στοὺς τοίχους τὰ κλαδιὰ τῶν
τσικουδιῶν ποὺ ἀψήλωναν τὶς κορφές τους ἔξω ἀπὸ τὰ
παράθυρα.

Οἱ δίπλες τῆς κουρτίνας ἐσχημάτιζαν ἀντίκρου τὸν
ἴσκιο μιᾶς γελοίας μακρουᾶς μούρης, μὲ τόση δὲ μύτη.

Ἀπλωσε τὸ χέρι τῆς ἔξω ἀπὸ τὸ σκέπασμα, καὶ τρά-
βηξε τὸ κορδόνι. Ἡ σκιὰ κουνήθηκε στὸν τοῖχο κωμικὰ
Ἡ γελοία φάτσα ἀνεβοκατέβαινε σὰ ν' ἄλεγε :

— Βέβαια ! Βέβαια !

Καὶ τὰηδόνια ἄρχιζαν πιά ἔξω τὸ νυχτερινὸ κελαῖ-
δοπανηγύρι.

Ἀξαφνα τινάχτηκε.

Ἄφισε τὸ κορδόνι νὰ πέσει, καὶ τέντωσε τὰφτί της
μισοκαθισμένη στὸ στρῶμα

Τῆς φάνηκε πὼς ἄκουσε κρότο στὴν ὁξώπορτα τοῦ
κήπου. Σὰ νὰ τράβηξε κανεὶς ἀπ' ἔξω τὸ λουρὶ τῆς τσά-
γρας. Ἀνασηκώθηκε σιγὰ καὶ κύτταξε προσεχτικὰ ὄζω....

Δὲν εἶχε γλιστεῖ.

Ἡ πόρτα ἀνοίγε μὲ προφύλαξη, κάποιος μτῆκε, καὶ
τὴν ἔγερνε πάλι σιγὰ-σιγὰ.

— Ἡ παρακόρη ξέχασε λοιπὸν νὰ βάλει ἀπὸψε τὸ
σιδερένιο μάνταλο ; ! ...

Ἀκόμα περισσότερο ξαρνιάστηκε ὅταν τὸ πρόσωπο
τοῦ μεσονυχτιάτικου ἐπισκέπτη φωτίστηκε κατάματα ἀπὸ
τὸ φεγγάρι, ὅταν αὐτὸς γύρισε νὰ κυττάξει ξεταστικὰ κατὰ
τὸ παράθυρό της.

Ἦτανε ὁ γαλατᾶς της, καλέ, ὁ Μῆτσος !

Τὸ μοῦτρο του τὸ τετράγωνο, τὸ ὑπεραιμικό, μὲ τοὺς
πολὺ ἀνεπτυγμένους μασσητήρες !

Ὁ γαλατᾶς πατώντας στὰ δάχτυλα κόλλησε σύρριζα
στὸν τοῖχο. Δὲν τὸν ἔβλεπε πίσ, μὰ τὸν ἄκουε, τὸν αἰ-
στανότανε πολὺ, μέσα στὴν ὑπερένταση τῶν αἰσθητηρίων

της. Ἐρχότανε τάχα νὰ ξεγυμνώσει τὸ ἐκκλησίκι ἀπ' τὸ χρυσάφι τῶν εἰκόνων ;..... Μὰ ὄχι, δὲν τράβηξε πρὸς τὰ ξερβιά.

Τὰ βήματά του πλησίαζαν κατὰ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ !

Ἄκουγε τὴν καρδιά της πὺν χτυποῦσε δυνατὰ στὰ στήθια της. Τόσο δυνατὰ, πὺν μιὰ στιγμή νόμισε πὺς κάτω ἄλλο ἦτανε μέσα στὸ δωμάτιο πὺν χτυποῦσε ἔτσι.....

Περίμενε μὲ τρομερὴ ἀγωνία νὰκούσει σιὴν κλειδαρό-τρυπα τὸ τρίξιμο τᾶντικλειδιοῦ, γιὰ νὰ πεταχτεῖ στὸ παρὰθυρο νὰ τσιρίξει βοήθια.

Ἀντὶς αὐτὸ ἄκουσε τὸ τρίξιμο ἄλλης πόρτας, κάτω στὸ ἰσόγειο.

Ξαφνικὰ σὰ νὰ φωτίστηκε μονομιᾶς :

— Μήπως ὁ γαλατᾶς δὲν ἔρχότανε γιὰ κλεψιὶ ; Μήπως ἦ δούλα !.....

Γλύστερησε σιγὰ-σιγὰ ἀπ' τὸ κρεβάτι, καὶ ἀθόρυβα πλησίασε τὴν πόρτα τῆς κάμαρης. Ἀπ' ὅξω ἦτανε τὸ κεφαλόσκαλο καὶ μπορούσε νὰκούσει καθαρά. Τὸ παχὺ χαλὶ ἔπνιγε τὰ βήματά της. Ἄκουθε τὴ δούλα πὺν βγῆκε ξυ-

πόλυτη. Κρατούσε τὴ λάμπα μὲ κατεβασμένο φῶς, καθὼς σιμπέριανε ἀπὸ ἓνα ἀμυδρὸ φέξιμο τῆς κλειδαρότρυπας.

Ἄκουσε τὴν τσάγρα τῆς ὀξώπορτας ποὺ ἀνοιξε σιγὰ —κι αὐτὴ δίχως ἐσωτερικὸ μάνταλο λοιπὸν— ὕστερα πάλι ποὺ ἔκλεισε, τὸ φῶς ποὺ ξαναπέρασε, καὶ σιγαλοὺς ψίθυρους καὶ πνιγμένα γέλια...

Ξάπλωσε προύμντα πάνω στὸ χαλί, προσπαθώντας νὰ συλλάβει καὶ τὸν παραμικρότερο θύρυβο, καὶ νὰ ξηγήσει καὶ τὸ πιὸ ἀδύνατο σούσουρο.

Σκέφτηκε νάβγει ὅξω γιὰ νὰκούσει καλύτερα, μὰ φοβήθηκε μὴν τήνε προδώσει τὸ τρίξιμο τῆς πόρτας.

Μιὰ γλυκιὴ ξεστασιά τῆς σιγοάναβε τὸ κορμί.

Μὲ τὰ μάτια τῆς πυρωμένης φαντασίας τῆς ἔβλεπε καλὰ τὶ γινότανε μέσα στὴν κίμαρη τῆς δούλας..

Ἄκουγε ἓνα πρὸς ἓνα τὰ φιλιῖ, καὶ ἔνιωθε τὶς ζεστὲς ἀναπνοὲς σμιγμένες σ' ἓνα ἀχόρταστο ἀλληλοροῦφηγμα, καὶ τὰ νέα κορμιὰ λαχανιασμένα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς δυνατῆς ἡδονῆς. Τῆς ἀγνωστῆς κι ἀπαγορευμένης γι αὐτῆς, ποὺ ἔτσι μὲ τὸ ἔνστιχτο προαιστανότανε τὴν ἔντασί της δυνατὴ σὰν τὸ θάνατο.

Ξαφνικὲς ἀνατριχίλες ἔφρυσαν τὴ σίρκα τῆς καὶ τὴν ἔκαναν νὰ σφίγγει δυνατὰ τὰ δόντια.

Ἐνα γλυκὸ μυρμίδισμα ποὺ ἄπλωνε ὡς τὶς ρίζες τῶν νυχιῶν καὶ περπατοῦσε ὡς τὶς ἄκριες τῶν βυζιῶν τῆς.

Πόσῃν ὥρᾳ νὰ ἔμειν' ἔτσι.....

Πετάχτηκεν ὄρθια σὰν ἄκουσε τὴν πόρτα νὰ ξανανοίγει καὶ νὰ ξανακλείνει, πάρακολούθησε τὸ φῶς ποὺ ξαναφώτισε τὴν κλειδαρότρυπα, καὶ σὲ λίγο πάλι τὸν κρότο τῆς ὀξώπορτας.

Τὸ στῆθος τῆς ἀνεβοκατέβαινε λαχανιασμένο, σὰ μόλις νᾶχε στοματήσῃ ὑπὸ μακρυνὸ τρέξιμο.

Κάτι χουχλάκιζε μέσα τῇ καὶ τὴν ἔπνιγε

Ἄνοιξε βίαια τὴν πόρτα, καὶ κατέβηκε σὰ σίφουνα· τὴ σκάλα.

Τὰ γόνυτά τῆς χτυποῦσαν ἀπὸ τὴν τρεμούλα. .. Ριγοῦσε σύγκορμη.

Ὁρμησε ξόφρενη στὴν κάμαρῃ τῆς δούλας. Αὐτὴ εἶχε σβύσει τὴ λάμπα καὶ ἔκανε τὴν κοιμισμένη.

— Μένια !!

Οὔρλιαξε.

Ἡ φωνή της πνίγηκε ραϊσμένη. Τὰ δόντια της χτυπούσανε σὰν ἀπὸ τσουχτερὸ κρύο.

Τὴ διάταξε νὰνάψη φῶς.

Ἡ δούλα τράβηξε ἓνα σπύρτο καὶ σαστισμένη ἔπιασε νὰ βγάλει τὸ γυαλὶ τῆς λάμπας.

Ἐπνίξε κραυγὴ πόνου.

Τὸ γυαλὶ ἔκαιγε ἀκόμα. Δὲν τὴν ἄφισε νὰ ξαναδοκιμάσει.

Τῆς ἔσφιξε δυνατὰ τὰ χέρια καὶ τὴν κουνοῦσε ὀρμητικὰ.

Μιλοῦσε βραχνά, κ' ἡ ἀναπνοή της ἔβγαινε σφυρίζοντας ἀπὸ τὸ λαφασμένο στῆθος.

— Βρώμα !... Βρώμα !... Τὶ πῆγες κ' ἔκανες μὲς τὸ σπῖτι μου, ἄτιμη !

— Τὶ.... τί... ἔκανα κυρία ; Ἐγώ.....

Προσπάθησε νὰρνηθεῖ.

— Νὰ σκάσεις..... Πόρνη ! Τῆς σφύριξε μὲ σφιγμένα δόντια κοντὰ στ' ἄφτί. Τὸν εἶδα, μωρή, μὲ τὰ μάτια μου τὸ γολατᾶ ποὺ τὸν ἔμπασες στὴν καμαρὴ σου ! Σκύλα λυσσασμένη !.....

— Είπε... θὰ μὲ στεφανωθεί... .

Ἐκανε νὰ δικαιολογηθεῖ τρέμοντας σὶν ψάρι στὰ χέρια της.

Τὴν ἔσπρωξε δυνατὰ νὰ πέσει μυζοκλαίγοντας στὸ ξυλένιο κρεβάτι της.

— Μιμι! Τὸ μήνα ποὺ δὲν ἔχει Σάββατο, καταραμένη!

Χύμηξε πάνω της καὶ ἄρχισε στὸ μισοσκόταδο νὰ τήνε χτυπᾷ, νὰ τὴ τσουγκρανάει, καὶ νὰ τῆς τραβάει τὰ μαλλιά.

— Νά, μωρή..... νά, συμμάζωμα... νὰ μάθεις νὰ μπάζεις ἄντρες... βρώμα!.... Ξέρω μωρή.... θὰ τὸν ἔβαλες πολλὲς φορές; αἱ ;.... Κοιμώμουνα γὰρ.... καὶ σεῖς....
“Ὅλα τὰ ξέρω γὰρ, βρώμα!..... βρώμα!..... βρώμα!.....

“Ὅσο τσιμποῦσε τὰ γυμνά κρέατα τῆς δούλας, κι αἰστανότανε τὶς σφιχτὲς σάρκες της ζεστὲς νᾶντιστέκουνται στὰ χτυπήματά της τόσο περισσότερὸ λυσοῦσε.

Σιγὰ-σιγὰ ἓνα εἶδος μεθῦσι ἔκανε τὴ φωνή της νὰ γίνεται ὀλοένα πιὸ ἀδύνατη, λιγότερο θυμωμένη, καὶ τὰ χτυπήματά της πιὸ ἀπαλά.....

Ἔπεσε πάνου στο κορμὶ τῆς παρακώρης, κι ἄρχισε νὰ τήνε σφίγγει, νὰ τὴ φιλᾷ, νὰ τὴ δαγκώνει παντοῦ ὅπου πρόφταινε. Στὰ χεῖλη, στο λαιμό, στὴν πλάτη, στὰ σκέλια.

Τήνε μύριζε. Τὴν ἔγλυφε.....

— Μυρίζεις τὸν ἵδρω του ! ὦχ ! τὸ σάλιο του στο στόμα σου ἀκόμα, μωρή, βρώμα..... βρώμα !.....

Τὰ μαλλιά της εἶχανε λυθεῖ, σκόρπισαν στὰ στήθια της, καὶ τήνε στράβωναν κολλημένα ἀπ' τὸν ἵδρω στο πρόσωπό της

Ἡ φωνή της πότε γινότανε κραυγὴ καὶ οὐρλιασμα, καὶ πότε ξεψυχοῦσε χαϊδευτικά.

Τριβότανε πάνω της καὶ τῆς ἔσκιζε τὰ ροῦχα.

— Πές μου.... πές μου ... τὶ σοῦλεγε. ... τὶ σοῦκανε. .
κάνε καὶ μένα..... ἔτσι ;..... ἔτσι ;... ἔλα, ἄτιμη..... πιλιό-
σκόρφα !

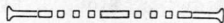
Ἡ δούλα ξεφώνιζε τώρα φοβισμένη, σπαράζοντας ἀπὸ φρίκη. Προσπαθοῦσε ἀπελπισμένα νὰ ποφύγει τὸ στόμα τῆς χτικιάρας. Σὲ μιὰν ἀπότομη κίνηση ὁ κόρφος της πετάχτηκε ὅξω ἀπὸ τὸ ξεχαρβαλωμένο ροῦχο.

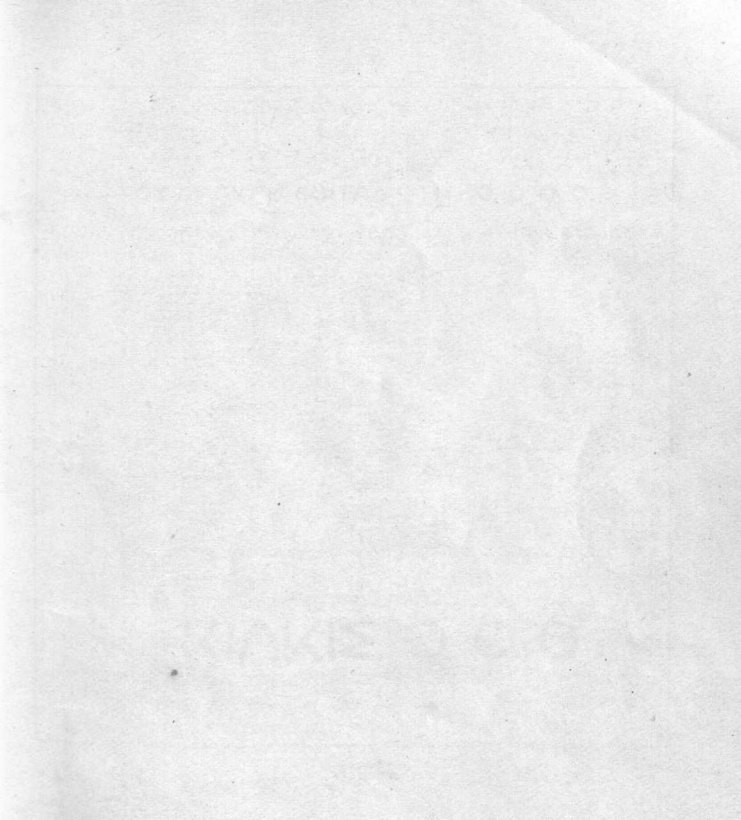
Ἡ ἄρρωστη ἄρπαξε φρενιασμένη στὸ στόμα της τὴν τροφαντὴν σάρκα καὶ τήνε δάγκωσε λυσσασμένα.

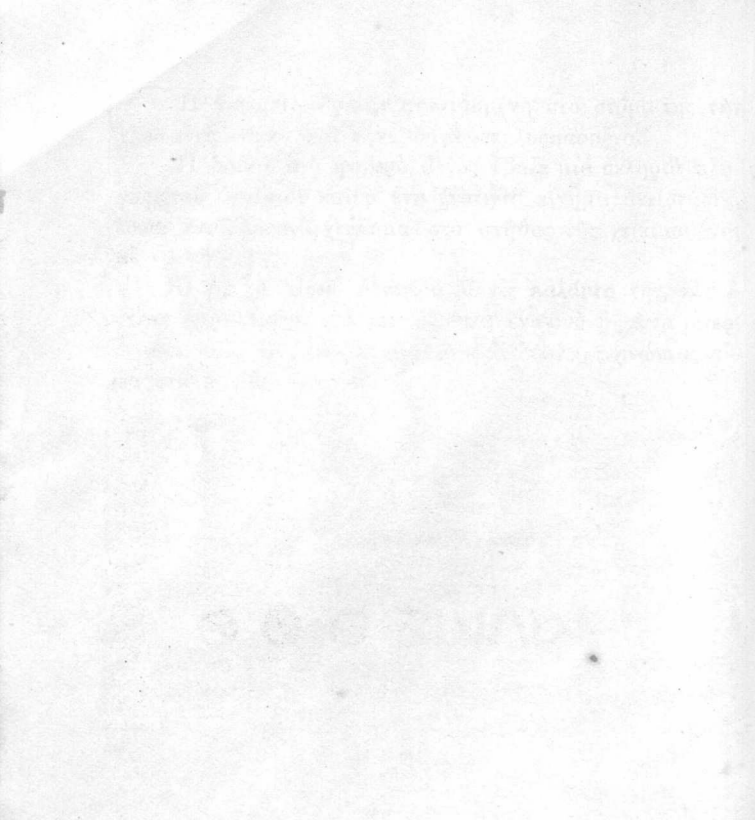
Ἡ δούλη στὸ φοβερὸ ἄλγος ἔβαλε μιὰ σκληριὰ πληγωμένου ἀγριμιοῦ καὶ μ' ἓνα ἔνστιχτο κίνημα ἀντίστασης, ἔδωκ' ἓνα δυνατὸ χτύπημα στὸ στήθος τῆς χτικιασμένης μὲ τὸ πόδι της.

Κεῖνη τὸ πίεσε ὀδυνηρὰ μὲ τὶς παλάμες της, κλονίστηκε παραλυμένη, καὶ τρεκλίζοντας ἓνα-δυὸ βήματα μπερδεμένα πρὸς τὰ πίσω, σωριάστηκε ἀνάσκελη, ξερνώντας αἷμα στὰ σανίδια.....

Μυτιλήνη, 1914.

ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΘΗ Ο Ο Ο Ο

II. ΚΙΛΚΙΣ

0 0 0 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

0 0 0 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

ΚΙΛΚΙΣ

ΝΙΩΘΕ τὸν ἑαυτό του σὰ ν'ἀνέβαινε ἀπὸ τὸ βυθὸν βαρειόντερου βούρκου πρὸς τὸ φῶς. Ἔτσι αἰσ-
τάνθηκε τὴν ὑπαρξή του, σὰ μιὰ λαφρὴ φουσκα-
λὶδα ποὺ ἀνεβαίνει μαλακὰ καὶ ἥρεμα ἀπ' τὸν
πάτο τῆς στέρνας πρὸς τὴν ἐπιφάνεια. Ἐνα βαρὺ πλά-
κωμα στὸ στῆθος σὰν κακὸς βραχνὰς ὄνειρου, καὶ δυνατὲς
χιτυπὲς σὰ χαστούκια στὸ πρόσωπό του, τένε ξυπνοῦσαν
ἀπ' τὸ λήθαργο τῆς λιγοθυμιάς. Ἀνοιξε σιγὰ τὰ βαριά
του ματόφρυλλα, καὶ μὲ μιὰ σκληριὰ σπαραχτικῆς φρίκης

ξετίναξε ἔνστιχτα τὰ πονεμένα μέλη, κ' ἔφερε προστατευ-
τικά τὰ χέρια του στὸ πρόσωπο.

Ἐνα ἄσκημο μαυροπούλι σκιαγμένο ἀπ' τὴν κραυγὴ
του, πέταξε πάνω ἀπ' τὸ στήθος του μὲ μιὰ φοβισμένη
κρωξιά. Ἡ καρδιά του φτεροκοποῦσε μέσα του σὰν τσα-
κωμένο πουλί, κ' οἱ τρίχες του εἶχανε σηκωθεί ἀπ' τὴν
τρομάρα σὰν κεντίδια ἀχινοῦ.

Κι ἄλλα κοράκια ξεπετάχτηκαν μαζί καὶ σκόρπισαν
σκιαγμένα, δέροντας θορυβώδικα τὸν ἀέρα μὲ τὶς φτε-
ροῦγες. Προσπάθησε νὰ συγκεντρωθεῖ, κ' οἱ ἰδέες ἄρχισαν
σιγὰ-σιγὰ νὰ ταχτοποιοῦνται μέσα στὸ μυαλό του. Ἔτσι
ἔγινε. Ἡ διμοιρία ἔρχινε **πρηνηδόν**, ὑποστηρίζοντας ἕνα
τμήμα της ποὺ προχωροῦσε. Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς εἶχε δια-
τάξει τὸ τελευταῖο ἄλμα πρὸς τὸ ἡμικυκλικὸ ὁχύρωμα, καὶ
πολλοὶ στρατιῶτες ἔβαζαν κι ὅλα τὴν ξιφολόχη. Εἶχε γυ-
ρίσει ἀνάσκελος γιὰ νὰ σύρει μπρὸς τὴ διπλανὴ παλίσσα.
τὴ γιομάτη, ὅταν ἔξαφνα μοῦζ μὲ τὸ δυνατό κρότο τῆς ἔ-
κρηξης ἐνίσωσε μιὰ σκληρὴ σφυριὰ στὰ γόνατα, μιὰ σου-
βλερὴ κεντιὰ μέσα στὸ κρανίον καὶ ὕστερα ἕνα βύθος καὶ
τίποτα πιά.

Τὸ μέρος πὺν κοιτότανε ἦτανε κατηφορικό. Ἀκούμ-
πησε τὶς παλίμες στὸ χῶμα, καὶ δοκίμασε νᾶνασηκωθεῖ
γιά νὰ κυττάξει τὴν πλιγῆ. Μιὰ σουβλιὰ τοῦ τρύπησε τὰ
κόκκαλα, καὶ τὸν ἔκανε νὰ ξαναπέσει στὴ ράχη του βογ-
γώντας.

Τὸ δεξί του πόδι θᾶτανε σὲ χειρότερο χάλι, γιατί ἀπ'
αὐτὸ τὸ γόνατο κλάδιζαν οἱ δυνατότεροι πόνοι μέσα στὰ
μεριά. Ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω δὲν αἰστανότανε πόδια.
«Νὰ τσακίστηκαν τάχα ;... ἂν μοῦ τὰ κόψουν ;» συλλο-
γίστηκε μὲ φρίκη. Θὰ γύριζε λοιπὸν στὸ χωριὸ ἕνας τερα-
ιώδικος ἐρειπωμένος κορμὸς, ταλαντευόμενος ἀνάμεσα σὲ
δυσὸ μακρυνὲς ξυλοπατερίτσες ! Μπᾶ ! Ὅ' αὐτοχτινοῦσε καλύ-
τερα. Τόσο δὲ κουράγιο δὲν τοῦλειπε. Μὰ σήμερα ἡ χει-
ρουργικὴ ἔχει κάνει τόση πρόοδο ! Θυμήθηκε τὸν ἐργάτη
πὺν γκρεμίστηκε ἀπ' τὴ σκαλωσί, ἐκεῖ πίσ' ἀπὸ τὸ Χη-
μεῖο. Τὸ κεφάλι του εἶε γίνεи θρούβαλο, καὶ τὸ κλαμο-
πόδαρό του τσακίστηκε.

Καὶ μ' αὐτό ; τὸ κεφάλι τῶφκιασαν μιὰ μορφιά, καὶ
μάλιστα ἀφοῦ τοῦβγαλαν καὶ ἀρκετὸ βλαμμένο μυαλό. Καὶ
τὸ πόδι του τῶσφιξαν στὸ γύψο, καὶ τώρα εἶνε γερός καὶ

γερός. Δὲ βαρύνεσαι! Θὰ τότε κάνουν καλὶ. Θὰ τὸν περι-
ποιούντανε ξεχωριστὰ κάτω στὴν Ἀθήνα. Ἦταν φοιτη-
τὴς καὶ μάλιστα ἐβελοντῆς.

Ἀνεστέναξε παρατεταμένα, καὶ γύρισε τὸ κεφάλι του
δεξιὰ, γιὰ νὰ κατεβάσει χαμηλότερα πρὸς τὰ μάτια τὸ
πηλήκιο. Μὰ ἀπόμεινε μαρμαρωμένος ἀπὸ τὸ συγκρουστικὸ
ξάφνιασμα.

Δίπλα του, δυὸ δρασκελιὲς τόπο, ἓνα κουφάρι τότε
κύτταζε φοβερὰ μὲ τὶς ἀδειανὲς τρύπες τῶν ματιῶ του.
Ἄν καὶ φριχτὰ παραμορφωμένο, τὸ γνώρισε. Ἦτανε ὁ
λοχίας του ὁ Καστανός. Ἐφριξε σὰν κατάλαβε τὸν κίνδυνο
ποὺ ξέφυγε κατὰ τύχη πρὶν ἀπὸ λίγο. Αὐτὸ τὸ κουφάρι....
Τὰ κοράκια βέβαια θὰ τοῦχανε φάει τὰ μάτια καὶ τὴν ἄ-
κρη τῆς μύτης. Λιγάκι ἀκόμα ν' ἀργοῦσε νὰ συνέρτει
ἀπὸ τὴ λιγοθυμιά του; Θὰ τοῦτρωγαν τὰ μάτια, καὶ ἴ-
σως-ἴσως θάπαιζε τὸ ρόλο τὸ φριχτὸ ἐνὸς νέου Προμη-
θέα! Μακάρισε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴν τύχη. Δὲ μπόρεσε
νὰ ξεκολλήσει τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ πτώμα. Ὁ ἥλιος ποὺ
ἔγερνε, χωνότανε ἀλύπητα μέσα στὶς ἀνοιχτὲς κουφάλες τῶ
ματιῶν, ποὺ μαυροκοκκίνιζαν μὲ τὸ χρῶμα σάπιου βύσσι-

νου. Τὰ κάτω δόντια δάγκαναν ὅλο τᾶπάνω χεῖλι μαζί
μὲ τὰ λερωμένα μουστάκια. Τὸ πετσί τοῦ προσώπου καὶ
τῶν χειρῶν, κιτρίνιζε ἄσκημα σὰ ναυτικὸς μουσαμᾶς ἀπὸ
κεροπάν'. Ἡ πληγὴ ἦτανε σιὸ πλευρό. Ἐνα ἀνακάτωμα
σάρκας καὶ κουρελιῶν. Ψὲς βράδμ εἶχε τόσο κέφι. Χαιρό-
τανε γιὰ τὸν καινούριον πόλεμον ποὺ μέλλετο νὰρχίσει.

— Τέλειωσε πιά τὸ κόρτε !

Ἔλεγε τρίβοντας τὰ χέρια του.

Κόρτε ἐννοοῦσε τὸ παραφύλαμα τῶν προφυλακῶν
μας ἀντίκρου στὶς ἐχτρικές.

Μιά μεγάλη μύγα χαλκοπράσινη γυάλιξε σιτὸν ἥλιο
πάνου ἀπὸ τὰ σιτάρια καὶ ἔρχισε νὰ κάνει γύρους βουτ-
ζοντας πάνω ἀπὸ τὸ πιῶμα. Ὑστερα κόνιωσε μέσα σιὸ
κούφωμα τᾶφτιοῦ του, μετὰ φάνηκε νὰ βγαίνει, καὶ πορ-
πατώντας πάνου σιὸ μάγουλο, ἔφτασε στὶς κόγχες, καὶ τρύ-
πωσε σιὸ ξερβὶ μάτι.

Καὶ νὰ μὴ φτάνει νὰ τήνε διώξει !

Ὁ ἥλιος ὁλοένα ἐκλινε νὰ κατέβει πίσω ἀπ' τὴν ἀν-
τικρυνὴ ράχη, κ' οἱ ματιές του σκορπιούνταν ἄφθονες μέσα
στὰ ὄριμα στάχια, κάνοντάς τα νὰ λαμπυρίζουν σὰν ἀπὸ

ἀγνὸ χρυσάφι. Πέρα μακρὰ ἀνέβαιναν ἀργὰ πρὸς τὸν οὐρανὸ παχιᾶς τοῦφες σταχτιοῦ κ' ἰπποῦ. Ἦτανε χωριὰ πού καιγόντανε τὰ σπητάκια τους, θυσία στὸν αἱματοπότη δαίμονα τοῦ πολέμου.

Οἱ δικοί μας εἶχανε βέβαια προχωρήσει.

Μακρὰ, ἀπὸ τὴ διύθυνση τοῦ κεφαλιοῦ του, ἔφτανε κούφιος ὁ ἀντίλαλος τῶν μεγάλων κανονιῶν.

Ἡ χαρὰ τῆς νίκης τοῦφερνε κάποιο εὐχάριστο συναίσθημα, σὰ γλυκὸ βάλαμο στὰ δεινὰ του. Τὸ αἷμα δὲν ἔχυνότανε στὰ χαμένα. Αὐτὰ τὰ χοντρά κτήνη μὲ τὰ πρῶσινα καλπάρια, θ' ἄφευγαν σὰν κοπάδι γουρουνιῶν, στὴν ὥραία ἐκρηξη τῆς μεγάλης Ρωμαϊκῆς ψυχῆς. Αὐτὸ τ' ὅξερε ἀπὸ πρὶν. Δὲν μπορούσε παρὰ νὰ γίνει ἔτσι. Θὰ γιατρευότανε καὶ τὶ εὐχαριστιμένους πού θὰ ζοῦσε! Αὐτὸ πού ἔκανε ἔπρεπε νὰ τὸ κάνει, κι ἂν γινότανε ἀνάγκη θὰ τὸ ξανάκανε. Τόνε μεθοῦσε ἡ περηφάνεια τῆς Φυλῆς.

Σιγὰ-σιγὰ, ἡ λαχτάρα τοῦ νεροῦ πού καὶ πρὶν τότε κέντησε, ἄρχισε νὰ γίνεται δυνατότερη. Ὁ γιατρὸς εἶχε πει πὼς τὸ νερὸ φέρνει αἱμορραγία στὸ λαβωμένο. Γιὰ νὰ μὴ νικηθεῖ ἀπὸ τὸν πειρασμὸ ξεκούμπωσε τὸ παγούρι του

καὶ τὸ ἄδιασε στὸ χῶμα. Ὅσο πεινοῦσε ἡ ὥρα μιὰν ἀνησυχία πὺν πρωτοφίνηκε μέσα στὴ σκέψη του μικρούλα σὰ μυτίττι βελόνας, ὀλοένα καὶ μεγάλωνε, καὶ ξετυλιγότανε σὲ ἀγωνία σκληρή, πὺν ἔκοβε στὴ μέση ὅλες τὶς δυνειροπολήσεις πὺν μυῖντὲς προσπαθοῦσε νὰ σκορπίσει τὴν ἔγνοια της.

— Γιατὶ ἀργοῦνε ν' ἔρθουνε οἱ νοσοκόμοι ; Πότε λοιπὸν θὰ μὲ κουβαλήσουνε ἀπὸ ὅδῳ ;

Τῷ ξερε πὼς ὁ ἀριθμὸς του ἦτανε τιποτένιος μπροστὰ στὸν ὄγκο τῶν ἀπωλειῶν. Μὰ τόσην ὥρα πάλι ; Μεσημέρι ἦτανε πὺν λαβώθηκε, καὶ νά, ὁ ἥλιος κόντευε νὰ πέσει Ὁ ἰδέα τῆς ἐγκατάλειψης δὲν τολμοῦσε ἀκόμα νὰ προβάλλει τὸ ἀνατριχιαστικὸ της φάντασμα μέσα στὶς σκέψεις του. Μποροῦσε ἡ Πατρίδα νᾶναι ἔτσι ἀχάριστη ; Μπα ! Ὅταν πρόσεξε λίγο τὸ μέρος πὺν βρισκότανε ξαπλωμένος, οἱ ἀνησυχίες ἄρχισαν νὰ φυτρώνουν περισσότερες μέσα του. Ἦτανε ἓνα ζάρωμα τοῦ ἐδάφους πὺν ἄρχιζε ἀφανέρωτο μέσα στὴ θάλασσα τῶν ἀσταχιῶν καὶ σιγὰ σιγὰ ἀπὴλωνε σὰν κῦμα, κάνοντας μιὰ μικρὴ καμπύλη στὸ δικὸ του μέρος. Ἄν δὲν πρόσεχες μποροῦσες θαναμά-

σια νᾶφίσεις ἀπαρτήρητο τὸ παράμερο ἐκεῖνο κατηφοράκι
στὴν κλίση τοῦ κάμπου.

— Νὰ πέρασαν τάχα καὶ δὲ μὲ πρόσεξαν.... Ἡ μή-
πως μὲ πῆρανε γιὰ σκοτωμένο, καὶ μὲ παράβλεψαν μαζεύ-
οντας τοὺς ζωντανούς; Ὡστε θᾶρθουν ὅταν πρόκειται νὰ
θάψουν τοὺς νεκρούς;

Μιὰ τρομερὴ σκέψη τὸν ἔκανε νὰ ἱλιγγιάσει :

— Ἄν ἔθαβαν τοὺς νεκρούς, θὰ ἤμουν· τώρα θαμ-
μένος ζωντανός ! Κάθε μπόδιο σὲ καλό.....

Πάλι καλοτύχισε τὸν ἑαυτό του ποῦχε γλυτώσει κι ἀπ’
αὐτὸ τὸ μαρτύριο. Μὲ τὴν ἰδέα πῶς μπορούσε κάπου ἐκεῖ
νὰ γυρίζουνε τραυματιοφορεῖς, ἄρχισε νὰ σκούζει ὅσο
μποροῦσε δυνανά :

— « Αἶ !... αἶ παιδιάαα ! ἀπὸ ὅδῳ !... Ἀδέρφιαα !... »

Σταματοῦσε κ’ ἔστηνε αὐτὶ προσπαθώντας νὰ συλλά-
βει μιὰν ἀνθρώπινη λαλιὰ παρηγορήτρα. Ἐπειτα πάλι
ξανάρχιζε. Στὸ τέλος κουράστηκε κι ἀπόκαμε. Ἡ φωνή
του ξεψυχοῦσε παραπονιάρικα πρὶν ἀκόμα ἀρθρώσει τὴ
λέξη :

— « Αἶ ! Ἀδέεεεε... »

Τόνε τρώμαζε ἡ αἰέραντη σιωπὴ τοῦ κάμπου καὶ τοῦρανοῦ. Τὶ δὲ θᾶλινε νὰ βρῖσκεται στὸ βρώσιμο τῆς μάχης..... Τὸ πτώμα τοῦ λοχία ! Θὰ περνοῦσε λοιπὸν δλά καιρὴ νυχτιά μαζί του ! Τὸ κύτταζε. Τὰ δειανὰ του μάτια ἦτανε πῖντα προσηλωμένα ἀπάνω του. Καὶ τὰ δόντια του ἄσπριζαν μιὰ γραμμὴ, σὺν παράξενα ἔντομα ἀραδιασμένα. Ὅλο δάγκανε τὰ κᾶνω χεῖλι σὰ νὰ προσπαθοῦσε μὲ κόπον νὰ συγκρατήσῃ ἓνα πλατὺ μακάβριο γέλιο πού τὸν ἔπνιγε. Ἐνα κᾶκινο τρανταχὸ καὶ γοργό, σὺν σάλπισμα, ἔτσι γρήγορα πὺν τὸ βαροῦσε ὁ Ζακυθινὸς σαλπικτὴς στὸ συσσίτιο.

Κάρφωσε μὲ ἀγωνίᾳ τὰ μάτια του στὸ συσπασμένο στόμα τοῦ σκοτωμένου. Ὁ μορφασμὸς του σὰ νὰ τοῦλεγε παίζοντας μὲ τὴν ἀγωνίᾳ του :

— «Νό, κύττα, θὰ γελίσω ! ταιμάσου νὰ τρελλαθεῖς, κακομοίρη !.....»

Ἡ καρδίᾳ του ἔτρεμε. Τοῦ ἐρχότανε νὰ τοῦ πεῖ :

— «Μή, μὴ κὺρ λοχίᾳ ! πάψε ! »

Γύρισε τὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ μὴ βλέπει, καὶ προσπάθησε νὰ βγάλῃ τὴν ἰᾶ ἀπὸ τὸ κεφάλι του, λογαριάζ-

ζοντας τὶ ἀνόητα καὶ γελοῖα ποὺ ἦτανε. Γιὰ νὰ δώσει θάρ-
ρος στὸν ἑαυτό του σκέφτηκε :

— «Πφ ! Βλακεῖς **αὐτὸ δὰ** ἐκεῖ πέρα δὲν εἶν
πιδ παρὰ ἓνα ἀντικείμενο, καὶ τίποτ' ἄλλο. Νά, σὰν τὴν
παλάσκα καὶ σὰν τὸ παγούρι. Εἶνε ντροπὴ μου νὰ μοῦ
κάνει ἄλλη ἐντύπωση..... Εἶμαι ἓνας ἀνθρωπος μορφωμένος
δίχως προλήψεις..... Αὐτὸ δὰ τὸ κανχιώμιονα, τὶ διάβολο !
Τὴν ἔκφραση ποὺ βλέπω σ' αὐτὸ τὸ μοῦτρο, τοῦ τῆ δίνω
βέβαια ἐγώ. Πφ ! Κ' ἐπὶ τέλους πρώτη φορὰ βλέπω κου-
φάριον ; Τὸν πρῶτο πόλεμο, τὴ μέρα ποῦχε ὁ λόχος ἀγ-
γάρεια ταφῆς ; ἀγκαλιαστὰ τὰ κουτροιβαλοῦσαμε στὸ χαν-
τάκι. Μάλιστα, ἐκεῖνος ὁ ἀστεῖος Σμυρνιὸς ποὺ ἔβγαζε σὲ
κάθε μιὰ κουβάρα κ' ἓνα μικρὸν ἐπιτάφιο !

Ἔλεγε :

— Ἀντίο σας μπεκροπαρέα ! Χαιρετίσματα τοῦ ἐπι-
λοχία τοῦ Πετρέα, τὸ νοῦ σας σὰν τὸν δῆτε νὰ χαιρετίσετε
κανονικά, ἀλλιῶς ὑπάρχει φόβος νὰ σᾶς βάλει νὰ τρίψετε
τὰ καζάνια τοῦ Σατανᾶ. Μωρὲ πιδὸς τῇ μοῖρα σας—ἔσένα
τὸ λέω μὲ τὰ ξουρισμένα μουστάκια, ποὺ νόμισες κουρα-
μπιεδάκι μου πῶς θὰ πᾶς στὸ χοροδιδασκαλεῖο ! Κυττάτε

Ἰδῶ. Σᾶς φκιάσαμε τὸν καταυλισμό σας κάτω ἀπὸ τὴς μου
ριές. Τὸ αἷμα σας θ' ἀνέβει νὰ γίνεῖ κόκκινο ζουμὶ στὰ
μούρα. Οἱ ρίζες τοὺς θ' ἀπλώσουνε μέσα στὸ στόμα σας
—μάλιστα, ἐσὺ ποὺ τ' ἀνοίγεις σὰν ἀριστερὸς ψάλτης—καὶ
θὰ θρέψουν ὥραϊα πράσινα ἀγόρια γιὰ νὰ κάνουνε με-
τάξι. Καὶ τὸ μετάξι θὰ γενεῖ ἓνα ὥραϊο ροῦζ μαντηλάκι,
γιὰ νὰ τὸ κάνει δῶρο ὁ ἐρωμένος τῆς γυναικούλας σας!
Ἄλα! παίζετε τώρα τὴ βουτιά σας μὲς τὴ λάσπη, γιὰτ'
ἔχουμε κι ἄλλους, καὶ βλέπω τὸ μούσι τοῦ λοχαγοῦ ποὺ
προβίλλει. Ἀμέτε στὸ διάβολο ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος!
Θὰ σᾶς ρίχταμε κακόμοιροι καμμιὰ μπαταρία, μὰ δὲν
εἶχατε τύχη. Τὰ πυρομαχικά μας εἶνε λίγα καὶ ὁ κύριος
λοχαγὸς τ' ἐπαγόρευσε. Καλὴ ἀντάμωση !.....»

Κι ἀλήθεια, δὲν ἄργησε κι αὐτὸς νὰ τοὺς ἀνταμώσῃ.

Ὁ λόχος φύλαγε τὰ γιοφύρια καὶ τὰ τούνελ τοῦ σιδε-
ρόδρομου τῆς Σαλονίκης.

Ὁ Σμυρνιὸς κουβιλοῦσε μιὰ μέρα μιὰ σακκούλα κου-
ραμάνες ἀπ' ὅνα φυλάκιο σ' ἄλλο.

Ὁ σιδερόδρομος τὸν ἔτυχε φορτωμένο πάνω στὸ γιο-
φύρι. Τὸ μάνλιχέρ του κρεμότανε δίπλα ἀπ' τὸν ὄμο του.

Ένα βαγόνι τὸ σκούνησε, καὶ τότε μαζέψαμε μέσα στὸ ξερολάγκαδο ἄλλου πόδι κι ἄλλου χέρι.

Γιὰ νὰ δώσει πὶο εὐχάριστο δρόμο στὶς σκέψεις του, θυμήθηκε νὰ ξαναδιαβάσει τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς Λίζας. Ἦτανε μιὰ μαυρομάτα Ἀρσακινιδούλα συμπατριώτισσά του. Δυὸ χρόνια τώρα ἀγαπιόντοισιν μ' ὅλη τὴν ἐξέμη τῆς πρώτης νιότης. Τὸ γράμμα, ἓνα μὲν χαρτάκι, ἦτανε στὴν ἀπάνω τσέπη τοῦ ἀμπέχονου. Περιττὸ νὰ τὸ βγάλει. Τῷ ξεφερε ἀπ' ὧςω σχεδὸν κατὰ λέξη. Τοῦ γράφε :

« Ἡρώακι μου ! Νὰ ξέρεις τώρα πὼς κ' ἐγὼ εἶμαι ἐθελόντισσα. Νοσοκόμα τοῦ Κυανοῦ Σταυροῦ. Μὲ πύει θαυμάσια ἡ ἄσπρη φορεσιά καὶ τὸ γαλάζιο σταυρουδάκι. Σοῦ σκαρώνω γὰτι ἐπιδέσ-
μους, πὺν λές, ἄς εἶχα μιὰ πληγὴ νὰ μοῦ τήνε τυλίξεις ἔτσι κομπιά. Τὸ νοῦ σου. Ὅ,τι δὲν κατώρθωσες στὸν πρῶτο πόλεμο, τὸ θέλω τώρα, γιὰτι νὰ ξέρεις πὼς θὰ γένει ὁ πόλεμος. Λοιπόν, μιὰ λαφρὰ πληγούλα στὸ μάγουλο ἢ στὸ μπράτσο. Λαφρὰ, μὰ, νὰ φέσει ση-
μαδάκι. Θὰ σοῦ τὸ γιομίζω φιλιά. Σὰ ρίχνεις νὰ λές μέσα σου : Αὐτὴ ἀπ' τὸ Λιζάκι μου ! Ἀκοῦς ; Τὸ θέλω. Σὲ φιλῶ στὸ ἰδρω-
μένο σου μελαχροινὸ προσωπάκι.

Τὸ Λιζάκι σου.

Χαμογέλασε πάλι μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἀγαπημένης του, καὶ σκέφτηκε μελαγχολικά. «Χμ! Νὰ ᾿δῶ τὸ μουτράκι σου μαῖμουδίτσα, σὰ μὲ δεῖς νὰ σοῦ γυρίζω σακάτης ξυλοπόδαρος !...»

Ὁ ἥλιος εἶχε χαθεῖ σὰ νὰ στρώθηκε ὀκνὰ μέσα στὰ στάχνα πῖς' ἀπ' τὴν ἀντικρυνὴ ράχη. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἄρχισε νὰ χάνει τὴ διαύγεια της, καὶ ἓνα λεπτὸ ἀγεράκι ἄρχισε νὰ θροεῖ τὰ σιτάρια. Ἡ βραδινὴ ψύχρα ἔκανε τὰ πόδια του νὰ σουβλίζουν ἀπ' τὸν πόνο. Ἄρχισε νὰ φωνάζει πάλι. Ἡ ἀγωνία τότε κυρίευε ὁλοένα. Οἱ πληγές του ἀκαθάριστες μπορούσαν νὰ γαγγραινιάσουν, ἢ πεῖνα καὶ ἡ δίψα ἄρχισαν νὰ τότε θερίζουν. Ἄν λιγοθυμοῦσε, θ' ἄρχόντανε πάλι τὰ κοράκια, καὶ πρῶτα θὰ τοῦτρωγαν τὰ μάτια..... Σὰν τοῦ λοχία! Θέ μου!.... Κι αὐτὸ τὸ πιῶμα! Μαύριζε ὁ ὄγκος του μέσα στὰ σιτάρια, καὶ τώρα φαινότανε πὺν μεγάλο. Ἐνας ἀτέλιωτος γίγαντας μὲ ἀδιανὰ ματόφυλλα!

Καὶ τὶ ἄσκημὴ θέση!

Γιατὶ λοιπὸν ὅλοι οἱ σκοτωμένοι ξαπλώνονται ἔτσι ῥοσημα;

Ὁ ἀγέρας ἀνέμιζε ἓνα τσουλούφι μαλλιά πάνω σὶν
τεντώμένο πετσὶ τοῦ πλατιοῦ του μετώπου, κι ἦταν σὰν
ἓνα μαῦρο καβοῦρι κρυμμένο κάτω ἀπ' τὸ πηλήκιο τοῦ,
ποὺ πασπάτενε μὲ τὰ πόδια του προσπαθώντας νὰ ξετρυ-
πώσει σὰν ἀπ' τὸ θολάμι του. Τὸ κατεβασμένο του ὑπο-
σιάγωνο ἐκωνότανε δυνατὰ μέσα στὴ σάρκα τοῦ πηγουνιοῦ.
Νὰ εἶχε πρηστεῖ τάχα, ἢ ἐπειδὴ τὸ πηλήκιο ἦτατε τραβηγ-
μένο ἀπάνω; Τὸ λεπτὸ καταυχένιό του σαλευότανε ἀπ'
τὰ γεράκι, σὰ μαντιῆλι ἀποχαιρετισμοῦ. Καὶ τὰ δόντια του
ἀσπρίζαν πιότερο μὲ τὴ θιμπάδα τοῦ μοιχρώματος. Πάλι
τὰ σουσούμιασε μὲ μιὰ σειρὰ ἀσπριδερώ μαμούδια ποὺ
τοῦ ἔτρωγαν τὰ χεῖλη. Ἡ πράσινη μύγα βέβαια θάγλυφε
ἀκόμα λαίμαργα ἐκεῖ μέσα στὴ φριχτὴ κουφάλα τοῦ μα-
τιοῦ.....

Τὸ σκοτάδι, ἀπλώνοντας παντοῦθε σὰν πάχνη κα-
πνιά, θόλωνε τὶς γραμμὲς τῶν λόφων. Μαῦρα πουλιὰ
περνούσανε ἀψηλά, σὰν κακὲς σκέψεις, κραζοντας ἔσκημα
πάνου στὸν κάμπο τοῦ θανάτου. Τὰ στρουλάκια ἄρχισαν νὰ
σκάνουν ἓνα-ἓνα σὶν στερέωμα, καὶ σὲ λίγην ὥρα ὁ οὐ-
ρανὸς ἔγινε ἓνα ὠραῖο περιβόλι σπαρμένο μὲ μαργαρί-

τες καὶ γιασεμιά. Συλλογίστηκε : «Καὶ οἱ ὀθαφτοὶ νεκροὶ
τώρα θὰ κύτταζαν μὲ τὰ ἀσάλευτα μάτια τοὺς τῇ δόξᾳ
τοῦρᾶνοῦ, τεντωμένοι ἀνάσκελα».

Ἡ σκέψη του ἔτρεξε γοργῇ στὸ σπίτι κάτω στὸ νησί.
Ἡ μητέρα του ἴσως καθότανε ὅζω στὸ μεγάλο ξυλénιον ἐ-
ξώστη, τέτια βραδυά, χαρὰ θεοῦ. Καὶ τὸν εἶχε στὸ νοῦ
της· αὐτὸ τῷξερε. Ἴσως καὶ νὰ φιλιώνοντουσαν οἱ ματιές
τοὺς ἐκεῖ πάνου στὸ ἴδιο ἀστέρι. Τελευταῖα τοῦγραφε :

«Παιδί μου, ὅτι γίνεται δὲν ἀπογίνεται. Ἴσως καὶ νᾶχεις σὺ
δίξιο γιαντὸ πού ἔκανε. Ἴσως δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζομαι τῆς
μάννας τὰ μίτια σὲ τέτιες μεγάλες μέρες. Ὅπως καὶ τᾶναι ἔχω
τὴν ἐμπιστοσύνη μου στὴν Παναγία. Ὅπως σὲ φύλαξε στὸν πρῶτο
πόλεμο, θὰ σὲ φυλάξει πάλι ἂν ξαναγάψει ἡ φωτιά. Κι αὐτὴ μάν-
να ἦ· α· ε καὶ ξέρει ἀπὸ μάννας καρδιά. Σὰν ἔρθεις μὲ τὸ καλὸ
θὰ πᾶ νὰ τὴ λειτουργήσουμε ραζύ».

— Καημένη μητερούλα—συλλογίστηκε—νὰμποροῦ
σες μέσα στὸ φάκελλο νὰ μοῦ στείλεις κι ἓνα σπιρόκι ἀπ'
τὴν πίστη σου αὐτὴ! Πόσα ἀδιανὰ τῆς ψυχῆς μου θὰ
γιόμιζε! Αὐτὴ τὴ στιγμή..... ποῦ νᾶξιρες!

ὦ ! νὰ τῷξερε ! Θὰ περνοῦσε θάλασσες καὶ βουνά,
καὶ θὰ πρόβελνε γλυκιὰ ὀπτασία μὲς τὰ σιτάρια, καὶ θ' ἵ τὸν
ἐπαιρνε πάλι στὴν ἀγκαλιά της, σὰ μωρὸ παιδί, σιγὰ-σιγὰ,
μαλακά, νὰ μὴν τοῦ πονέσουν τὰ καημένα του ποδαράκια,
τὰ τσακισμένα ! Ὑστερα, τὸ ξεκουραστικὸ κρεβάτι, τὸ
πλατύ, ἀντίκρυ στὸ παράθυρο ποὺ βλέπει τὴ θάλασσα καὶ
τὰ καΐκια ! ὦ !..... Τὰ στεγνὰ μάτια του γιόμισαν δάκρυα
καὶ σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε νὰ κλαίει μὲ ἀναφυλλητά. Καλοῦσε
τὴ μητέρα του μὲς τοὺς λυγμούς του.

Τὰ στάχια ἔσκυβαν τὰ μεστὰ κεφάλια τῶνα μὲ τᾶλλο
καὶ κάτι ψιθύριζαν.

Μακρὰ τὸ κανόνι εἶχε πῖπει τὸ μονότονο σκοπὸ
του. Μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη, ἓνα σωρὸ τριξαλλοῦδες ἄρχισαν
νὰ τραγουδᾶνε τρεμουλιαστὰ τὴν κρουσταλλένια τους πο-
λυφωνία, στὴ χαρὰ τῆς παρθένας νύχτας καὶ τῆς ἀστρο-
φεγγιάς. Τὴ χαρὰ ποὺ κυλοῦσε ἀπὸ παντοῦ, καὶ σάλευε,
κῆμα ρυθμοῦ καὶ καλωσύνης, μὰ ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της ἀνα-
βρῦζοντας καὶ γυρίζοντας πάλι στὸν ἑαυτὸ της, περνώντας
ἀδιάφορη πάνου ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες δυστυχίες.

Ὁ κάμπος ἐθροοῦσε εὐχαριστημένος.

Τοῦ χρόνου θᾶβγαζε πιὸ θρεμμένα στάχια.....

Μιά μυρουδιά πὺν καὶ πρὶν ἀπὸ λίγο αἰστάνθηκε νὰ σκορπιέται στὸν ἀέρα πὺν ἀνάσαινε, ἄρχισε νὰ ἔρχεται ὁλοένα καὶ πιὸ δυνατῇ.

Ὅμοιος μὲ κυνηγάρικο σκυλί, μυρίστηκε δυνατὰ τὸν ἀέρα, σὰ νὰ προαιστανότανε κάποιο κίνδυνο νὰ κρεμάζει τὴ φοβέρα του ἀπὸ πάνω του. Καὶ σὰν κατάλαβε τὸ τί ἔτρεχε, ἔνιωσε μιὰ κρυάδα νὰ σέρνεται στὴ ράχη του, σὰ νὰ πασπάτευε κατὰσαρκά του μιὰ σαίρα. Δυνατὴ μυρουδιά καιγόμενου χόρτου ἐρχότανε στὰ ρουθούνια του. Τίποτα τὸ παράξενο. Καμμιά ὀβίδα σκάζοντας πάνου σὲ θυμωνιά θὰ μετίδωσε τὴ φωτιά σ' ὅλο τὸν κάμπο.

Σὲ λίγο, τᾶγέρι ποὺρχότανε, τὸν ἔρραине μὲ λεπτὰ πέταλα στάχτης, καὶ τότε κατάλαβε πῶς ὁ κίνδυνος ἦτανε κοντίτερα ἀπ' ὅ,τι ὑπόθετε.

Ἄρχισε νὰ φωνάζει πάλι. Εἶχε βραχνιάσει, καὶ κατάντησε ὁ ἴδιος νὰ μὴν ἀκούει πιά τὴ φωνή του. Κάποιο ἀμφίβολο ἀντιφέγγισμα στὴν ἀτμοσφαῖρα ἔδειχνε τὸ κόντεμα τῆς φωτιᾶς. Πίσω του, κάτου ἀπ' τᾶλλο πλευρὸ τῆς ραχούλας ποῦτανε ξαπλωμένοι, ἄκουσε σὰ βήματα νὰ σέρ-

νουνται στὰ χόρτα. Ἀνασηκώθηκε στὶς μαλαίμες τοῦ προσπαθόντος· νὰ κυττάξει πίσω, καὶ δαγκάνοντας τὰ χεῖλη ἀπ' τοὺς φριχτοὺς πόνους ποὺ τοῦ φερε ἡ κίνησις. Ἦταν ἀλήθεια βήματα. Τὰ βήματα οὗ θανάτου. Ἡ φωτιά δυνάμωμένη ἀπ' τὰ γεράκι, σκάλωνε τ' ἀνηφόρι τρεχάτα, κáνοντας τὰ σιτάρια νὰ τρίζουνε στὸ διάβα της. Ἐνα πύρινο κῦμα σάρωνε τὸν κάμπο πέρα γιὰ πέρα. Μιὰ φλόγινη τερατώδικη σαρανταποδαρούσα, μὲ χίλια πόδια καὶ χίλιες γλώσσες, ἀπλώνε καὶ ξετίλιγε τὶς κουλοῦρες της νὰ τὸν ἀδράξει.

Βρώμικος καπνὸς χύθηκε γύρω του.

Τὸ ἔνστιχτο τῆς αὐτοσυντήρησης τὸν ἔκανε νὰ τινάχτεϊ νὰ φύγει. Ἐνας τρομερὸς πόνος τοῦ τρύπησε πάλι τὸ μυαλό, τὸ αἷμα ἄρχισε νὰ κρουνελίζει μέσα στὶς κουρελιασμένες γκέτες του, καὶ ἡ λιγοθυμιὰ ἦρθε νὰ τότε πάρει στὶς ὑπνωτικὰς ἀγκάλες της, γιὰ νὰ τὸν παραδώσει στὸ χάρο. Μόνο μιὰ θραγισμένη φωνή, μάταιο παράπονο :

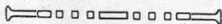
— Μητέρα.....

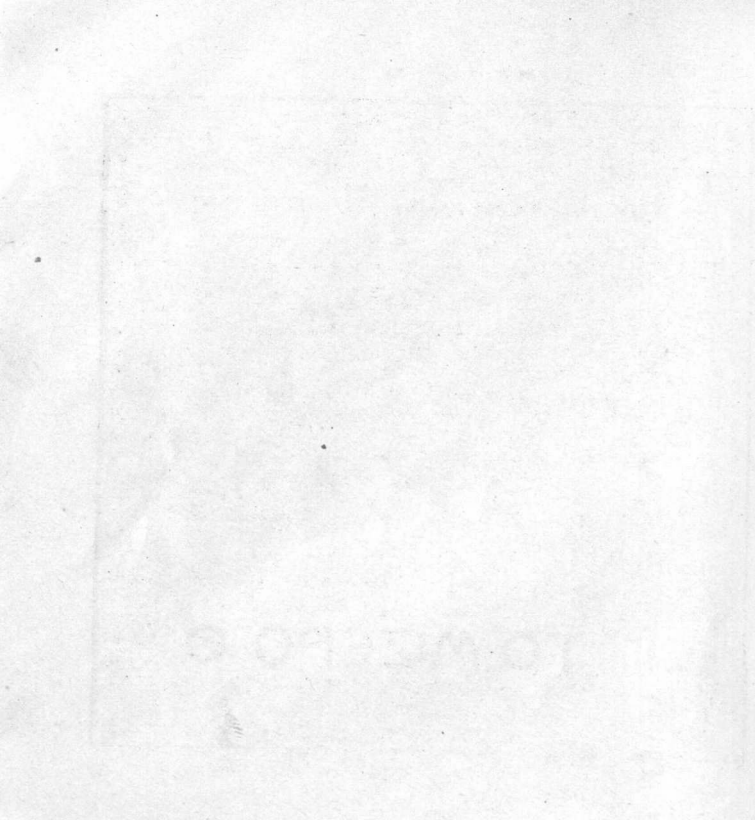
Ἡ θάλασσα τῆς φωτιάς πέρασε πάνου ἀπ' ὅλην, πνίγοντας ὅλα.

Ταρταρικὸς Πυριγλέθοντας τυφλοῦ μίσους.

Ὅλα τ᾽αστρουλάκια βγήκανε στὸν οὐρανό, κ' ἔβλεπαν
κάτου.

Συζαμιὰ—Μυτιλήνη, 1914.

ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΗ Ο Ο Ο Ο Ο Ο

III. ΤΟ ΜΙΖΕΡΟ Θ

TOY THERM-XERO C O O O

TO MISERO O

ΤΟ ΜΙΖΕΡΟ

ΕΣΗΜΕΡΙ, κι ὁ θεριστὴς στὴ βράση του Ὁ ἥλιος ἀλύπητα πυρπολοῦσε ὅλα τὰ πάντα, ξατμίζοντας κάθε ὑγρασία καὶ κάθε δροσιά. Ἀπ' τὸν κάμπο ἀνέβαιναν μέσα στὸν ἀγέρα διίφανοι ὑδρατμοὶ σὰν αἰθέρια κύματα λιβανωτοῦ. Ὅλοι πάνω-κάτω οἱ χωριανοὶ κατεβασμένοι στὸν κάμπο γιὰ τὸ θέο. Τὰ σπίτια μὲ τοὺς πυρωμένους πετρένιους τοίχους ἔρημα σὰν ἀπὸ καιρὸ ἀκυτοίκετα. Τὸ κάμα ἔπνιγε καὶ τὴν παραμιχρότερη ἀνίασα τῆς ζωῆς παραλώντας κάθε φωνή, καὶ ἐκ-

δήλωση ζωντατῆς ὑπαρξης. Μοναχὰ μιὰ θορυβώδικη ρυθμικὴ πολυφωνία ἀπ' τὰ μέτρητα τζιτζίκια, πὺν σκαλωμένα στὶς πελεκητὲς γωνιὲς τοῦ σπιτιοῦ, καὶ κρυμμένα στὶς κληματαριὲς καὶ στὶς λίγες μαραζάρικες τζιτζιφιές, ἀνύψω-
ναν ἓνο μονότονο σπαραχτικὸ ὕμνο πρὸς τὸν κυρίαρχο Θεὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς.

Τὸ ἀτέλειωτο τζιτζίρισμα ἔκανε ἀκόμα πιὸ ἔντονη τὴν ἐρημιὰ καὶ τὴ νέκρα, καὶ ἀπλωνότανε σὰν χιλιόστομη κραυγὴ τῆς σιωπῆς πὺν χυνότανε ἀπὸ παντοῦ.

Κάτω στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, ἐκεῖ πὺν ὁ καροτσό-
δρομος σὰν ἄσπρη κορδέλλα ἀγκαλιάζει τὸν Κάτω—Μα-
χαλὰ ἀψήλωνε μισοτελεμένο τὸ καινούργιο γιὰ τὸ Λά-
τρα. Τιποτένια δουλιὰ πιά ἔμενε στὸ χτίσιμο. Σὲ δυὸ
τρεῖς μέρες θ' ἄρχιζε ἡ σκεπή.

“Ολοι οἱ ἀργάτες εἶχανε κατέβει στὸν κάμπο.

Καθένας λίγο-πολὺ εἶχε τὰ γεννήματά του κ' ἔτρεπε
νὰ τὰ διαφεντέψει. Μοναχὰ δυὸ ἀργάτες κουτσοδούλευαν
μὲ κάτι μικροδουλιές. Ὁ κάλφας ὁ Ἀντρίκος κι ὁ πουρ-
γὸς ὁ Λιάσσος «τὸ Μίζερο». Αὐτὸ ἦτανε παρανόμι του,
πὺν τὸ χρωστοῦσε στὸ συχαμερὸν παρουσιαστικὸ του, καὶ

πρὸ πάντων στήν κουτσαμάρα του. Τὸ ξερβί του πόδι ἦτανε ἀτροφικὸ καὶ τὸ χτένι του γυρισμένο σχεδὸν κί-
θετα πρὸς τὴ γῆ. Ἔτσι γινότανε μακρύτερο ἀπ' τὸ δεξ
καὶ πατοῦσε μόνο στὰ δάχτυλα πάνου.

Αὐτὸ τὸν ἀνάγκαζε πορπατώντας νὰ στριφογυρίζει
τὰ λαγγόνια του καὶ νὰ λυγáει τὸ κορμί του σὲ ἄσκημα
κουνήματα.

Ἀπὸ παιδάκι στήν πουργοσύνη ἦτανε τὸ Μίζερο.

Ἐνιωσε τὴ ζωὴ του μὲς τὴ λάσπη πὺ δλομερὶς ἀ-
νακάτωνε καὶ ζύμωνε μαζὺ μὲ τὸν ἴδρω του χρόνια τώρα.
Ὁ δεξις του ὤμος εἶχε γύρει πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὸ βά-
ρος τῆς σκαφίδας.

Ἀκουμπισμένος στὸ μακρὸ μανίκι τοῦ φκιαριοῦ μπρο-
στὰ στήν καλοζυμωμένη λάσπη, αἰστανότανε μιὰ χαύνωση
νὰ κουράζει τὸ ἐρειπωμένο του σῶμα.

Τὸ μακρουλό του κεφάλι γυρμένο στὰ γυμνὰ κοκ-
κινωπά του μπράτσα, ἐβάραινε ἀπὸ μιὰ γλυκιὰ ὄρεξη
γιὰ ὕπνο, πὺ ἔπιανε νὰ τόνε ζαλίζει.

Τὰ μικρὰ του κίτρινα μάτια ἄρχιζαν νὰ θολώνουν
μὲ τὸ νανούρισμα τῶν τζιτζικιῶν, καὶ τὴν πνιγερὴν νάρκη

τοῦ μεσημεριοῦ. Ἄξαφνα ξετίναξε ὄρθιο τὸ κεφάλι σὰ νὰ τοῦρριξε κανεὶς κοῦο νερὸ στὰ μοῦτρα. Τὸ ἀντικρινὸ παρὰθυρο ἄνοιξε μὲ κρότο, καὶ τὰ παραθυρόφυλλα πλάντα ξαν δυνανὰ πάνου στὸν τοῖχο.

— Καλῶς τὰ κάνουνι, μαστόρια !

Ἦταν ἡ δούλα τοῦ κὺρ Λεφτέρη τοῦ γείτονα, καὶ τὴν εἶχαν ἀφίσει σπίτι τᾶφεντικὰ γιὰ τὸ σφουγγάρισμα, σὰν Κυριακὴ πὺν ξημέρωνε.

— Μπρέεε ! Καλὸ νᾶχ'ς Λένα.

Φώναξε γελαστὸς ὁ Ἀντρίκος ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς σκαλωσιᾶς, πὺν μόλις δυὸ μέτρα—τὸ φάρδος τοῦ δρόμου—ἄπεχε ἀπ' τὸ παρὰθυρο.

— Μιμμμ.....

Μούγκριξε μὲς τὰ δόντια του ὁ πουργὸς σαρκαστικά, ξέροντας πολὺ καλὰ πὺς στὸ χαιρετισμὸ τῆς δούλας μόνο γιὰ τὰ μάτια εἶχε μέρος.

Καλὲ στραβὸς ἦτανε ; Μέρες τώρα τᾶψενε τὸ δουλικὸ μὲ τὸν κάλφα, κι αὐτὸς ὁ βλάκας τραβοῦσε τὸ ἴσο.

Ἐκάρφωσε νευρικὰ τὸ φκιάρι μὲς τὴ λάσπη, κ' ἔσφιξε μὲ θυμὸ τοὺς χοντροὺς γρόθους του στὴ μέση. Μέρες

τώρα ποῦνιωθε μιὰν ἔχτρα νὰ γεννιέται μέσα του γιὰ τὸν κάλφα του. Ἐνα μῖσος ποὺ θέριευε μέρα μετὰ τὴν μέρα, καὶ ὥρα μετὰ τὴν ὥρα, καὶ τοῦ ρουφοῦσε ὅλη τὴ σκέψη.

Τότε μισοῦσε φοβερὰ αὐτὸν τὸν ὥραϊο λεβέντη μετὰ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια καὶ τὸ φουντωτὰ κατσαρά, ποὺ τοῦ μιλοῦσε πάντα ὑβριστικά, τότε ταπεινῶνε χωρὶς νὰ τοῦ δίνει τὴν παραμικρότερη προσοχή.

Τὸν ἔνιαθε πάντα ψηλὰ, πάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ἀκόμα κι' ὅταν δὲν ἦτανε στὴ σκαλωσιά. Πάντα ὁ κάλφας ἔσκυβε γιὰ νὰ διατάξει ὑβριστικά. Καὶ πάντα τὸ Μίξερο ἐσήκωνε τὸ χοντρὸ κεφάλι του γιὰ ν' ἀκούσει τὴν προσταγή, καὶ νὰ γλύψει τὴ βρυσιά. Καὶ ἦτανε—ἀνάθεμα!—ὁμορφος. Μορφοπαλήκαρος μετὰ τὰ οὐλα του.

Τὰ κορίτσια ἔλεγαν «τὸ Ξενάκι»—ἦτανε ξένος, Ἀἷβα-λιώτης—καὶ κολνούσανε τὰ χεῖλια τους. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει, ἔσκυψε στὸ μεγάλο κουβᾶ τοῦ νεροῦ ποῦ εἶχε γιομάτον πλάϊ του. Καὶ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κάδου ποὺ τότε γιόμιζε φῶς ὁ ἥλιος, εἶδε νὰ ξεπροβάλλει σὰν ἀηδιαστικὴ τσαλακωμένη μουτσούνα τὸ μούτρο του, ἀκόμα πιὸ ἄσκημο ἔτσι ποὺ τὸ ζίγωνε ἡ τρικυμία τοῦ θυμοῦ του.

Τὰ κάρθαρα φτερούγια τῆς μύτης του ἀνοιγόκλειναν
σὰ νᾶτανε λαφασμένοι. Ἀπὸ τὰ φαγωμένα πέτα τοῦ ψά-
θινου σκιαδιοῦ του, ξεπετιούντανε τοῦφες τὰ μαλλιά του,
κίτρινα σὰν στουπὶ, καὶ κολλημένα ἀπὸ τὸ λιγδωμένον
ἴδρω καὶ τὰ πιτσιλίσματα τῆς λάσπης στὶς παραφτίδες καὶ
τὸ κούτελό του. Τὰ φρύδια του σχεδὸν ἀνύπαρχτα, τὰ πρι-
σμένα χεῖλια του σκασμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σκόνῃ.

Κ' ἐκεῖνα τὰ κίτρινα ματάκια—μικρὰ καὶ ἀβλέφοντα
σὰν ψαριοῦ—εἵχανε κάτι ἀπὸ τὸ τσακάλι καὶ ἀπὸ τὴν κα-
τσίκᾱ, καὶ στριφογύριζαν σὰν δυὸ κίτρινα κουλουριασμένα
σκουληκάκια μέσα στὶς βαθιὲς κόγχες τους! Ἐτριξε τὰ δόν-
τια του ἀπὸ θυμὸ καὶ ἀηδία πὺν αἰστάνθηκε γιὰ τὸν ἑαυτό
του, κι' ἔφτυσε δυνατὰ τὸ μοῦτρο του μὲς τὸν κουβᾱ.

— Φτοῦ!

Τὸ ἥρεμο νερὸ, ἀναταράχτηκε, ἡ ἄσκημη εἰκόνα χά-
θηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ, ὕστερα πάλι ξαναφάνηκε σαλευόμενη
ἀπὸ τοὺς κυματισμούς. Τὰ μεγάλα χεῖλια τώρα ἀνοιγόκλει-
ναν καὶ πλάταιναν καὶ μάκραιναν σ' ἓνα τρομερὸ γέλιο,
καὶ τὰ κίτρινα σκουληκάκια τῶν ματιῶν του ἀνεβοκατέβαι-
ναν καὶ χοροπηδοῦσαν μέσα στὸ νερό.

Ἐλήθια ἦταν φοβερὰ ἄσκημος. Ἄσκημος! «Τὸ Μί-
ζερο...» Τὸ παρονόμι τοῦ ἀνέβηκε σὰν ἄλλη ρέχα στὸ
στόμα του, κι αἰστάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ φτύσει.

— «Μμμίζερο»! Φτοῦ!

Τὰ τζίτζιρια ὅλα μαζί τσίριζαν δαιμονισμένα μὲ τὸν
κρυσταλλένιο τοῦς θόρυβο. Ὁ κουτσὸς τοῦ φάνηκε πὼς
τραγουδοῦσαν κοροϊδευτικά.

— Μίζε-ρο! Μίζε-ρο! Μίζε-ρο!

Τραβήχτηκε μὲ ἀηδία, καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι του πρὸς
τὸ παράθυρο. Ἡ δούλα εἶχε ἀνεβάσει ἓνα κουβᾶ νερὸ κ'
ἔπλενε τὰ τζάμια μ' ἓνα σφουγγαρόπανο, πὺν κάθε τόσο τὸ
στράγγιζε μὲς τὸν κουβᾶ.

Ἦταν ἓνα κορίτσι ροδοκόκκινο καὶ κρεατωμένο. Ἐ-
τσι πὺν ἀψήλωνε στίς ἄκρες τῶν γυμνῶν ποδιῶ της ἐφαι-
νότανε ὅλη ἡ σερπετάδα τοῦ παρθενικοῦ της κορμιοῦ.

Μαυρομάτα, μὲ στόμα λίγο μεγάλο, μὲ κάτι χεῖλια
παχουλά, σαρκωμένα καὶ κόκκινα, κόκκινα σὰν τὸ κρασί.
Τὸ Μίζερο ἔνιωσε ἓνα κῦμα φωτιᾶς νὰ σκορπιέται μέσα
στὸ αἷμα του, καὶ νὰ τρέχει στίς φλέβες του, καὶ νὰνεβαίνει
στὸ κεφάλι.

Ἐνα κῦμα ὁλοένα πιὸ δυνατό, ὁλοένα πιὸ ζεστό.

Τὸ κορίτσι εἶχε ἀνασκουμπωμένο τὸ φουστάνι, καὶ συμμαζεμένο μέσα στὰ σκέλια. Τὸ λευκὸ πόδι της ἐφαινότανε κοντὰ στὸ γόνατο. Ξεχώριζε ἀνάγλυφη ἢ γραμμὴ τῆς κοιλιάς. Κάποτε ἡ πλεξούδα της λύθηκε πάνου στὸ λαχταριστὸ στιῆθος, κ' ἐκείνη μ' ἓνα περήφανο κίνημα ὠραίου ἀγριμοῦ, τίναξε πίσω τὰ μαλλιά της, καὶ οἱ μαστοί της πήδηξαν χαρωπὰ κάτω ἀπὸ τὸ φαρδὶ ρουσσικό.

Ὁ κουτσὸς δὲν ξεκαλνοῦσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ γυναικίσιο κορμὶ ποὺ σπαρτάριζεν ἀντίκρου του, πλημμυρισμένο ἀπὸ ἡδονὲς ἀφάνταστες. Ἡφαίστιο πρωτόγονων ἀπολαύσεων, σφρῖγος γερῆς νιότης καὶ στερεῆς σάρκας.

Αὐτὸς ποτές του δὲ γνώρισε θηλυκὸ μὲς τὰ εἰκοσιένα τυραγνισμένα του χρόνια.

Ἐνιωθε ὅλους τοὺς πνιγμένους πόθους τῆς ἄχαρης νιότης του νὰ σωρεύονται τώρα ἕνας ἕνας μὲς τὸ στιῆθος του, σὰ φλόγες ποὺ τὸν ἔγλυφαν μαλακὰ ἀπὸ παντοῦ καὶ τοῦφερναν ἡδονικὰ μυρμιδίσματα κι ἀνατριχίλες στὰ στρεβλὰ μέλη. Ἐνα χλιαρὸ ποτάμι ἡδυπάθειας κυλοῦσε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τὸν ἔλουζε. Καὶ μαζὺ μὲ τὴ λύσσα τοῦ

πόθου του, ἐφούσκωνε καὶ τὸ μῖσος του γιὰ τὸν ὠραῖο
κάλφα, πὺν κάθε τόσο γύριζε καὶ τοῦ χαμογελοῦσε ἡ δούλα.
Γιὰ κεῖνον ὅλα.

Ἦταν ὁ ξεχωριστός.

Ὁ χαϊδεμένος τῆς Μοίρας.

Αὐτὸς ἦταν ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴ λάσπη, πὺν ἔποιζε
ὁ κάλφας μὲ τὸ μιστρί του. Αὐτὸς δὲν ἦταν μάννας γέν-
νημα. Παραπετάχτηκε ἀπὸ ἓνα τυφλὸ πεπρωμένο μέσα σὲ
μιὰ σκαφίδα.

-- Τὸ θεομπαίχτη !

Τὰ δόντια του ἔτριξαν, καὶ τὰ νύχια του χώθηκαν
μὲ λύσσα στὶς ἀπαλάμες του.

Ὁ Ἀντρίκος ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς
σκαλωσιᾶς. Τὸ τραγοῦδι του κατέβαινε γάργαρα ἢ ξεσυρτὸ
καὶ λιγωμένο, ὅλο πάθος καὶ μεράκι :

Ἀναθεματισμένη καὶ τζαναμπέτισσα,

Ρακί, κρασί δὲν ἦπια, σ' εἶδα καὶ μέθυσά....,

Βέβαια γι αὐτήν. Τόλγε. Καὶ κείνη τόνιωσε καὶ γύ-
ρισε καὶ τότε κύτταξε χαμογελώντας πονηρά.

Ἐνα περιπλοκάδι σκάλωσε μὲς ἅπ' τὴν αὐλὴν κάτου ἅπ' τὸ παράθυρο πὺν στεκότανε ἡ δούλα. Ἐνα πλῆθος κατακόκκινα λουλούδια ἐφούντωναν σὲ πλούσιες τοῦφρες μέσα στὴν πρασινίδα τῶν φύλλων του. Μὰ τόσο πόλλα πὺν ἡ πρασινάδα πνιγότανε ἅπ' τὴν ἀφθονία τῆς κοκκινιάς.

Ὁ κουτσὸς νόμισε πὺς ἔβλεπε τόσα χεῖλια φλογισμένα ἅπ' τὴ λαύρα τοῦ πόθου. Ἐτσι ἦταν καὶ τῆς δεύσης τὰ χεῖλια ἄλικά σὰν ἀναμμένα κάρβουνα, καὶ μισα νοιγμένα σὰν λουλούδια βελουδένια.

Ἐνα δυνατὸ ρῖγος ἐσυγκλόνισε τὸ σκεβρωμένο κορμί του, καὶ τὸν ἔκανε νὰ ξετινάξει νευρικὰ τοὺς στραβούς του ὤμους. Μὲ τὰ πεινασμένα μάτια του ἔγδυνε τὸ παρθενικὸ κορμί, κυλισμένο μέσα σ' ἕνα πλῆθος κατακόκκινα λουλουδάκια, καὶ δάγκανε τὰ παχουλὰ τῆς χεῖλια, ὡς πὺν ἔτρεχε ἄλικο τὸ αἷμα πὺν τὰ φλόγιζε, κ' ἔβαφε τὸ μεγάλο του στόμα, καὶ στάλαζε κάτω στὰ λουλούδια, καὶ κάθε στάλα γενότανε κι αὐτὴ ἕνα κόκκινο λουλούδι.

Πλῆθος, πλῆθος οἱ κόκκινοι ἀνθοί !

Γιόμιζαν τοὺς τοίχους, τὶς σκαλωσιές, τὸ παράθυρο, καὶ τὸν ἀέρα.

Καὶ τὰ δόντια του, τὰ ἄσπρα, τὰ γερά, ξεμέρδιζαν τὴν τροφαντὴ σάρκα στὰ σφιχτοδεμένα στήθια, καὶ τὸ γυναικεῖο κορμί, τὸ μεστό, σπάραξε μὲς τὰ νύχια του, καὶ τὸ σακατεμένο του νεαρὸ σῶμα, ὀργίαζε μὲ ὅλες του τὶς γνωστὲς καὶ ἄγνωστες αἰσθήσεις πάνου στὰ κρυφὰ κάλλη.

Ὅλα τὰ νεῦρα του ἔπαλλιν σὰ χορδὲς τεντωμένες, ἀπὸ τὸ τρεμούλιασμα τῆς ὑπέρτατης ἀπόλαψης. Καὶ μαυτὸ τὸ κόκκινο ὄραμα τὰ γόνατά του ἄρχισαν νὰ τρέμουν, καὶ οἱ ἀπαλάμες του νευρικὰ τεντωμένες, ἔτριβαν ἀσυναίσθητα τὰ μεριά του.

Ἐνας κόμπος σὰ λυγμὸς ἡδονικὸς ἀνέβαινε σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὸ στήθος του στὸ λάρυγγά του, καὶ στὰ μηλίγγια του σφυροκοποῦσε δυνατὰ, σχεδὸν ὀδυνηρά, τὸ ἐπαναστατημένο αἷμα.

Ἐξαφνα ξετινάχτηκε σύγκορμος σὰ νὰ τοῦ ἄδιασαν ἠλεκτρικὸ ρέμα στὸ σῶμα. Ἐδάγκασε μὲ λύσσα τὸ δείχτη τοῦ ἀριστεροῦ χεριοῦ, καὶ ὕστερα τὰ χέρια του κατέβηκαν δυνατοὶ γρόθοι στὰ ἰσχύα.

— Χχχ.... Θεομπαίχτη!

Ἀπὸ ψηλὰ κατέβηκε προσταχτικὴ ἡ φωνὴ τοῦ κάλφα.

— Βρέ, τὸν Μίζιρου βρέεεε !

— Αἴ ! μούγκριξε βραχνὰ ὁ πτυργός.

— Λάσπ', μωρὲ τὴν πίστη σ', σαράβαλου !

Ἡ δούλα γέλασε.

Τὴν ἄκουσε πολὺ καλὰ ποὺ γέλασε.

Σὰν τρελλὸς ἄρπαξε τὸ φκιάρι. Ἐγιόμισε τὴ σκαφίδα, τὴν πῆρε στὸν ὥμο του καὶ ἄρχισε ν'ἀνεβαίνει τὴ σκάλα. Ἦτανε δυὸ σκάλες δεμένες ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, καὶ λυγούσανε. Ἡ σκαλωσιὰ ἦτανε ψηλὰ κοντὰ στὴ στέγη πιά. Ὁ ἥλιος ἔβραζε. Νόμιζε πὼς ἓνα πυρωμένο σουβλὶ ἐτροποῦσε τὴν κορφὴ του καὶ τοῦ ἀνεκάτωνε ὀδυνηρὰ τὸ μυαλό.

Ὁ ἰδρώτας ἔσταζε πάνου στὰ μάγουλά του καὶ κυλοῦσε ἄρμυρ'ς στὸ σιόμα του μέσα. Ὁ κουτσὸς ἀνέβαινε μὲ ἀγωνία σκυμμένος κάτω ἀπὸ τὴ βαριὰ σκαφίδα. Τὸ σακατεμένο κορμὶ σερνότανε μὲ κόπο πάνου στὴ σκάλα ποὺ δὲν τέλιωνε, σὰ βρώμικη παραξενὴ κάμπια. Τὸ ἀτροφικὸ ποδάρι, μακρὶ καὶ λασπωμένο, σὰν οὐρὰ κρεμότανε πίσω του, καὶ μὲ δυσκολία πασπάτευε γιὰ ναῦρει τὸ σκαλοπάτι νὰ στηριχτεῖ.....

Ένα βουητό σὰ βόμβος μελισσιού ἐγινόμιζε τὸ κεφάλι του, καὶ μιὰ κοκκινάδα σὰ βυσσινὶ σεντόνι ἐκυμάτιζε μπροστά του.

Ὅλα τὰ τζίτζικια σὰ νὰ γώλιασαν μὲς στὸ καύκαλό του καὶ τὸν τυραγνοῦσαν.

Ἐπὶ τέλους ἀνέβηκε, ἔκανε διὸ τρία βήματα μεθυσμένα πάνω στὴ σκαλωσιά, καὶ ἄδιασε τὴ λάσπη πάνου στὸν τοῖχο.

Ὁ κάλφας στὴν ἄκρη τῆς σκαλωσιᾶς, γυρισμένος κατὰ τὴ δούλα, στρογγύλευε στὸ χέρι του μιὰ πέτρα, κι οὔτε κὰν ἔστρεψε τὸ κεφάλι. Ὁ κουτοὸς ἔβλεπε τὸ σφυρὶ ποὺ ἀνεβοκατέβαινε ρυθμικά, νὰ τινάζει ἀναλαμπὲς στὸν ἥλιο, κάθε ποὺ σηκωνότανε πάνω ἀπὸ τὸν ὄμο τοῦ Ἀντρίκου. Ἄφισε κάτω τὴ σκαφίδα καὶ τρίβοντας μὲ τὰ διὸ δάχτυλα ἓνα κουρέλι τοῦ βρακιοῦ του, εἶπε πνιγμένα στὸ λαρύγγι του :

— Θέλου νὰ σ' πῶ,...πῶς. ..δὲ θέλου νὰ βρίεις ! Τ' ἄκ'εις ; . .

Ὁ κάλφας χωρὶς νὰ γυρίσει ἄρχισε τὰ γέλια, δυνατὰ καὶ σκληρά. Ὑστερα ἔπιασε νὰ κουβεντιάζει δυνατὰ, σφυρογοπώντας τὴν πέτρα.

Τὸ δουλικὸν ἔτριβε τὸ τζάμι χαμογελώντας.

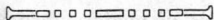
Τὴν εἶδε πολὺ καλὰ πὺν χαμογελοῦσε.

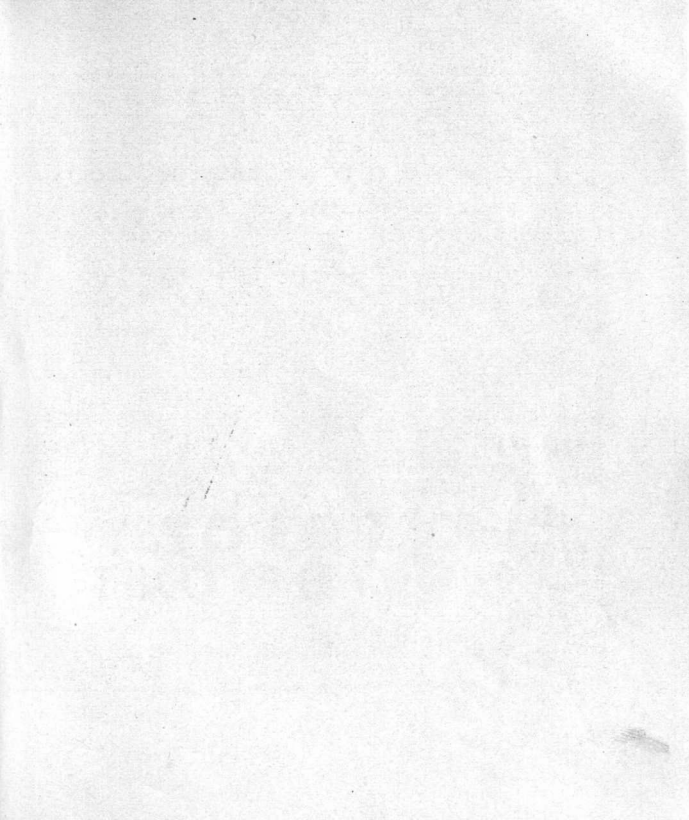
— Νάτα μας δά ! κοροΐδεψε ὁ Ἀντρίκος. Ἐσφιξι τοῦ φιλότ'μου τώρα τοῖ τοῦ Μίξιρου !... Μπρὲ σαράβαλον, πὺν μουῖγινις ἄθρουπος τοῖ σύ !...

Ὁ κουτσὸς δὲν ξεχώριζε πιά τίποτε. Ὅλα χόρευαν δαιμονισμένα μπροστὰ στὰ θολὰ μάτια του. Ἀνακατωμένα οἱ σκαλωσιές, τὸ σφυρὶ πὺν ἄστραφτε, ἡ ράχη τοῦ Ἀντρίκου, τὰ σπίτια, ἡ δούλα, καὶ τὰ κόκκινα λουλούδια, πὺν εἶχαν σκεπάσει ὅλα τὰ πάντα.

Στηλώθηκε μὲ τὸ κουτσό του πόδι στὸν τοῖχο, ἀκούμπισε τὶς ἀπυλάμες στὶς γωνιές, καὶ τὸ ἄλλο του πόδι σηκώθηκε ψηλά, καὶ σὰν κόπανος ἔπεσε μὲ ὅλη τὴν ὀρμὴ τῆς λύσσας του στὴ ράχη τοῦ κάλφα, μαζὶ μ' ἓνα βραχνὸ μουγκρητὸ ζῶου πὺν ἐκδικεῖται.

Ἀθήνα, 1913.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΠΑΣΑΛΗ Ο Ο Ο Ο Ο Ο

IV. ΤΟ ΕΘΕΛΟΝ-
ΤΙΚΟ ◉ ◉ ◉ ◉ ◉

1234

ΤΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟ

ΦΤΑ ὥρες τώρα ἀσάλευτοι μέσα στὸ πρόχωμα. Τὰ ὅπλα γιομάτα. Σφιχτοκουμπωμένοι μέσα στὴ μαντύα, μὲ τὸ γιακὰ σηκωμένο ὡς τὰφτιά, καὶ τὰ ὑποσάγωνα κατεβασμένα. Ἡ νύχτα ἀστροφεγγη μὰ πολὺ κρύα. Ἐνα φεγγάρι κίτρινο καὶ σαρακιασμένο· σὰν ποντικοφαγωμένη κουραμάνα. Τὸ πνίγουν τ᾽άστρα. Ἡ κάνη τοῦ τουφεκιοῦ καὶ τὸ φηκάρι τῆς λόχης μουσκεμένα ἀπὸ τ᾽αἰγί. Οἱ ἄντρες ἀκουμπώντας τὴ ράχη στὸ γυλιό, ξαπλωμένοι ὅπως ὅπως. Μερικοὶ, ἀνασκελωμένοι, ἔχουνε στη-

ριγμένα τὰ πόδια τους ὄρθια στὸ χεῖλος τοῦ χαντακιοῦ, καὶ τὰ χοντρὰ καρφιά τῆς ἀρβύλας κάποτε γιαλίζουν σὰν ἀσημένια.

Βουβαμάρα.

Τὰ σιτάρια μονάχα, πὺν παρωρίμασαν καὶ ἀπομένουν ἀθέριστα, θροῖζουν σὰν σιγοφυσήξη, καὶ θαρρεῖς πὼς ἓνα μεγάλο μυστικὸ λένε τὸνα στᾶλλο, καὶ τὸ ψιθύρισμα ξαπλώνεται σὰν ἤρεμο κῦμα σ' ὅλη τὴ σταροθάλασσα τοῦ κάμπου, ὥς πὺν σβύνει πέρα μακρὰ, σιγαλινὰ ὅπως ἄρχισε.

Κάπου κάπου καὶ οἱ ὄντρες ψιθυρίζουν σὰν τὰ σιτάρια, δίχως ν' ἀλλάξουν θέση, δίχως μορφασμοὺς καὶ χειρονομίες, ξυλιασμένοι, καὶ μέσα στὴν κομάρα τῆς ἀγρύπνιας δὲν καλοξεχωρίζεις ἂν τὰ σιτάρια μουρμουρίζουν, γιὰ οἱ συντρόφοι μου.

Θάστειεύονται πάλι μαῦτόνε τὸ βλάκα τὸ Δωρόπουλο.

Ἐθελοντῆς ἀπ' τὴν Πόλη. Δὲν ξέρω γιατί τόνε δέχτηκαν. Στὸν πρῶτο πόλεμο εἶχε χάσει τὸ κινητό του οὐραῖο ἓνα χαμένο κορμὶ ἐκεῖ πέρα. Πολλοὶ λένε πὼς ἔγινε ἔτσι ἀπὸ ἓνα βρώμικο πάθος πὺν ἔχει, καὶ τώρα παραλίσσῃζε μακρὰ ἀπὸ κάθε γυναικογλέντι. Ὡρες μπορεῖ νὰ στέκεται

ὄρθιος, ἀφαιρεμένος, μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες τῆς μαντύας καὶ τὰ μῖτια καρφωμένα στὶς ἀρβύλες του, ποῦνε πάντα χωρὶς δεσίδια. Τότες ἔχει τὸ ὕψος ἐμπνευσμένου φιλόσοφου χαμένου μέσα στὸ ξεδιάλυμα τῶν σκοτεινῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς. Καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς δὲ σκέφτεται τίποτα. Ὅλο τὸν πέρνει ὁ ὕπνος μὲς τὸ πρόχωμα, καὶ κᾶνας ἀστεῖος τοῦ παίρνει τὸ ὄπλο μὲς ἀπ' τὰ παραλυμένα χέρια, ἢ τὸν ἀλείβει φοῦμο ἀπὸ τὴν καραβάνα του. Οἱ ψεῖρες προέλασαν ὥς μέσα στὸ σακκίδιο τοῦ ψωμιοῦ του.

Μιά μέρα κάτι Πειραιῶτες τὸν ἔδεσαν μὲ σκοινοκαθαρτῆρες μέσα σ' ἓνα ἀντίσκηνο καὶ τὸν ἐκουβαλοῦσαν ψαλμουδώντας τάχα νὰ τόνε θάψουν. Μόνο τὸ κεφάλι του ἦταν ἀπ' ὄξω. Ἐνα συμπαθητικὸ μοῦτρο, κατακόκκινο ἀπὸ τὸ σκληρὸ λιοπύρι, καὶ ἰδροστάζον ἀπ' τὴν ἀγωνία καὶ τὴ ζέστη. Οἱ φλέβες τοῦ λαιμοῦ του φουσκωμένες σὰν στριμένα σκοινάκια. Παραπονιούντανε ἱκετεύοντας σιγὰ-σιγὰ καὶ φοβισμένα σὰν μωρὸ παιδί :

— Ἀφίστε με βρὲ παιδιὰ..... ἀφίστε με πιά.....

Κάποιος στὸ πλάϊ μου ἄναψε μὲ τρόπο ἓνα τσιγάρο στὸ κούφωμα τῆς φούχτας του.

Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τότε μυρίστηκε :

— Σβύσ' το, διάβολε, σβύσ' το.....

Τὸ σβύνει κάτι μουρμουρίζοντας, καὶ τὸ κρύβει στὸ γύρισμα τοῦ μανικιοῦ τῆς μαντύας.

Ἕνας Ἡπειρώτης γέρος ἐθελοντῆς ἀψηλὸς καὶ ξεραγκιανὸς σὰν φουρνόφκιαρο, ἀρχίζει νὰ διηγᾶται πῶς στὸ 97 μποροῦσε πολὺ καλὰ νὰ καπνίζει κανένας στὴ γραμμή, ἀκόμα καὶ διπλοσκοπὸς σὰν ἦτανε, γιατί εἶχανε τότες «τὶς καϋμένες τὶς παληογκρεσάδες» ποὺ ἔβαζαν τὸ τσιγάρο εἰς τὴ φαρδιά μπούκα τοὺς μέσα, καὶ δὲ φέγγιζε στὸν ὀχτρού. Μὰ τώρα μ' αὐτὰ τὰ «μακαρόνια» ποὺ μᾶς ἔδωκαν στὸ χέρι ! Ὅύτε κὰν βροντῶνε ἀθροπινά, ὀδερχέ μου.....

Τὶ φλύαρος ἄνθρωπος, Θεέ μου ! Μπορεῖ νὰ σοῦ διηγᾶται ἀπ' τὸ πρωῒ ὥς τὸ βράδυ καὶ ἀπὸ τὸ βράδυ ὥς τὸ πρωῒ, φτάνει νὰ τὸν ἀκοῦς, καὶ ξεχνᾷ καὶ τὸ συσσύτιό του ἀκόμα....

— Ἄλτ ! τίς εἶ ;

— Περίπολος !

Σηκώνω τὸ κεφάλι.

Ἐν εἰ κάπου μιὰ λόχη ἀστράφτει μὲς τὰ σιτάρια, πάνω ἀπὸ ἓνα μαῦρο σημαδάκι—τὸ κεφάλι τοῦ σκοποῦ— πὺν ἐπιπλέει σὰν γελοῖο νεροκολόκυθο πάνω στὴ θάλασσα τῶν ἀσταχιῶν.

Σὲ λίγο ὁ κρότος τῶν χόρτων πὺν παραμερίζονται.

— Ἐμπρὸς τὸ τρίτο νούμερο !

Διατῖξει σιγὰ ὁ ἀνθυπολοχαγός. Δέκα ἄντρες σηκώνονται ἀπὸ τὸ λήθαργο, τεντώνοντας τὰ μπράτσα σὲ ξεμουδιαστικὸ χασμούρημα. Οἱ караβάνες βροντολογᾶνε.

— Περιπολάρχη, τὸ σύνθημα ;

— Τὸ ξέρω, κύριε ἀνθυπολοχαγέ.

Τὸ λένε, σιγὰ.

— Ἐφ' ὅπλου λόχη, κ' ἔμπρὸς. Προσέχετε μέσα στὶς θυμωνιές. Εἶνε σὰν τὰ φεῖδια οἱ Ρούλγαροι. Ἀραιωμένοι χωρὶς νὰ χάνεται ἡ συνοχή, τὰ ὅπλα ἀσφαλισμένα καὶ στὸ χέρι.....

Ἡ περίπολο φεύγει.

Ἀκούεται ὁ ξερὸς κρότος τῆς λόχης πὺν κουμπώνεται στὸ ὅπλο, καὶ ὁ θόρυβος πὺν κάνουν οἱ ἄντρες πὺν ἐπέστρεψαν καὶ ὁλοένα μετατοπίζονται μέσα στὸ πρόχωμα,

γιὰ νὰ πετύχουν πιὸ ἀναπαυτικὴ θέση. Κοντολογᾷ νὰ φέξει.

Κάποια ζωὴ σὰ νὰ ραντίστηκε πάνω στοὺς ἄντρες. Μιὰ κουβεντούλα ἀναψε πέρα-πέρα, καὶ ἔκει στὴν ἄκρη κάποια πνιγμένα γέλια ἀκούστηκαν. Καὶ ἄξαφνα πάνω ἀπ' ὅλες, ἡ φωνὴ τοῦ «Προφήτη» :

— Σᾶς τὸ λέω : Ὁ πόλεμος θὰ γίνη. Θὰ νικήσουμε μὰ θὰ πάμε στὸ διάολο ὅλοι !

— Σκασμός, ρε «Προφήτη» !

— Κόφτο βρωμιάρη !

— Σαλιαρίνα !

Ὁ «Προφήτης», ἦτανε ἓνας στρατιώτης Παριανός, πὺν ὅλοι τὸν συχαινόμαστε μέσα στὸ λόχο. Σχεδὸν τότε μισούσαμε. Ἀψηλός, μὲ φαρδιῆς πλάτες κοκκαλιάρικες, καὶ πολὺ μακρὰ χέρια. Κι ἀπάνω στοὺς γιγάντινους ὤμους, ἓνα κεφαλάκι νάννου, κακοφκιασμένο καὶ χωρὶς λαιμό. Τὸ μοῦτρο του ἀηδιαστικό. Σὰν ἀναποδογυρισμένο χουνί, μὲ κορφὴ τὴ σουβλερὴ καὶ προέχουσα ὡς ἔμβολο μύτη του. Μυξιάρης, καὶ ὅλο σκουπιζότανε μὲ τὸ ἀντίστροφο τῆς παλάμης του. Κάτι ματάκια μικρὰ σὰν χάντρες καὶ ἀ-

χρωμάτιστα, καὶ στόμα πολὺ μεγάλο. Εἶχε ψαλιδίσει τὴν
μαντιῶν του πάνου ἀπὸ τὰ γόνατα, μιὰ φορὰ πού τὴν εἶχε
κεφαλίσει στὸν πρῶτο πόλεμο, καὶ τώρα κρεμώτανε πίσω
σὰν ρετιγκότα. Ὅλες του αἱ κίνησες φοβερὰ ἄνοστες καὶ
ἀποκρουστικές. Μιλᾷ συχνὰ γιὰ κάτι ἀνόητα καὶ παρά-
ξενα πράγματα, χωρὶς νόημα καὶ συνέχεια, καὶ τὸν εἶχανε
βαπτίσει πρῶτα «Δάσκιλο». Μὰ τώρα τελευταῖα τοῦ κόλ-
λησαν τὸ παρατσούκλι «Προφήτης» γιατί ὅλο ἔλεγε προ-
φητεῖες. Καὶ τίς ἔλεγε σοβαρά, χωρὶς νὰ γελά, καὶ μονό-
τονα, δίχως νὰ χρωματίζει τὴ φωνή του. Σὰ νὰ πιστεue
πολὺ σὲ ὅσα ἔλεγε. Καὶ ἐπισφράγιζε πάντοτε τὴν προφη-
τεία του ἔτσι :

— Ὁ Ἀγαθάγγελος τὸ λέει καὶ θὰ γίνῃ ἔτσι πού
σᾶς βλέπω καὶ μὲ βλέπετε.....

Καὶ τώρα πάλι εἶχε ἀρχίσει :

— Θὰ τοὺς φᾶμε τὸ μῖτι τοὺς Βουργάρους, μὰ θὰ
σκοτωθοῦμε ὅλοι..... Ἀκοῦτε με πού σᾶς τὸ λέω..... Ὁ Ἀ-
γαθάγγελος τὰ γράφει αὐτά.

Ἐνας νέος ἀπ' τὴν Ἀντριάνούπολι πετάχτηκε θυμω-
μένος. Μιλοῦσε σχεδὸν δυνατά :

— Νὰ σκάσεις βρωμόσκυλο, μὴ σοῦ τσακίσω τὸ μύτο
μὲ τὸν ὑποκόπανο. Γιὰ νὰ σκοτωθοῦμε, βρέ, ἤρταμε ἐμεῖς
οἱ ἐθελοντές, κι οἱ τῇ !

“Ολοι ἐπιδοκιμάσανε ψιθυριστά.

“Ο ἀνθυπολοχαγὸς θύμωσε :

— Σκασμός, βρέ, ἴκεῖ πέρα ! τώρα ηὔρατε νὰ φαγω-
θῇτε !

“Ο «Προφήτης» μάζεψε τὸ κεφαλάκι του κάτω ἀπ’
τὴν κουλούρα τοῦ ἀντίσκηνου. Ἐκύτταξα τοὺς συντρόφους
μου. “Ολοι τους βλέπανε μὲ κακὸ μάτι τὸν «Προφήτη». Ἡ
ἀλήθεια εἶνε πὼς αἰστανόμουνα πάντα μιὰ ταραχὴ μέσα
μου ἀπὸ τὰ λόγια του, καὶ καταλάβαινα πολὺ καλὰ πὼς
τὴν ἴδια ἀνησυχία ἔφερναν σὲ ὅλους. Μιλοῦσε ἔτσι σο-
βαρά ! Ἡ φωνὴ του ἔπαιρνε ἀληθινὰ κάτι τὸ ἐπίσημο. Σὲ
τέτοιες ὥρες.....

Ἄρχιζε πιά νὰ χαράζει.

Τὰντικρυνὰ βουνὰ ξανάπερναν εἰς γραμμὲς τους, κι
ὅλοι μας καρφώσαμε τὰ κοκκινισμένα μάτια μας ἐκεῖ κά-
του στὸν ὀρίζοντα, θεατὲς ἐνὸς παράξενου μετεωρολογικοῦ
φαινομένου, πὺν κάθε πρωτὶ τὸ παρακολουθοῦσαμε γιὰ νὰ

σκοτώνουμε τὴν ὥρα. Ἐκεῖ ποὺ ἄρχιζαν νὰ θαμποφεγγίζουσιν οἱ πρῶτες ἀμφίβολες φωτεινάδες τῆς αὐγῆς, σὺν τοῦ καθαροῦ μέρους τοῦ ὁρίζοντα, πάνω σὺν χρυσοῦ φόντο ξεφύτρωνε ξαφνικὰ ἓνα στρογγυλὸ συννεφάκι, σὰν τόπι ἀπὸ πίσσα. Ἀμέσως κατόπι τοῦ ξεπήδαγαν ἀπ' τὸ κενὸ καὶ ἄλλα, καὶ ἄλλα, σὰ μιὰ σειρὰ ἀποσιωπητικά..... Ἐπειτα ἄρχισε τὸ παιχνίδι. Ἄλλα χανόντουσαν ἄξαφνα, σὰ νὰ βούλιαζαν μέσα σὺν οὐρανό. Ἄλλα κόλναγαν τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο σὰν μαῦρες σφαῖρες τοῦ μπιλλιάρδου, καὶ πάλι ξεχώριζαν. Ἄλλα ἐνώνουνταν σὲ μιὰ μεγάλη σφαῖρα καὶ ἄλλα ἔπερναν λογιῆς-λογιῆς σκέδια.

Ὁ πρῶτος ποὺ τὸ εἶδε εἶπε :

— Ἀρχίζει ἡ παράσταση !

Ὅλοι ξέραμε γιὰ τὴν ἐπρόκειτο, καὶ ὅσοι εἶχαν γυρισμένες τὶς πλάτες κατὰ τὴν ἀνατολή, ἄλλαξαν θέση.

Κάποιος εἶπε :

— Νὰ ! νὰ ! ἔξω ἀεροπλάνο στὴ γραμμὴ.....

— Ἀλήθεια, ἔξω ἀεροπλάνο !

Ἐπεβεβαίωσαν ὅλοι. Οἱ μαῦροι βῶλοι ἐπῆραν ὥριμένως τὸ σχῆμα ἀεροπλάνων, ποὺ ἐπετούσαν ἐκεῖ μα

κρουὰ σὲ μιὰ μεγαλόπρεπη γραμμή. Ὁ «Προφήτης» ἐπρόβαλε τὸ κεφαλάκι του κάτω ἀπ' τὸ γυλιό, πὺν τοῦ εἶχε ἀνέβει πιὸ ψηλὰ ἀπ' τὸ πηλήκιο, ἔτσι πὺν ἦτανε ξαπλωμένος. Μοῦ φάνηκε σὰ μιὰ τεράστια ἄσκημη χελώνα, πὺν ξεμύτιζε κάτω ἀπ' τὸ καβούκι της. Κύτταξε στὸν ὀρίζοντα τὰ φανταστικὰ σκοτεινὰ ἀεροπλάνα, καὶ εἶπε ψαλμιουδιστὰ μὲ τὴν ξεσυρτὴ του φωνὴ τραβώντας πάλι τὸ κεφάλι του μέσα :

— Αὐτὰ ἐκεῖ εἶνε σὰν τὰ μαῦρα κοράκια πὺν θὰ ξεσκίσουν τὰ κορμιὰ μας !

Κανένας δὲν τὸν ἔβρισε.

Ὅλοι ἀνατριχιάσαμε, καὶ τὰ μάγια μᾶς πρησμένα, καίγοντας ἀπ' τὰδιάκοπο στήλωμα, ἐκύτταξαν πέρα μὲ ἀγωνία.

Ἀλήθεια !

Ἐξή τερατώδεια κατάμαυρα πουλιά, μὲ ἀνοιγμένες πλατιά τὶς φτεροῦγες ἐπλανιώννουνσαν ἐκεῖ πάνου, σὰ νὰ τοὺς μύριζαν κουφάρια. Καὶ τὰ βλέπαμε νὰ μεγαλώνουν, νὰ μεγαλώνουν..... Καὶ ξάφνου σὲ μιὰ στιγμή ἔγιναν πάλι ἕξη μεγάλα κουβάρια ἀπὸ μαῦρο μαλλί.

Ἕνας στεναγμὸς ἐβγῆκε ἀπ' ὀλονῶν τὰ στήθια, σὰ
νὰ ξαλάφρωναν ἀπὸ κάποιον κακὸ βραχνᾶ.

Ἐνώθηκαν ὕστερα τρία-τρία, καὶ κυλίστηκαν δυὸ με-
γάλοι μαῦροι λεκέδες, ὥς πὺν ἔγιναν μιὰν ἄμορφη μᾶζα.

Ὁ ὀρίζοντα; εἶχε ροδίσει, καὶ τὰ σιτάρια λαφροκυ-
μάτιζαν κοκκινόξανθα. Οἱ δροσοσταλίδες τῆς νύχτας λαμ-
πύριζαν στὶς βελονωτὲς ἄκριες σὰν στάλες τριανταφυλλὶ
αἷμα.

— Ἔε—γέρθητε !

Πρόσταξε ὁ ἀνθυπολοχαγός.

Ἡ διμοιρία μας πετάχτηκε ἀπὸ τὸ ὀχύρωμα, ἀπογέ-
μισε τὰ ὄπλα, καὶ βάδισε πρὸς τὸν καταυλισμό. Στὸ δρόμο
καὶ ἄλλα τμήματα τοῦ Συνιάγματος ξεφύτρωναν ἀπ' τὰ χα-
ρακώματα, σὰ νᾶβγαιναν ἀπ' τὰ βάθη τῆς γῆς.

Σὰν μεγάλες κίτρινες κάμπιες, τεράστιες; σαρανταπο-
δοροῦσες, ἐσάλευναν μέσα στὰ σιτάρια οἱ διμοιρίες.....

Πρὶν στήσουμε καλὰ-καλὰ τὰντίσκηνα, ἕνας καβαλλά-
ρης τρεχάτος σταμάτησε ὅξω ἀπ' τὸ μεγάλο τσαντήρι τοῦ
ταγματάρχη, κ' ἔφερε τὴ μεγάλη εἵδηση.

Ὁ πόλεμος κηρύχτηκε.

«Ένα μεγάλο «ζήτω» !

Ξαναφορτωθήκαμε τὸν ὀπλισμό, κ' ἔγινε μιὰ βιαστική ἐπιθεώρηση. Πρὶν βαδίσουμε μᾶς μοίρασαν ἀπὸ μιὰ κουραμένα. Ὁ «Προφήτης» ἔτρεξε ἀγγαστὰ στὸ μοίρασμα. Ὅταν ἐπέρασε ἀπὸ κοντά μου μὲ κύτταξε δυνατὰ μὲ τὰ μικρά του μάτια, καὶ πρόφταξε νὰ μοῦ σφυρίξει :

— Δὲ σᾶς τ'ὄλεγα ; Τὸ ντουφέκι ἄνοιξε. Κανένας μας δὲ θὰ μείνει. Τ'ὄπε ὁ Ἀγαθάγγελος.

Σὰ νὰ διέκρινα κάποια παράξενη ὁργὴ στὴ φωνή του, καὶ τὸ πρόσωπό του ἦτανε ὑπερβολικὰ κίτρινο.....

Ἡ μάχη στὴ βράση της.

Εἴχαμε ἀνοίξει γερὴ φωτιά γιὰ νὰ ξετοπίσουμε τὸν ὀχτρὸ ἀπὸ ἓνα πρόχωμα. Κόντεινε μεσημέρι. Ὁ ὀρίζοντας γύρω καιγότανε. Ἐνα στεφάνι ἀπὸ χωριά πὺν κάπνιζαν σὰ φριχτὰ θυμιατήρια ἑνὸς ἀνθρωποφάγου Βάαλ.

Εἶχα ἀδιάσει τὴ μιὰ μου παλάσκα, κι ἔψαχνα νὰ βγάλω κάτι φυσίγγια ἀπ' τὸ σακκιδιό μου, ὅταν ἀντιλήφτηκα κάποιον νὰ σέρνεται πίσω μου στὸ χῶμα.

Ἦταν ὁ «Προφήτης» πὺν προχωροῦσε μὲ τὴν κοιλιὰ μὲς τὸ σιτάρι. Πόλι μοῦ φάνηκε σὰ μιὰ μεγάλη

βρωμερὴ χελώνα. Ἦρθε δίπλα μου, καὶ χωρὶς νὰ πῇ τί-
ποτα, ἄνοιξε ντουφέκι.

Δὲν εἶχε κάψει δυὸ γεμιστῆρες ὅταν μιὰ σφαῖρά τότε
βοῆκε κατάστηθα.

— Ὦωχ!

Φώναξε δυνατά.

Κυλίστηκε πρὸς τὸ μέρος μου πατώντας τὴν πληγὴ
μὲ τὴν παλάμη. Μέσ' ἀπ' τὰκάθατα δάχτυλά του κοκί-
νισε τὸ αἷμα του.

— Νεράκι..... νεράκι.....

Ψιθύρισε ξεψυχώντας.

— Δὲν ἔχω.

Τοῦ εἶπα. Καὶ ἀναποδογύρισα τὸ παγοῦρι μου γιὰ
νὰ δῇ πὼς δὲν τοῦ λέγω ψέματα.

Ἀνεστέναξε βαθιὰ καὶ παρατεταμένα, καὶ στὶς ἄ-
κρες τοῦ μεγάλου του στόματος φάνηκε ρόδιнос ἄφρός.
Εἶχε ξεψυχήσει.

Χωρὶς νὰ τὸ θέλω, τότε κύτταξα κάμποσιν ὥρα μεσ'
τὰ πηγμένα μάτια. Μὲ κύτταζαν ἐπίμονα, καὶ μοῦλεγαν
φοβερὰ λόγια :

— “Ολοι θὰ σκοτωθοῦμε. Δὲ σοῦ τῶπα ; Δὲ σοῦ τῶπα ;

“Ενας θρίαμβος ἀλήθεια ἦτανε ζωγραφισμένος στὴν κρύα ματιά του. Τὸ ὄσκημο κουφάρι ἐπιβεβαίωνε τὴν προφητεία του. Σὰ νὰ μούλεγε ἀκόμα :

— “Εννοια σου ! Καὶ σὺ σὲ λίγο ! Κανένας δὲ θὰ γυρίσει !

Μιά δυνατὴ ὁμοβροντία κανονιῶν ἔκανε τὰ σιτάρια νὰ προστριβοῦνε. Τὸ πυροβολικὸ μας ἔρχιζε τὴ δουλιὰ του προστατεύοντας τὴν προέλαση.

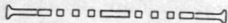
— “Εφ’ ὅπλου λόχη ! Ἐμπρὸς τροχάδην ! Πάνω τους παιδιά !

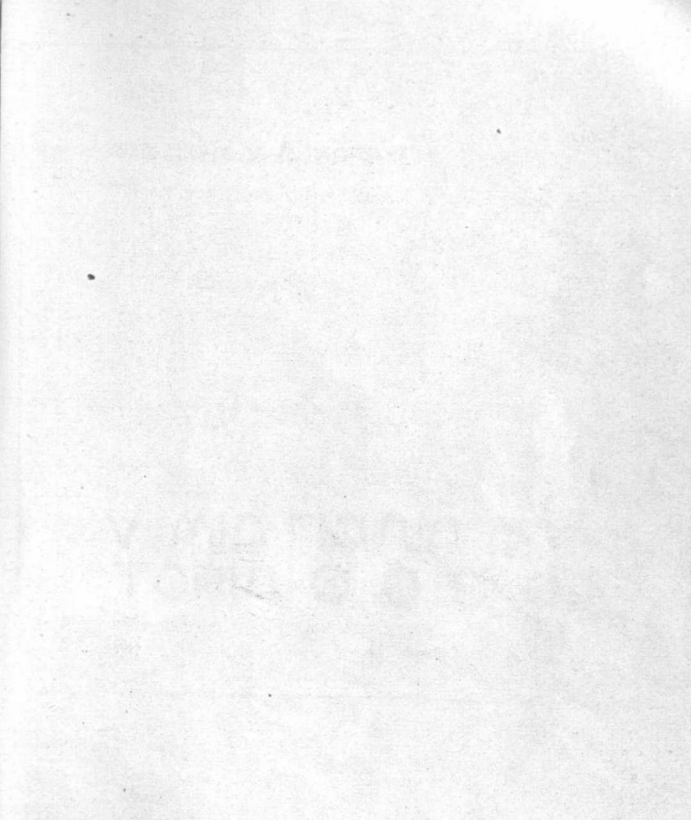
Τὸ σπαθὶ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ ἄστραψε πᾶνω ἀπ’ τὰ σιτάρια.

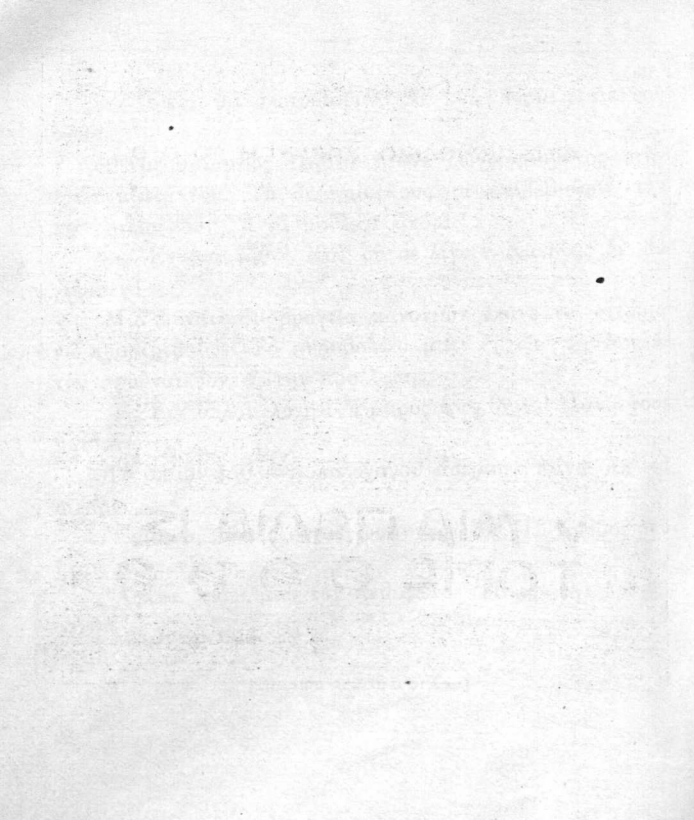
“Ωρμησα, ἀλαλάζοντας ὥσάν τρελλός. Ἡ ἔφοδος μοῦ ἦταν ἀνακούφιση.

“Αφίνα πίσω μου τὸν πεθαμένο «Προφήτη» !

Μυτιλήνη, 1914.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΧΑΡΑΥΓΗ", Ο Ο Ο

V. ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΙΣ-
ΤΟΡΙΑ ○ ○ ○ ○

0 0 0 1274 1274 01201930 012

-31 ДІЛАП ДІМ V
0 0 0 0 ДІЯОТ

ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Εἶνε κάποια δράματα
Μὲ σφραγισμένα χεῖλη.....

ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΟΥΤΕ δὰ κ' ἐμένα, κοπέλες—εἶπε μὲ τὴ συρτὴ
φωνή της ἡ θειὰ Ρηγούδα, δίνοντας πιδέξια μὲ
δυὸ δάχτυλα, δυνατὸ στρίψιμο σταδράχτι της.—
Θὰ σᾶς πῶ ἓνα νιώσιμο, νὰ δοῦμε ποιά σας θὰ
τὸ νιώσει.....

Καὶ ἀριώνοντας μιὰ τούφα βαμπάκι ἀπ' τὴν καλα-
μένα της ἀλεκάτη, ἀπάγγειλε μὲ πόζα κανονάρχη τὸ νιώ-
σιμο :

«Ψιλὸ γαῖτάνι στὴ γῆς φτάνει». Τ' εἶνε ;

Κοροϊδευτικὰ γέλια ὑποδέχτηκαν τὸ ἄτυχο παραμάν-
τεμα :

— Οὐ ! μ' αὐτό, καλέ, οὐλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει πὺν
θὰ πῃ : βροχή !

— Δὲν ἔχεις, μαθές, νὰ μᾶς πεῖς τίποτα πιὸ ἀμά-
θευτο, θειὰ Ρηγούδα ;

— « Ἐνα πράμα-πραματό, πὺν κάνει στὰ κεραμίδια
νιάου-νιάου », τὶ νᾶνε θειὰ Ρηγούδα ;

Τὰ γέλια καὶ τὰ πειράγματα πείρανε καὶ δώσανε εἰς
βάρος τῆς γρηούλας.

— Αἶ ! δά, εἶπα το, ξ' εἶπα το ! πειρασμοί, μὰ τὸ
ναί !

Ἀπολογήθηκε μισοθυμωμένη κείνη.

— Ἐνα παραμῦθι τῆς ἀθροπιᾶς δὲν ἔχετε, καλέ,
νὰ πῆτε ;

Ἀκούσθηκε ἀπ' τὴ σπιθοβολούσα γωνιὰ κ' ἡ φωνὴ
τῆς κυρα-Λένας, τῆς νοικοκυρᾶς, πὺν χτυποῦσε τὸ χοντρὰ
ξεροδαύλια, τῶνα μὲ τᾶλλο, καὶ φουσοῦσε δυνατὰ γιὰ νὰ
ξελογίσουν.

— Ἐσῇ Χαούλας τὸ παλαμῦθι, μητέλα !

Τσίριξε ἡ μικρούλα Φανὴ μὲ τὴ χελιδονίσια τῆς φωνῶλα, ποὺ μισοτραύλιζε ἀκόμα, τὸ πιὸ πολὺ ἀπ' τὸ παραχάδεμα, γιατίι θᾶταν πινὼ ὥς πέντε χρονῶ κοριτσάκι.

Ἦταν ἓνα ροδοκόκκινο παχουλὸ πλασματάκι. Διὸ ἔ-
ξυπνα μάτια σπιθοβολούσανε κάτω ἀπ' τὰ σγουρὰ κα-
τσαρὰ ποὺ ψαλιδισμένα τῆς σκέπαζαν τὸ μετωπάκι ἴσα-
με τὰ λεπτὰ μὰ ἔντονα φρύδια, κληρονομία τῆς μάνας
τῆς, τῆς «γαῖτανοφρύδας» μὲ τὸνομα. Ἦταν ἡ μοναχο-
κόρη—στεροπαίδι—τῆς κυρα Λένας καὶ τοῦ Ἀντώνη τοῦ
Κοντάρρα, τῶν νοικοκυραίων τοῦ σπιτιοῦ ποὺ εἶχε κείνη
τὴ βραδιὰ παρακαμνοῦ.

Τὸ σπίτι ἦταν ἀπ' τὰ καλύτερα, καὶ ὁ Κοντάρρας,
ἄρχοντας μὲ τὰ οὔλα του, ἀφέντης μὲ «τάγύριστα χωρά-
φια» ἦταν ὁ πιὸ βαρὺς νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ.

Κι ὥς τόσο, ἁγιασμένη ψυχὴ ὁ κύρ-᾽Αντώνης.

Μὰ κ' ἡ γυναῖκα του δὲν πάγαινε παρακάτω. Θᾶταν
ἀθεόφοβος ὅποιος θὰ βρισκόντανε γιὰ νὰ πῇ πὼς μπῆκε μέ-
σα σ' αὐτὸ τὰρχοντόσπιτο, καὶ βγῆκε δίχως νὰ ψωμοταγιστεῖ,
δίχως ν' ἄβρει γερὸ στήριγμό του τὸ πονετικὸ ἀντρόγυνο.
Ὅλο τὸ χωριὸ ἦταν ὑποχρεωμένο μὲ τὴν εὐγένεια καὶ τὴν

ψυχοπόνια τους, καὶ γι'αὐτό, τὰ καλύτερα κορίτσια, μόλις ἔμαθαν πὼς εἶνε γιὰ νὰ στηθεῖ παρακαμνοῦ στῆς κυρ-
Λένας, σὰ φύλλα, σὰ φτερὰ ἔτρεξαν γιὰ νὰ δώσουν ἓνα
χέρι.

Πρέπει νὰ ποῦμε ὅμως πὼς σ' αὐτὴ τὴν προθυμίᾳ
πολὺ εἶχε νὰ κίνει κ' ἡ καζανιά τὸ *κесκέκι*, ποὺ ἀπ' τὸ
μεσημέρι κοπάνιζε μέσα στὸ φλογισμένο πυρομάχι ὁ
μπαρμπα-Πολύζης γιὰ τὸ βραδυνὸ γυναιοκομάζωμα.

“Ἄς εἶνε δά.

“Ἡ παρακαμνοῦ λοιπὸν ἔγινε στ' ἀπάνου πάτωμα.

Καμμιά τριανταριά γυναῖκες, κορίτσια τὰ πλιότερα
καὶ πεντέξῃ παντρεμένες καὶ γρηές, ἔκαθόντανε σταυρο-
πόδι πάνου στὸν ὀλομάλλινο σιτζανιὲ μὲ τὰ παράξενα
κοκκινόμαυρα σκεδιάσματά του.

“Ὅλες μαζί, σχημάτιζαν ἓνα κύκλο γύρω τριγύρω
στὸ χοντρὸ στῆλο, ποὺ βάσταζε ὅλο τὸ δῶμα, σηκώνοντας
στὸ σκαλιστὸ κεφαλάρι του, τὸ θεόμακρο μεσοδόκι ποὺ
ἔζωνε πέρα-πέρα τὸ ταβάνι.

Στὸ κέντρο τοῦ κύκλου ἄστραφτε σὰ μαλαματένιος ὁ
ἄψηλὸς λυχνοσιάτης—μπακίρι καθάριο, μὲ τὰ τρία του

λυχνάρια ἀναμμένα, τὸ καθένα μὲ τέσσερα φυτίλια. Καὶ
στὸ βάθος τῆς γωνιᾶς, χόρευαν χαρωπὰς φλόγες, κατε-
λώντας ἐλήτικα κούτσουρα καὶ σκίζες.

Τὸ κλώσιμο εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὴς διὸ τῆς νυχτὸς ὕ-
στερα ἀπὸ γενναῖο κεσκεκοφάγωμα. Καὶ θὰ βαστοῦσε κατὰ
τὰ σημάδια ὥς τὴς αὐγῆς, ἃ λογάριαζες πὼς ἔπρεπε νὰ
κλωστεῖ, νὰ περάσει στὸ τυλιγάδι, καὶ νὰ θηλιαστεῖ ὅλη
κείνη ἢ τὰμπια τοῦ βαμπακιοῦ, πὺν σὰν ἄσπρη σύννεφο,
ἦτανε σωριασμένο πάνω σὲ διὸ σεντόνια, ἀριωμένο σὲ
κορδελωτὲς *κάνες*.

Μὰ καὶ τὰ χέρια ἦτανε πολλὰ ζευγάρια καὶ μέσα σὲ
τέσσερες τώρα ὥρες, τὰ μακρόκαρφα τοῦ στήλου εἶχανε
φορτωθεῖ ἀπ' τὴς μορφοστριμένες θηλιές.

Ὁ κύρ-³Αντώνης, τυλιγμένος στὴ μαλλωτὴ του γούνα
—ἦταν Δεκέμβρης—καθότανε μισογυρμένος σ' ἓνα παχὺ
μιντέρι, μὲ μιὰ τσανακαλιώτικη καπνοθήκη στὸ πλάϊ καὶ
τὸ ἀπαραίτητο μπρούτζινο τασάκι γιὰ νὰποθέτει τὴ στά-
χτη καὶ τὰποσιγάρα, πὺν κάθε τόσο σφεντόνιζε μ' ἓνα
δυνατὸ φύσημα, ἀπ' τὴν ὄγκη τῆς μαύρης του πίππας
μέσα στὸ ζερβὶ του χέρι.

Τινάζοντας σύννεφα γαλάζιου καπνοῦ ἀπ' τὰ τρι-
χωτὰ ρουθούνια του, παρακολουθοῦσε μὲ τὸ μάτι τὰ
τρελλὰ χορολυγίσματα τῆς φλόγας ποὺ λὲς καὶ ρύθμιζε
τὸν τρελλὸ χορὸ τῆς, στὸν παρᾶξενο σκοπὸ ποὺ ἀδιά-
κοπα σφύριζαν τὰ χλωρὰ κλαδόξυλα ποὺ κάθε λίγο ἔρ-
ριχνε ἡ γυναίκα του στὴ γωνιά.

Ἄπ' τὸ μακάριο ἐκεῖνο ἀποκίρωμα τότε ξύπνησε ἡ
τσιριχτὴ φωνούλα τῆς κόρης του, ποὺ ἀπαιτοῦσε «τῇ
Χαούλας τὸ παλαμῦθι».

— Καλὲ μὴν τὴν ἀκοῦς ! Τὸ παραμῦθι αὐτὸ δὲν
εἶνε γιὰ παιδιὰ !—εἶπε γιὰ νὰ τὴν πειράξει.—«Τὴν Πεν-
τάμορφη», «τοὺς Σαράντα Δράκους» πῆτε της !

— Ὅχι ! Τὴ Χαούλα σέλω ὅγῳ ! Παλιο.... παλιο-
πατέλα !—καὶ τὸν ἐφοβέριζε νὰ τὸν μπατσίσει μὲ τὸ τρι-
ανταφυλλένιο χεράκι της.

— Πές μας το, ἀλήθεια κυρα-Λένα—εἶπε κ' ἡ Γι-
ωργίτσα τοῦ μαστρο-Στέφανου, μιὰ κοντούλα μελαχροινὴ
σηκώνοντας παρακαλεστικὰ τὰ μεγάλα, μαῦρα σὰν ὥριμες
ἐλιές μάτια της, (ποὺ ἔκαναν δὰ τὸν Κωσταντέλη, τὸν
πρωτομάρτορη τοῦ πατέρα της, νὰ βγάζει στεναγμούς πιὸ

δυνατούς ἀπὸ τὰ παφ ! ποῖφ ! τῆς γυναικὸς στὸ σιδερά
δικο).

— Θὰ μᾶς τὸ πῆτε, κυρα-Λένα, παρακάλεσαν καὶ
τᾶλλα κορίτσια.—Αἶ, δὲ θὰ μᾶς τὸ πῆτε ;

— Νὰ σᾶς τὸ πῶ πάλι, ἀφοῦ τόσο τὸ θέλετε ! εἶπε
κεῖνη, κυττάζοντας μὲ κάποιο καμάρι ὅλα κεῖνα τὰ ζωηρὰ
μάτια ποὺ ἔρριχναν φωτιὲς πρὸς φωτερὲς κι ἀπὸ τὸ λυ-
χνιστάτη, καρφωμένα στὰ χεῖλη της.....

Στάθηκε γιὰ λίγο συλλογισμένη κι ἀμίλιτη, ἀνιστο-
ρώντας τὸ λυπηρὸ ἐπεισόδιο ποὺ τόσον ἀπαίσια εἶχε ση-
μαδέψει τὰ μονότονα νιάτα της.....

— Κόκκινη κλωστή κλωσμένη
Στὴν ἀνέμη πελασμένη
Δός' τη κλώτσο νὰ γυλίσει
Παλαμῦθι νάλχινήσει.

Ἄρχισεν ἀμέσως νὰπαγγέλνει ἡ Φανούλα, ποὺ εἶχε τὸ
προνόμιο νὰ λέει τὸ καθιερωμένο αὐτὸ τετράστιχο στὴν
ἀρχὴ κάθε παραμυθιοῦ. Θὰ τῷχε πεῖ ἀπόψε καμμιά δεκα-
πενταριὰ φορές, κι ἐνῶ τὸ ξέσερνε ψαλμουδιστὰ πάλι,

κουνώντας ρυθμικά τὸ σγουρόμαλλο κεφαλάκι της,—Στά.
σου δὰ !—τῆς ἔκοψε τὴ φόρα ἢ μητέρα της.—Αὐτὸ δὲν
πίει νὰ τὸ πῆς τώρα, γιατί αὐτὸ πὺ θὰκούσετε δὲν εἶνε,
ἔφρεις, καθόλου παραμῦθι. Στοιίχισε στὰ χρόνια μου, καὶ
τὸ εἶδα, ἔτσι πὺ θὰ σᾶς τὸ κρίνω.

— Τὸ εἶδες μὲ..... τὰ μάτια σου ;

Ρώτησε δύσπιστα ἡ Φανή, μὲ μουντράκι ξυνισμένο
πὺ δὲν τὴν ἀφῆκαν νὰ πῆ τὸ στίχο ὡς τὸ «Κολησπέελα
τῆς παλαμ'θοῦς» (καλησπέρα τῆς παραμυθοῦς) πὺ ἦταν τὸ
φόρτε της.

— Μὲ τὰ μάτια μου, κόρη μου.....

«Ἡ Χαδούλα ἦταν ἡ μοναχοκόρη τοῦ παπα-Γάθωνα,
καὶ τῆς παπαδιᾶς, τῆς συχωρεμένης τῆς Μαριγίτσας. Τὸ
καμάρι τῶν γονιῶ της, καὶ τὸ στολίδι ὅλου μας τοῦ χω-
ριοῦ. ὄντας τὴ μοίραναν οἱ Μοῖρες, ἡ Ὁμορφιά θὰ τῆς
χάρισε οὔλες τὶς χάρες της, μὰ μαζὺ κ' ἡ Πίκρα θὰ τῆς
στράγγισε τὸ ποτήρι της. Καὶ τὶ τῆς ἦταν ἀταίριαστο ;
Τὰ φρύδια κεῖνα τὰ σπαθόγυρτα, πὺ μὲ τὸ φτερὸ ἔλεγε
πὺς ἦτανε ζωγραφιστά, ἔτσι πὺ φάνταζαν καμαρωτά καὶ
μαῦρα πάνω στὸ κρουσταλένιο κούτελο ; Γιὰ, τὰ ματόκλαδά

της, τὰ μακρὰ καὶ φουντωμένα ; Καὶ τὰ μάτια της.....
Παναγιά μου ! κάτι μάτια ποὺ ἦτανε σφαγμός. Τὸ θάμα
ἦταν τὰ μαλλιά της. Μαῦρα σὰν κορακόφτερο, κι ὁλό-
σγουρα καὶ μακρὰ ὡς τὰ γόνата. Ἀψηλὴ καὶ γερὴ κορ-
μοστασιά, καὶ κάτι ποδαράκια..... τόσα δά. Θυμᾶμαι ποὺ
στάποθερίσματα τὴν ἔκανα σκάλα τὰ χέρια μου γιὰ νὰ
φτάξει στὸ καρφὶ νὰ κρεμάσει τὴ **φτύκα** ποῦχε πλέξει
γιὰ τὸ γοῦρι ὁ παπᾶς ἀπ' τὰ στερνὰ στάχυα, χόρεσαν καὶ
τὰ δυὸ της πόδια μέσα στὴ μὴν ἀπαλάμη μου.

Κοπέλλα μιὰ φορὰ.

Μ' ἀπ' ὅλα της πιὸ ὁμορφὴ ἦταν ἡ κορδιά της. Γλυ-
κινὰ καὶ ταπεινὴ ποὺ χωρὶς νὰ τὸ θέλεις τὴν ἀγαποῦσες.
Τὸ αἶμα της λὲς κ' ἦτανε μέλι. Χωρὶς νὰ τὴ ζουλεύουν,
ὅλα τὰ κορίτσια παραπιανόντανε ποιὸ νὰ τὴν πρωτοκάνει
φιλενάδα. Ἐμεῖς δέ, ποῦμασταν καὶ γυναῖκες. Βάλτε
πιὰ μὲ τὸ νοῦ σας τὶ γινότανε στὰ παλικάρια. Ὅντας ἔ-
λειπε ἡ παπαδοπούλα, οὔτε πανηγύρι εἶχε νοστιμάδα, οὔτε
παρακαμινοῦ, οὔτε γάμος. Ἦταν κάτι τι νὰ τὴν καμαρώ-
νεις ὄντας ἔσερνε τὸ συρτό, ἢ ἔκανε τὰ τσακίσματα τοῦ
καρσιλαμᾶ. Ὡς καὶ οἱ γέροι προεστὶ ἐρριχναν στὸ σαν-

τοῦρι βροχή τὰ κολλήματα.... Ὅταν ἦταν γιὰ νὰ κάνει καμμιὰ ξωκκλήσασμα, πρώτη-πρώτη τῇ Χαδούλα ἤθελε νὰ καλέσει. Ὅταν ἦτανε κείνη, ὅλα τὰ πράματα ἔπαιρναν κάτι τι ἀπ' τὴν ὁμορφάδα της, κάτι τι ἀπ' τὴ γλύκα της.

Τὸ πατρογονικό μου σπίτι ἦτανε ξέρετε ἓνας τοῖχος πάνω-κάτω μὲ τὰ κελλιά τῆς Ἀγιά-Φωτεινῆς. Αὐτὸ ποὺ κάθεται τώρα ἡ ἀδερφή μου ἡ Καλλιόπη. Ὁ νεροχύτης τοῦ κελλιοῦ ἔτρεχε στὸ περβολάκι τῆς αὐλῆς μας. Ἀπὸ κείνη τὴν τρύπα συνεννοούμασταν, πότε δὲν εἶχε ἡ μιὰ μας δουλιὰ τοῦ σπιτιοῦ, γιὰ νὰ κρατήσῃ τῆς ἀλληνῆς συντροφιά. Τὶς πιὸ πολλὰς φορὲς ἐγὼ ἔπαιρνα τὸ μάγκανο καὶ τὰ μετάξια μου καὶ πάγαινα στὴν κάμαρά της. Ἐκεῖ πλάϊ-πλάϊ κεντούσαμε.

Ὁ παπᾶς μὲ τὸ μαῦρο καλογερόσκουφο ποὺ τοῦ σιέπαζε τ' αὐτιά, ξαπλωμένος στὸν καναπὲ διάβαζε τὸ Συναξάρι του, κ' ἡ παπαδιά μπάλλωνε τὶς τρύπιες κάλτσες, ἢ ἔρραβε ἀντίκρυ μας.

Καμμιὰ φορὰ, μᾶς ἔρριχνε πάνω ἀπ' τὰ κλωστοδεμένα ματογιάλια της ματιὲς ὅλο καμάρι κι ἀγάπη :

— Νὰ τὶς χαρῶ ἤ γὰρ τὶς τριγόνες μου ! ἔλεγε συχνὰ πυκνά.

Ἡ ἔρριχνε πόντους στὸν παπᾶ, μετρώντας καὶ τὰ **μάτις** πάνω στὴν καλτισοβελόνα, μὴν τύχει καὶ τῆς ξεφύγει κανένα.

— Ἐγὼ σοῦ λέω, γέροντά μου, πὼς ἔχουμε δυὸ κόρες, ὄχι μιὰ.....

Κι ἀλήθεια ἀγαπιόμασταν ὄχι σὰ γειτόνισσες, μὰ σὰν ἀδερφίδες.....»

Καὶ διὸ δάκρυα κύλησαν στὰ ἄστρα μάγουλα τῆς κυρα-Λένας, καὶ σταμάτησαν λαμπόκοπα σὰ διαμαντάκια, πάνω στὶς ἄκρες τοῦ **τσεμπεριοῦ** ποὺ σταυροδένονταν κάτω ἀπὸ τ' ἀσπρόπαχο πηγοῦνι της. Τ' ἀδράχτι της εἶχε σταθεῖ, καὶ σταμάτησε καὶ κείνη γιὰ λίγο, βλέποντας ἀφαιρεμένα στὴν ποδιά της.

Γιὰ λίγες στιγμὲς ἀπόλυτη σιωπὴ στάθηκε στὴν πλατιὰ σάλα. Μόνο τ' ἀδράχτια βουίζαν ἀπ' τὸ στριφογύρισμα, καὶ τὰ δαυλόξυλα ἀκούγονταν νὰ τρίζουνε θλιβερά, καρβουνιασμένα στὴ γωνιά.

— Αἱ ! ὅστελα ; ὅστελα, μητέλα ;

Διέκοψε τὴ σιγαλιὰ ἡ Φανούλα, ποὺ ἀνυπομονοῦσε ν' ἀκούσει τὸ παραμῦθι.

Ἡ κυρα-Λένα σήκωσε ζωηρὰ τὸ κεφάλι, ἀνεστέναξε βαθιά, κι ἀφοῦ ἔβαλε ἄλλο **σκαμάκι** στὴν ἀλεκάτη της, ἔδωκε δυνατὸ στρίψιμο στ' ἀδράχτι της.

«.....Κεῖνη τὴ χρονιά, θυμᾶμαι, τὰ μαξούλια εἶχανε πέσει μαζεμένα..... Χωράφι ποὺ σὲ καλὴ-καλὴ χρονιά ἔδινε δέκα μόδια ἐλίες, τότες κατάντησε νὰ δώσει τριανταπέντε-σαράντα.

Τὶ τὰ θές, τὶ τὰ γυρεύεις, μισοσαζάκοστο ἦρθε κι ἀκόμα ὁ κόσμος μάζευε. Ὁ πατέρας μου, Θεὸς σχωρέσ'τον, ἄφινε πάντα πίσω-πίσω στὸ μάζεμα τὰ Μαλιά, ἐπειδὴς αὐτὸ τὸ χωράφι ἦτανε τὸ πιὸ κοντινὸ. Τὸ ξέρετε δά, πᾶν' ἀπ' τὸ ρέμα, ποὺ ἔχει τὸ μεγάλο καλύβι, μὲ τοῦ Χατζή· Γιακουμῆ τὸ περιβόλι μιὰ φραγή. Ἦτανε Σάββατο, ἀξέχαστη μέρα, καὶ θέλαμε νὰ τὸ μαζέψουμε κι αὐτὸ ὥς τὸ βράδυ, νὰ ξεμπερδεύει. Ὅλες οἱ γειτόνισσες κ' οἱ ξένες ἀκόμα μαζῶχτρες εἶχανε ῥθεῖ γιὰ νὰ βοηθήσουν. Κ' ἡ Χαδούλα μὲ τὴν παπαδιά, ἦρθανε γιὰ χατήρι μου νὰ δώσουν ἓνα χέρι..... Θᾶτανε κεῖνη τὴ μέρα ὥς τριάντα τόσες

μαζῶχτες, καὶ καμμιά δεξαριά ραβδιστάδες, παληκάρια ἕνας κι ἕνας..... Δὲν ἦτανε δουλιὰ κείνη, ἦτανε πανηγύρι. "Ακουγες ἀπὸ πάνω ἀπ' τὶς ἐλιές τὰ παληκάρια νὰ σέρουν τὸν ἄμανέ, καὶ νὰ χτυποῦν τὶς **ντέμπλες** ἀνάμεσα στὰ ἐλιόφυλλα, καὶ ν' ἀντιλαλεῖ ἡ λαγκαδιὰ ἀπ' τὰ τραγούδια, κι ἀπ' τὰ χαρούμενα χάχανα τῶν κοριτσιῶν. Σὰν ἄκουγες τὸν Ἀντριά τὸν Κορμάρα νὰ τραβᾷ κείνα τὰ **σεμποχι** καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ νὰ βαστοῦνε τὸ ἴσο, καὶ νὰ τραγουδᾶνε μαζὺ τὸ **κοτσάκι**, ἔλεγες, Θέ μου, δῶσε μου ἀκόμα διὸ αὐτιά νὰκούγω.....»

— Καλέ, τὸν Ἀντριά, τὸν μαραζόγερο αὐτὸν νὰ μὴ λέτε ;—Ρώτησεν ἀνοίγοντας ἑκπληχτα τὰ μεγάλα τῆς μάτια ἡ Γιωργίτσα.

— «Αἱ! μάτια μου, νὰ σ' εἶχα ἀπὸ μιὰ μεριά νὰ τὸν ἔβλεπες στὰ νιάτα τοῦ αὐτὸν τὸν μαραζόγερο πρὸς λές !... Ἦταν ἀπ' τὰ πρῶτα παληκάρια τοῦ χωριοῦ. Τὸ κυπαρισσένιο τοῦ κορμὶ καὶ τὰ μαῦρα σμιχτά τοῦ φρύδια, καρδιές μᾶραιναν. . .

Σὰν κατέβαινε τὴν Κυριακὴ στολισμένος στὴν ἐκκλησιά, μὲ τὸ παρδαλὸ μεταξωτὸ ζουνάρι τοῦ, καὶ τὸ τρι-

ζωτὸ λουστρίνι, κάθε μισόγυρτο παραθυρόφυλλο ἔκρυβε κι ἓνα ζευγάρι μάτια ποὺ τὸν καμάρωναν..... Μὰ τὶ εἶνε ὁ ἄθρωπος. ... Ὑστερα σὰν ἔφυγε στὸ Κἀίρο γιὰ νὰ κληρονομήσει τὸ συγγεινῇ του, κόλλησ' αὐτὸ τὸ βρωμομαράζι, ποὺ τότε λιώνει μέρα μὲ τὴ μέρα, καὶ τὸν κατάντησε σκιάχτρο ἔτσι, ἀπὸ ἀγγελοπαίδι ποῦταν.

— Ναὶ !..... ποὺ λέγαμε, τὸ λοιπόν, κόντευε μεσημέρι, κι ἔπρεπε νὰ πάει μιὰ μαζὶ κατὰ τὴν καλύβα, νὰ ρίξει μιὰ ματιὰ στὰ ρουβίθια ποῦβραζαν μέσα σ' ἓνα μεγάλο καζάνι, καὶ νὰ κόψει μέσα ψιλὸ-ψιλὸ κρεμύδι γιὰ νὰ νοστιμήσουν.

— Πάω γώ !

Εἶπε τότες ἡ Χαδούλα. Ἀδιασε γλήγορα στὸ κοφίνι τὸ κοντόγιόμο καλάθι της κ' ἔτρεξε γιὰ τὴν καλύβα.

— Νᾶρθω μαζί σου ;—τῆς φωνάζω.

— Γιὰ ἓνα τέντζερε ρουβίθια δὲ μ' ἔχεις ὀξινι ;

Ἀπολογήθηκε ἀπὸ μακριά, γελώντας δυνατά, καὶ χάθηκε μέσ τὰ δέντρα. Καὶ νὰ σᾶς τὸ ξεμολογηθῶ, κόρες μου, ὅλο τὸ κλαίει μένα ἡ καρδιά μου, ποὺ δὲν πῆγα μαζί της, κι ὥς τὰ σήμερα, ἓνα βάρος τῶχω στὴν ψυχή

μου. Μιὰν ὥρα κόντευε νὰ περάσει ἀφ'όντας ἔφυγε, κι ἁ-
κόμα νὰ γυρίσει.

— Καλὲ Λενίτσα, μοῦ λέει ὁ πατέρας, πὺν τσίτωνα
κοντά μας τίς γεμάτες σακκοῦλες, πάγαινε νὰ φέρεις τὴ
φιλενάδα σου γιὰτ' ἡ δουλιὰ μᾶς πνίγει. Δὲ θέλουν δὰ καὶ
καὶ τόσο κύτταγμα τὰ ρουβίθια σας !.....

Ὅταν μπῆκα μέσα στὴν καλύβα, βλέπω τὴ Χαδούλα
νὰ κάθεται σὰν ἄγαλμα ἀφαιρεμένη. Τὰ μάτια της ἦτανε
πρησμένα καὶ κατακόκκινα, τὸ προσωπὸ της, ὡς καὶ ταῦ-
τιά της κι ὁ λαιμὸς πίσω..... φωτιά.

— Ἔλα Χριστέ ! τῆς λέω. Καλὲ τὶ χάλια εἶν' αὐτά ;
Ἐμεῖς σὲ στείλαμε νὰ κυττάξεις τὸ φαῖ, καὶ σὺ τὴν ὥρα βρῆ-
κες νὰ κλόψεις ὅλα σου τὰ πεθαμένα ;

Κεῖνη πετάχτηκε σὰ νὰ τὴν ἔρριξες κρουονέρι στὸ πρό-
σωπο. Ὑστερα ἔκανε νὰ χαμογελάσει.

— Κλαῦμένη φαίνουμαι ; μοῦπε. Τὰ κρεμύδια σου
βλέπεις ἦτανε τόσο τσουχτερά.... ὕστερα αὐτὸς ὁ καπνὸς....
μὲ κεφαλόκρουσαν.....

Ὡς τὸ βράδυ τὴν ἔβλεπα ποῦχε γίνει ἄλλη τῶν ἄλ-
λων. Καὶ τὰ λόγια της μασσημένα, καὶ τὸ μᾶζωμά της

ἀνάκαρδο. Τὸ χεῖλια της, καθόλου δὲν παρασάλευιν, εἴτε νὰ γελάσουν, εἴτε νὰ ποῦνε κᾶνα χωρατό. Κι ὄντας πιά τελέψαμε βράδυ-βράδι, κι ἀνεβαίναμε μ' ὅλη τὴ δόξα στὸ χωριό, ἢ Χαδούλα μὲ τὸ ζόρι ἔσερνε τὰ πόδια της, σὰ νὰ πάγαιναν νὰ τὴν κρεμάσουν.

Κεῖνα τὰ γλυτώματα δὲ θὰ τὰ ξεχάσω ποτές μου.

Μπροστὰ μπροστά, πάγαιναν τ' ἀλόγατα, φορτωμένα τὰ στερνὰ γομάρια. Ἦτανε μιὰ χαρὰ νὰ τὰ βλέπεις, στολισμένα καθὼς ἦτανε μὲ ἀνθισμένες μυρσίνες καὶ χλωρὰ ἐλιόκλαδα. Κατόπι στὴ σειρὰ οἱ ραβδιστάδες μὲ τὶς ντέμπλες στὰ χέρια, καὶ ψηλὰ στ' ἀκροντέμπλια ξελόχιζαν ἀναμμένα τὰ καλάθια μας.

Μιὰ μεγάλη μπουκάλα ρακὶ γύριζ' ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, καὶ δυνάμωνε τὸ τραγοῦδι στῶν παληκαριῶν τὰ στήθια.

Ὑστερα, ἡμεῖς οἱ μαζῶχτρες, καὶ πίσω πίσω ἡγὼ μὲ τὴ Χαδούλα.

Σὰν ἐφτάξαμε ἀπ' ὅξω ἀπ' τὸ χωριό, ἴδαμε μαζεμένον ἓνα σωρὸ κόσμο, ποὺ κατεβήκανε γιὰ νὰ σεριανίσουν τὰ γλυτώματά μας. Τὰ παληκάκια ἄδιασαν στὸν ἀγέ-

ρα τὰ ντουφέκια τους, καὶ ὅλοι μαζὺ τραβήξαμε γιὰ τὸ σπίτι μας, πὺν μᾶς περιέμενε μιὰ τάμπια ἀπὸ φουσκορόδινους λουκουμάδες ζεματισμένους μὲ μέλι, καὶ κουρκισμένους μὲ παχὺ καρύδι. Μιὰ παιδικίσια χαρὰ τοὺς τρέλλαινε ὅλους, μονάχη ἡ Χαδούλα τᾶχε πάντα κατεβασμένα.

Πάντα πίσω ἔμενε σὰν δειλιασμένη λαφίνα, καὶ πρώτη ἀπ' ὅλες ἔφυγε στὸ κελλί της.

“Ὅπως κι' ἂν τὸ συλλογιστῶ, ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἄλλαξαν τὰ φερσίματα τῆς παπαδοπούλας. Καὶ τὸ χειρότερο, δὲν ξεστόμιζε τίποτ'. Σίγουρα κακὸ μάτι τ'όπιασε τὸ κορίτσι.... Μόλις τὴν ἔφερνα λόγο γιὰ τὸ μαράζι ποὺ βλεπα νὰ τὴ λιώνει μέρα μὲ τὴ μέρα, χαμογελοῦσε θλιβερὰ καὶ γύριζε τὰ λόγια της....

— Δὲν ἔχω τίποτα, καλέ! σοῦ φαίνεται...

Πολλὰ σημαδιακὰ λόγια καὶ καμώματα τῆς ξέφευγαν, μὰ δὲν τὰ ψηφοῦσα καθόλου τότες. Ὑστερα πὺν ἔγινε τὸ κακό, τ' ἀνιστόρησα ἓνα ἓνα, καὶ κατάλαβα πὺς ἦταν πετριεὺς γιὰ τὸ μελλούμενο κάμωμα.

Τὴν Κοκκινοπέφτη, θυμᾶμαι, εἶχε κάνει μιὰ μέρα.. Θεοῦ χαρά. Ὁ ἥλιος ἦτανε πυρὸς σὰν Αὐγουστιάτικος. Σὰν

ἀποβάψαμε τ' αὐγὰ κ' ὕστερα, εἶπαμε ν' ἀνεβοῦμε στὸ
καμπαναριὸ νὰ περάσει ἡ ὥρα. Δὲν ἦταν δὰ κ' ἡ πρώτη
φορὰ πού σκαλώναμε ἑκεῖ πέρα.

Τὸ καλοκαίρι, κάθε μεταμεσήμερο θέλαμε νὰ πά-
ρουμε τὸ ἐργόχειρο, καὶ νὰ σκαρφαλώσουμε ἀπ' τὴ στενὴ
σιδερένια σκάλα ἀπάνω στὸ καμπαναριὸ, στὴ δεύτερη πά-
τωση, κάτω ἀπ' τὸν τροῦλλο τῆς μικρῆς καμπάνας. Ἀπ'
ἐκεῖ φαίνεται πολὺ ὁμορφα ἡ θάλασσα, ἀπ' τὸ Μπαμπᾶ
καὶ πέρα, ὡς τὸ Ἀἶβαλί. Καμμιά φορὰ τὸ βασίλειμα, ξε-
χωρίζει καὶ τοῦ Ἀγίου-ν-ὄρους ἡ κορυφή. Καὶ τὸ χωριὸ ὁ-
λάκαιρο, σὰν πιάτο ἀπλωμένο κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας.
Μαυρίζουν τὰ μάτια σου νὰ κυττάξεις ἀπ' ἐκεῖ κάτω. Για-
τὶ δὲν εἶνε μονάχα τὸ ἀψηλὸς τοῦ καμπαναριοῦ, παρὰ
καὶ τὶς σκάλας πού ἀνεβάξει ἀπ' τὸ πρόκλητο στὸ γυναι-
τίκι.

Κεῖνη τὴ μέρα τὸ λοιπὸν μοῦ λέγει ξαφνικὰ ἡ Χα-
δούλα :

— Νῶπερτε κανέννας ἀπὸ δῶ ;

— Δὲ θὰ τοῦμενε κόκκαλο γερὸ—τῆς λέω γελώντας—
θὰ τότε μάζευαν ἄλλοῦ χέρι κι ἄλλοῦ ποδάρι.

— Καὶ νὰ δῆς πιά ἓνα λείψανο δίχως θωριά.....
Μιά κουβάρα κρέατα—ἀπόσωσε κείνη στραβομουτσουνιά-
ζοντας ἀπὸ ἀηδία.

— Ξέρεις—μοῦ λέει πάλι—μένα μ' ἀρέσουνε τὰ λεί-
ψανα νᾶναι ὁμορφα. Τὸ ξόδι μιᾶζει κομμάτι σὰ γάμος
καί, νᾶνε δά καὶ τὸ λείψανο νιό, σ' ἔρχεται ἔτσι νὰ τὸ
φιλήσεις, αἱ ;

Μὲ ρώτησε κυττάζοντάς με στὰ μάτια παράξενα.

— Μὰ τ' εἶν' αὐτὰ ποὺ παραλαλεῖς ; — τῆς λέω μι-
σοθυμωμένη· — δὲν ἔχεις τίποτα καλύτερα νὰ πεῖς, μέρα
ποῦνε σήμερα ;

— Γιατὶ καλέ ;—μοῦ κραίνει.—Σὲ ρωτῶ γιὰ νὰ ξέ-
ρω ἂ θάρθεις νὰ μὲ φιλήσεις σὰν πεθάνω, καὶ..... εἶμαι
καὶ λιγάκι ὁμορφη.....

— Οὐφ ! μετατόπισε βλογημένη ! — τῆς λέω. — Δὲ
μοῦ λὲς πὼς σοῦστριψαν ! Ἄιντε νὰ κατεβαίνουμε πιά,
καὶ κάνει ψύχρα ὁ δῶ.

Ἡ μεγάλη καμπάνα, ξέρετε, εἶνε δεμένη ἀπ' τὸ σι-
δερένιο μπράτσο της μ' ἓνα σκοινὶ γιὰ νὰ τὴ σημαίνουν
ἀπὸ κάτω. Ἔτσι ἀπράλλαχτα ἦτανε καὶ τότες. Ὅταν

πήγα λοιπὸν νὰ κατεβῶ, ἀκούμπησα πάνω σ' αὐτὸ τὸ σκοινὶ γιατί ἔτσι ποὺ ἦτανε τεντωμένο καὶ δεμένο στὸ κεφαλάρι τῆς μαρμαρόσκιας, ἦτανε σὰν καγκελλόξυλο.

— Τὰ μάτια σου τέσσερα !—μοῦ φωνάζει ἀπὸ πίσω·
—τὸ νοῦ σου μὴ σπάσει τὸ σκοινὶ γιατί..... εἶπαμε τὶ ἔχει νὰ γενεῖ.

— Μπα ! Τὸ σκοινὶ αὐτὸ μᾶς σηκώνει καὶ τὶς διόμας, νάρμαθιαστοῦμε στὴν ἄκρη του—τῆς λέω.—Χτὲς ἀκόμα τᾶλλαξε ὁ μπαρμπα-Παράσκος ὁ καντηλανάφτης.....

— Μᾶς σηκώνει, λές ;—εἶπε τότες κείνη, καὶ στάθηκε καταμεσῆς στὴ σιδερόσκαλα.

Ἐγὼ ἤμουνα κάτω πιά καὶ τὴν εἶδα νὰ στέκει ἀκόμα στὴ μέση, τεντώνοντας μὲ τὰ διό της χέρια τὸ σκοινί.

— Ἀλήθεια ! Εἶπε κατεβαίνοντας ὅταν τὴν ξαναφώναξα. Πολὺ γερό σκοινί. Τῶβαλαν γιὰ τὴ Λαμπρή, αἱ ;
Μιὰν ἄλλη φορὰ πάλι, μοῦ λέει συλλογισμένη :

— Εἶδα ἓνα ὄνειρο, καϋμένη Λενίτσα, χτὲς !

— Ὅνειρο, ὦχ, καϋμένη καὶ σύ !—τῆς λέω ἔγω γιὰ νὰ τῆς δώσω θάρρος—γιὰ πές μου το ;

— Σὰ νὰ γινότανε γάμος — μού λεί — καὶ νύφη ἤμουνα ἴώ. Ὁ γαμπρὸς ἓνας ἀράπαρος ἴσα μ' ἐκεῖ ἀπάνου ! ἄγριος, μὲ κάτι μάτια, ποὺ τὸν θυμᾶμαι καὶ σηκώνεται μιὰ πιθαμὴ τὸ πετοῖ μου.....

Κ' ἐγὼ τότε κρατοῦσα ἀπ' τὸ χέρι καὶ τοῦπα : Μὰ τὶ γάμος εἶν' αὐτός ; Οὐτ' ἓνας καλεσμένος, καὶ μήτε οἱ καμπάνες βροντοῦνε κἀν !

— Τὶ τοὺς θὲς τοὺς καλεσμένους ; — μούγκριξε — μὴ βαρυγνώμῃς γιὰ τὴ μοναξιά, γιατί σὺ ἡ ἴδια τοὺς ἔδωξες !..... Ὅσο γιὰ καμπάνες !..... Ἀτή σου θὰ τὶς βαρέσεις.....

Κ' ὕστερα βγάξ' ἓνα γέλιο, ποὺ τὰ χοντρά του χεῖλια, ἔφταξαν τὶς παραφτίδες του. Ἐγὼ ξύπνησα, κ' ἤμουνα μούσκεμα στὸν ἵδρω. Καὶ νὰ δεῖς... τᾶγιοκάντηλο κείνη τὴν ὥρα ἔσβυνε μπροστᾶ στὸ ἴκονοστάσι.....»

Τὴ βραδιὰ πάλι ποὺ ξημερώναμε τὸν Ἐπιτάφιο μού λείει σιγὰ-σιγὰ... ..

— Γιὰ κύτταξέ τον, καλέ, τὶ ὁμορφο λείψανο ποῦναι !..... Νιδὸς καὶ σγουρομάλλης ὁ Χριστός, καὶ πλημμυρισμένος ἀπὸ ροδόφυλλα καὶ δεντρισάκια καὶ μοσκοβο-

λημένα μῦρα. Ξαπλωμένος μέσα στὰ λουλούδια πάνω στο μεταξοσέντονο, σὰν ἀδικοσκοτωμένο παληκίρι. Κι ἡ ματόσταλα κείνη στὴν παραφτίδα σὰν γαρούφαλο φαντάζει. Καὶ τὸν μοιρολογοῦν ὅλο κορίτσια. Νά, ἔτσι πρέπει νᾶναι τὸ λείψανο.....

Ὑστερα σηκώθηκε, ἀνασπίαστηκε τὸν Ἐπιτάφιο στὰ σφαληχτὰ ματόφυλλα, καὶ κάθησε γονατιστὴ μπροστὰ στὸ κουβοῦκλι ἀκουμπώντας τὰ χέρια στὸ καρυδένιο σκαλιστὸ πόδι του, ποῦτανε καταστολισμένο μὲ γιασεμιὰ καὶ βιόλες. Κι ἀρχίνισε μὲ τὴ λυγερή της φωνὴ τὸ μοιρολόγι, πὺν σῶπασαν ὅλες γύρω μὲ μιὰν ἀνατριχίλα, π' ἄλλο εἶνε νὰ σᾶς τὸ λέω, κι ἄλλο νᾶσασταν ἑκεῖ πέρα. Κάθε στίχο ποῦλεγε, τότε ξανάλεγαν οἱ ἄλλες μαζὺ καὶ ὕστερα παραιτούσανε, κι ἄκουγες μόνο τῆς Χαδούλας τὴ φωνή, πὺν σπάραζε καρδιές, καὶ σκόρπαγε ἀνατριχιάσματα.....

Ὅλες κλαίγαμε.

Καὶ τὰ νεκροκέρια πὺν ἔρριχναν ζεστὲς σταλγυματιᾶς πᾶνου στὰ χέρια μας, ἔλεγες πὺς κι αὐτὰ ἀκόμα δάκρυζαν ἀναμμένα δάκρυα. Καὶ τὰ κονίσματα, πιὸ κίτρινα καὶ πιὸ θλιμένα μοῦ φάνηκαν.

Κ' ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ σκοτεινὸ Ἱερὸ σὰ ν᾿βγαίνουν
κλάματα βουβά, καὶ πνιγμένα ἀναφυλλητά.

Μονάχα ἡ Χαδούλα μοιρολογοῦσε ἀδάκρυτη κι ἀλύ-
γιστη σὰν εἶδωλο, μὲ μισοκλεισμένα μῖτια. Ἔλεγε κ' ἦ-
τανε ἡ ἴδια ἡ Παναγιὰ χαμένη μέσα στὸν καῦμό της,
πούχλαιγε ἡ μαυροκέφαλη, κι ἔστηνε θρήνους γιὰ τὸ παιδί
της.....

»Καθούντανε ἡ Παναγιὰ μόνη καὶ μοναχὴ της
τὴν προσευκὴ της ἔκανε γιὰ τὸ μονογενὴ της.
Ἀκούει βροντές, ἀκοῦ ἀστραπὲς καὶ ταραχὲς μεγάλες,
Βλέπει τὸν οὐρανὸ θαμπὸ καὶ τᾶστρα βουρτωμένα
Καὶ τὸ φεγγάρι τᾶργυρὸ στὸ αἷμα βουτηγμένο».

Ἔσφρνε μὲ τὴν τρεμουλιαστὴ φωνὴ της ἡ Χαδούλα.
Τὸ κορμί μου μυρμίδιαζε ἀπ' τ' ἀλλόκοτο κεῖνο κα-
ταλόγι. Ὅλες μας δακρυσμένες.

Οἱ πιὸ πολλὲς ἀπ' τᾶνερρουφήματα καὶ τᾶναφυλλητά
δὲν μποροῦσαν μήτε τὸ τραγοῦδι νὰ συνοδέψουν, καὶ πίσω
πίσω, μόνο πεντέξη κορίτσια, ἀπὸ σαράντα τόσες ποῦμα-
σαν, ξανάλεγαν τὸ στίχο :

»Καὶ τὸ φεγγάρι τᾶργυρὸ στὸ αἷμα βουτηγμένο».

Μονάχα ἡ Χαδούδα ἀκουμπισμένη στὸ κουβοῦκλι, ἀ-
σάλευτη, δὲν ἔσταζε δάκρυ.

Μὰ τὸ τραγοῦδι της δὲν ἦτανε τάχα τὸ πιὸ τραντα-
χτὸ κλάμα ;

Κ' ἔλεγε, ἔλεγε ὁλοένα :

«Πήρανε τῷγο στέφανο, τοῦ βάλαν ἀγκαθένιο,
πήρανε τῷγοζώναρο, τοῦ βάλαν λυγαρένιο».

Ὅταν πιά ἔφταξε ἡ κεῖ πού φωνάζει ἡ κατακαῦμένη
ἡ Παναγιά :

«Δεῖχτε μου κρέμο νὰ ριχτῶ, λίμνη νὰ πέσω μέσα»,

Ξέσπασε σ' ἓνα τέτοιο κλάμα, ποῦλεγες πῶς ὅλα τὰ
δάκρυα ποῦ κρατοῦσε ὥς τὰ τότες ἡ ψυχὴ της, ξεχείλη-
σαν, καὶ μαζεμένα χύμηξαν νὰ τήνε πνίξουν.

Τὸ κουβοῦκλι πηγαίνει κ' ἐρχότανε ἀπ' τὸ σείσιμο,
καὶ τὰ χρυσοβάρακα καὶ τὰ ζουμπούλια καὶ τὰ γιασεμιά,
ἔπεφταν σὰν μυρωμένη λουλουδένια βροχή..... Κι ὁ ἴδιος
ὁ Χριστός, λὲς καὶ σάλεψε τὰ βαριοσφαληγμένα του μα-
τόκλαδα.....

Ἔτρεξα καὶ τήνε πῆρα στὴν ἀγκαλιά μου.

Καρμινὴν ὥρα ἔβλεπα τὸ σγουρόμαλλο κεφάλι νᾶνεβο-
κατεβαίνει ἀπ' τοὺς λυγμοὺς μέσα στὴν ποδιά μου.

Ὅταν συνῆρθε λιγάκι, - καλὲ Χαδούλα—τῆς λέω σιγὰ
σιγὰ—τὶ σοῦρθε πάλι νᾶρχίσεις τέτοιο κλάμα ἀπόψε ; Δὲ
σὺ λέω, ὅλος ὁ κόσμος κλαίει γιὰ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ,
μὰ..... ὅχι δὰ πάλι ἔτσι !... .

Κεῖνὴ σήκωσ' ἤσυχά πάνω μου τὰ μεγάλα τῆς μάτια
καὶ εἶπε μὲς τὰ δόντια τῆς :

— Ποῦ τὸ ξέρεις ἂν ἔκλαψα γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ
πάθη τάχας ...

Ἦτανε βραδιὰ τῆς Λαμπροπέφτης.

Κρύο ! δαιμονισμένο. Τὸ χιόνι ἔπεφτε ὀλοένα πυ-
κνὸ-πυκνό, κ' οἱ τολοῦπες, ἄσπρες, μεγάλες πετούσαν, πε-
τούσαν, κι ὕστερα κόντιζαν βουβὲς στὰ σοκάκια καὶ στὰ
κεραμίδια, σὰν κουρασμένες πεταλοῦδες. Ἔλεγες καὶ μέσα
στὰ μολυβένια σύννεφα, στιβάχτρες ἀφανέρωτες στίβαζαν
ἀκούραστα, βουνὰ ἀτέλιωτα ἀπὸ βαμπάκι, πάνω σὲ θε-
όμακρα δοξάρια.....

Δὲ θᾶτανε ἀκόμα φωναγμένος ὁ πρῶτος πετεινός,
καὶ μοῦ φάνηκε, σὰ νᾶκουσα πάνου στὸ γλυκοῦπνιασμα

μου, ἓνα βουβό, πνιγμένο καμπάνισμα..... Ἔλεγες κι ἔ-
τριβε κανένας τὸ γλωσσίδι πάνου στὰ καμπανόχειλα.

Πετάχτηκα ἀνακούρκουδη πάνου στὸ στρῶμα. Ξυπνῶ
τὴ μητέρα μου καὶ τῆς τὸ λέω.—Δὲν εἶνε παρᾶξενο—μ' ἀ-
παντᾷ—νὰ κούνησε τὴν καμπάνα ὁ βοριᾶς, ἢ θᾶτανε τὸ
σκοινὶ ποὺ δέρνεται πάνου στὴν καμπάνα ἀπ' τὸν ἀγέρα.

— Χαλάζι θᾶτανε, καλέ.

Μουρμούριξε κάτω ἀπ' τὸ πάπλωμα κι ὁ πατέρας,
ποῦχε ξυπνήσει.—Κουκουλώσου τώρα καὶ ζάρωνε αὐτοῦ,
μὴν ἀρπάξεις κανὲ συνάχι.....

Ἐγὼ ξαναπλάγιασα, μὰ ποῦ νὰ μοῦ κολλήσει ὕπνος
πιά. Λὲς κ' ἔνιωσα μέσα μου πὼς κάτι φοβερὸ μᾶς ἐμέλ-
λονταν..... Στριφγύριζα σὰ φεῖδι μέσα στὸ στρῶμα, κυτ-
τάζοντας στὸ στρογγυλὸ τζάμι τοῦ φανοῦ πότε θὰ φέξει
γιὰ νὰ σηκωθῶ.

Ἀξαφνα, νὰ καὶ χτυπᾷ ἡ πόρτα, μὰ τὶ χτύπημα !
Λὲς καὶ γύρευε κανένας νὰ βγάλει ἀπ' τὶς ρίζες τὰ κρι-
κελλα. Ὁ πατέρας πετάχτηκε ἔτσι μὲ τὰ νυχτικά του, τυ-
λίχτηκε γλήγορα τὴ γούνα του καὶ κατέβηκε νὰ δῇ ποιοὺς
ἦτανε τέτοιαν ὥρα.

Ἐγὼ κι ἡ μητέρα κρατούσαμε τὴν ἀνασπαμιά μας
γιὰ νὰκούσουμε.

— Ποιὸς εἶσαι ; ρωτᾷ ὁ πατέρας.

— Ἀνοιξε, γείτονα, γιὰ ὄνομα Θεοῦ !

Ἀκούστηκε νὰ μουγκρίζει μιὰ τρεμουλιαστή βαθιὰ
φωνή. Καὶ τὸ τρεμούλιασμά της, δὲν ἔμιαζε τουρτούρισμα
τοῦ κρύου. Κ' ὕστερα :

— Πρόφταξε ! ἡ Χαδούλα..... πεθαίνει !

Ἐγώ, ὡς πού νὰ παίξει τὸ μάτι σου, εἶχα ντυθεῖ,
καὶ κατεβαίνοντας τρία-τρία τὰ σκαλοπάτια, ἀκολούθησα
τὸν πατέρα, χωρὶς νὰ προσέξω διόλου τὴ μητέρα πού μοῦ
φώναζε. Μὲ τρεῖς δρασκαλιές πετάχτηκα στὸ πρόκλητο.....
Παναγιά μου ! τὸ τῖδανε τὰ μάτια μου κείνη τὴ στιγμή
εἶνε ἀπὸ τᾶγραφα. Ἀπ' τὰ μάτια μου δὲ θὰ σβύσει, ὡς
πού νὰ μοῦ σκεπάσει τὸ κεφάλι ἡ πλάκα. Ἡ Χαδούλα
χρεμασμένη στὸ σκοινὶ τῆς καμπάνας. Ἡ παπαδιὰ λιγο-
θυμισμένη, κοίτονταν ξεντυμένη πάνου στὰ χιονισμένα
μάρμαρα, μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ. Κι ὁ παπᾶς
ἀναμαλλιάρης κι ἄγριος ἄγριος, μόνο μὲ τὸ κοντόρασο,
σκαλωμένος στὴ σιδερόσκαλα, γιὰ νὰ φτάξει ὁ πατέρας

μου τὸ κορμὶ τῆς Χαδούλας νὰ τὸ ξεκρεμίσουν..... Ἐνίω-
σα τὰ γόνατά μου νὰ λυγοῦν ἀπὸ φόβο καὶ τρομὰρα.
Ἔτρεξα στὴν παπαδιά, καὶ μὲ τὰ πολλὰ μπόρεσα νὰ τὴ
φέρω μέσα στοῦ κελλί, καὶ νὰν τὴ συνεφέρω. Ὅταν τὴν εἶδα
ποὺ ἄρχισε νὰ συνέρχεται κατέβηκα πάλι στοῦ πρόκλητο.
Δὲν ἦτανε πιά ἐκεῖ μονάχος ὁ παπαῆς. Ὅλ' ἡ γειτονιά ἦ-
τανε μαζεμένη, κι ἀκόμα μαζεύονταν κόσμος καὶ κόσμος.
Μιά βουή κ' ἓνας σαματᾶς γιόμιζαν σούσουρο καὶ μουρ-
μουρίσματα τὴν αὐλή....

Ὁ πατέρας τὴν κρατοῦσε ἀπ' τὶς μασχάλες, κι ὁ πα-
πᾶς ἀπὸ τὰ πόδια.

Ἀκόμα σὰ νὰ τότε βλέπω.

Τὰ μακριὰ ψαρὰ μαλλιά του, ἀνακατωμένα κι ἀχτέ-
νιστα μιάζανε σὰ φεΐδια, γύρω στοῦ λαιμοῦ του καὶ μὲς τὰ
μάτια, ἔτσι ποὺ τ'ἀνέμιζε ὁ βορριάς.

Τὴν ἀνεβάσανε στοῦ κελλί.

Ἀρχίσανε νὰ τὴνε τρίβουμε μὲ ξύδι, καὶ κάναμε ὅ,τι
μπορούσαμε.

Μὰ ποῦ ! κείνη ἦτανε πιά ξυλιασμένη.

Φοροῦσε τὴν καλύτερή της φορεσά.

Ήτανε τᾶσπρα λαμπριάτικα ροῦχα της.

Ὡς καὶ τὶς τρυπητὲς ψιλὲς κάρτσες της τὶς εἶχε....

Σωστὴ νύφη.

Δὲν εἶχε χαλάσει καὶ τόσο πολὺ. Μόνο ποὺ σιὸ λαιμό της, σὰν μελανὸ χαρχάλι, τοῦ Χάρου χάρισμα, φαίνονταν μιὰ μαύρη λακκωτὴ γραμμὴ ἀπ' τὸ σκοινί. Καὶ κίτι νυχιές. Φαίνεται πὼς πάλαιψε νὰ ξεθηλιαστεῖ ὄντας πόνεσε. Τὰ μάτια της σβυσμένα, μὰ στυλωμένα ὀλόανοιχτα—λαχταρισμέν' ἀκόμα ἀπὸ κόσμος. Τὸ στόμα της ἀνοιχτὸ καὶ γιομάτο χιόνι, ποῦπεφτε ὅλη τὴ νύχτα, κ' εἶτανε στιβαγμένο σιὰ μαλλιά, στοὺς ὤμους καὶ πάνου σιὰ σφιχτὰ τεντωμένα στήθια της....

Τήνε κλίψαμε ! καὶ ποιὸς δὲν τὴν ἔκλαιψε τὴν κατακαῦμένη τὴν κοπέλα. Ὅντας τῆς στήσαμε καταλόγι, τὰ ἴδια τὰ κορίτσια ποὺ διδ-τρεῖς μέρες πρὶν εἶχαμε μαζὺ της μοιρολογήσει τὸν Ἐπιτάφιο, ὅλο τὸ χωριὸ ἦτανε μαζεμένο κάτου ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ κελλιοῦ κ' ἔκλαιγε μαζὺ μας.

Ἡ παπαδιὰ καθισμένη σιὸ προσκέφαλο, μίτ' ἔκλαιγε μίτ' ἔνιωθε τὶ γινότανε γύρω της. Μόνο κουνούσε τὸ μα.

ντῆλι της σὰ νᾶδιωχνε μῦγες πὺν τῆς φαινότιανε πὼς καθίζανε στὸ πρόσωπο τῆς κόρης της.

Καμμιά φορὰ γύριζε καὶ κύτταζε ἀφαιρεμένα τὸν παπᾶ πὺν βογγοῦσε ριχμένος στὸν καναπέ καὶ τοῦλεγε :

— Τώρα ;..... τώρα ;

Τέσσερα παληκάρια τήνε σήκωσαν μέσα στὴν καρπέτα, γιὰ νὰ τήνε παραχώσουν ὅξω ἀπ' τὴ Σωτήρα, γιατί δὲν τὸ στέργ' ἡ πίστη μας νὰ θαφτεῖ σ' ἁγιασμένο χῶμα ἄθρωπος πὺν αὐτός του σκοτώνεται. Κι ὅταν τὴν περνοῦσαν ἀπ' τὸ «Φορδὺ Σολάκι», ἀπὸ κάθε παράθυρο ἔπεφταν βροχὴ τὰ ροδόφυλλα, καὶ βρῦσες ἔτρεχε τὸ ροδόσταγμα ἀπ' τὰ ροδοστάλια. Ἄντρες καὶ γυναῖκες τὴν ἔρριναν καὶ μαλλιοτραβιούτανε ἀπὸ κάθε σπίτι.

Ὅντας εἶχανε πάει νὰ τήνε σηκώσουν ἀπ' τὸ κελλί, τοὺς κύτταξε μιὰ ἡ παπαδιά ἀνοιχτόστομη, κ' ὕστερ' ἀγκάλιασε σφιχτὰ τὸ λείψανο :

— Μὴ βάζετε χέρι ὁδῶ ! φώναξε θυμωμένα.—Μακριὰ ἀπ' τὴν κόρη μου !..... Μονάχα δικιά μου εἶναι !....

Εἶδαν γ' ἐπαθῖαν ὡς πὺν νὰ τήνε ξεκολλήσουν ἀπὸ πάνω της. Κεῖνη ἦτανε νὰ τήνε κλαῖς, τὴν καϋμένη, πιὸ

πολὺ ἀπ' τὴν κόρη της. Δὲν τὰ βάσταξε δὲ ὡς τὸ τέλος,
ἔτσι κι ἔτσι.

Σὲ τρεῖς βδομάδες μέσα, τήνε κατέβασαν κατὰ τὴ
Σωτήρα καὶ κείνη.

Κι ὁ παπᾶς ὁ μαῦρος ποὺ δὲν εἶχε ἄδεια μήτε τὸ
παιδί του νὰ ψάλει, ἦτανε λυπημένος. ὄντας τὸ λείψανο
τῆς κρεμασμένης περνοῦς ἀπ' τοὺς καφενέδες, ὅλα τὰ πα-
ληκάρια βγαίνουν ὅζω κι ἔβγαζαν τὰ κασκέτα τους.

Θυμᾶμαι μάλιστα, ποὺ ὁ Κορμάρας ποῦχε κείνη τὴ
νύχτα γλέντι μὲ τοὺς φίλους του, γιὰτ' ἦτανε γιὰ ταξεῖδι
σὰν αὐτοῖο, πὲς ἀπ' τὸ μεράκι, πὲς ἀπ' τὸ μεθύσι, ἔβγαλε
τὴν κάμα του καὶ δός του κ' ἔπαιρνε **ἀνάλεις** στὰ μπα-
τζάκια του ὡς ποὺ τότε σήκωσαν, οἱ συντρόφοι του κα-
τακίτρινο ἀπ' τὴν αἱμορραγία.

— Τὴν ἀγαποῦσε κατὰ ποῦπανε τότες.....

Εἶπε ἡ θειὰ Ρηγούδα, γιὰ νὰ δείξει πὼς κάτι ἤξερε
κι αὐτή.

— Μὰ καὶ ποιὸς δὲν τὴν ἀγαποῦσε, δὲ μοῦ λές ;
καὶ νὰ μὴν τὸ φανέρωνε ξεκάθαρα, ὅμως κάθε παληκάρι
μυστικὰ ἦτανε πληγωμένο ἀπ' τὴν ὁμορφιά της, καὶ κείνη

πάντα εἶχανε στὸ νοῦ τους σὰν ἔσαιρναν τοὺς ἀμανέδες
κ' ἔκαναν βεράνι τοῦ Γιάνναρου τὸ καφενεδάκι.

Κι ὥς τόσο τὶ σοῦναι ὁ κόσμος.....

Γραμμένο ἦτανε τῆς κρουσταλλένιας Χαδούλας τὰ κάλ-
λη τὸ χῶμα νὰ τὰ χαρεῖ.

Τὸ μνημούρι της τὸ ξέρετε.

Αὐτὸ πῶχει ἓνα μισοξεραμένο κυπαρισσάκι γιὰ καν-
τηλοσκέπι.

Τῶχει φυτέψει ὁ παπαῶς γιὰ τὰ κρεμάζει τὸ φανάρι
αὐτό, πὺν βλέπετε κάθε βρόδι ν'ἀνάφτει.

Τότες εἶνε πὺν βγῆκε καὶ τὸ «Τραγοῦδι τῆς Παπαδο-
πούλας», πὺν ἴσαμε προπέρσου ἀκόμα, τ'ὄλεγαν στὶς κούνιες
τὰ κορίτσια.....»

— Ἐλάτε νὰ τὸ τραγουδήσουμε.

Πρότεινε ἡ Νεραντζούλα, μιὰ μικρούλα λιγερὴ καὶ
νόστιμη, σὰν τὸ δεντρουλάκι ποῦχε τ'ὄνομά του.

— Ναὶ ! ναὶ ! εἶπανε πέντε-δέκα φωνές.— Ἡ κυρα-
Λένα θὰ μᾶς λέει τὸ στίχο.....

— Ἡ θειά Ρηγούδα, κόρες μου, ἄς σᾶς τὸ ἀρχινάει
γιὰ, νὰ πιάσω ἡγὼ **μπουλαμάκι** γιὰ τοὺς λουκουμάδες.

Κι ἄρχισε ἡ θειὰ Ρηγούδα, καμαρωμένη γιὰ τὴν τιμὴ, νὰ λέει τὸ τραγοῦδι, καὶ τὰ κορίτσια, στὴν ἀρχὴ δειλιασμένα, σιγὰ-σιγὰ θαρρετὰ καὶ δυναμωμένα ξανάλεγαν τὸν κάθε στίχο. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο τὸ «Τραγοῦδι τῆς Παπαδοπούλας» ἀργό-ἀργὸ καὶ παραπονιάρικο, ἀντιβούηξε μέσα στὴ φαρδιά σάλα, σὰ νὰ γίνονταν ὁλονυχτία τῆς πεθαμένης πεντάμορφης, μ' ἀγγέλους γιὰ ψάλτες.

Καμμιά φορά, ὅταν ἡ θειὰ Ρηγούδα ἀργοῦσε νὰ θυμηθεῖ κάνα στίχο, ἄκουγες τὸ λάδι νὰ τσιτσιρίζει μέσα στὸ τηγάνι, ὅταν καινούριος λουκουμᾶς ἐστάλαζε μέσ' ἀπ' τὸ χέρι τῆς κυρα-Λένας, ποὺ φάνταζε πιὸ ἄσπρο κι ἀπ' τ' ἁλεῦρι.

Καὶ τὸ τραγοῦδι ἔλεγε :

«Μὲ ρίζι καὶ κουφέτα τ'ς νύφες ραίνουνε,
καὶ μένανε χαλάζι, καὶ χιόνι δέρνουνε.
Στὸν ὕπνο μου νυφούλα τὸ χάρο εἶχα γαμπρό,
τὴ μαύρη γῆς κουμπάρα, τὸν τάφο πεθερό.
Δὲν ἦταν τὰ λαιμά μου, ἐμένα γιὰ θηλιό,
μόνο γιὰ τρικοσάρες καὶ γι' ἀρμαθιὲς φλουριά.
Κι ἂν μαύρη γῆς σὲ λένε, πὶὸ σὲ μαυρίσανε
τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά μου, μάτια ποὺ σβύσανε.

ὄντας τὴν κατεβάζαν τὰ μαρμαροσκαλιά,
πέντε σκαλιά βαστούσαν τὰ μαῦρα τῆς μαλλιά.
Σ' εἶδαν τὰ κυπαρίσσια, στὴ γῆς λυγίσανε,
ζούλεψαν τὸ κορμί σου καὶ μαραθίζανε.
Κ' οἱ πρίνοι τῆς Σωτήρας τὰ φύλλα χύσανε
τὰ μαῦρα κατσαρά σου σὰν ἀντικρύσανε».

II

Στὸ γυναικόκοσμο τοῦ χωριοῦ, τὰ νέα ὅλης κείνης
τῆς βδομάδας ἦτανε ἡ παρακαμνοῦ τῆς κυρα-Λένας.

Εἶχανε νὰ κάνουνε γιὰ τὸ ποσὸ τὶς λύτρες πῶκλω-
σαν κείνη τὴ νυχτιά, γιὰ τὸ κισκέκι καὶ τοὺς λουκουμάδες
ποὺ τόσο πολὺ πετύχανε, (νὰ τρῶς καὶ νὰ φλύφεις τὰ δά-
χτυλα, γιὰ τὰ τραγούδια τῆς τάδε, καὶ γιὰ τὸ ροῦχο τῆς
δεῖνα.

Μ' ἀπ' τὸ Σαββατόβραδο ἡ κουβέντα ἄλλαξε.

Καινούργιο ζήτημα ἀνοίξε γι' *ἐφ' ὁμολογίᾳ*. Καὶ τὰ λα-
δικά, βρήκανε καὶ πάλι εὐκαιρία νὰ ρητορέψουν στὶς μι-
σόγυρτες πόρτες, καὶ νὰ ποῦνε ἄλλη τὸ κοντό τῆς κι ἄλ-
λη τὸ μακροί τῆς.

Ἀκόμα καὶ στοῦ Γιάνναρου τὸ καρνεδιάκι ἔγινε λό-
γος ἀνάμεσα στοὺς ἄντρες.

Καὶ νά, τὸ τ' ἦτανε ποὺ τάραξε τὸ χωριό :

Τέλιωνε δὲν τέλιωνε τὸ σπερνό του ὁ παπα-Γάθω-
νας, καὶ νὰ κι ἔρχεται τρεχάτη-τρεχίτη ἡ θειὰ Ζαφει-
ρούδα, ἡ γρηὰ ποῦχε πάρει ὁ Κορμάρας σπίτι, γιὰ νὰ
τόνε κυττάζει στὴν ἀνημποριά του.

— Γέροντα—τοῦ λέει λαχανιασμένη ἀπ' τὸ τρέξιμο
—ὅσο μπορεῖ, γλήγορα τὴ Μετάδοση στὸν Κορμάρα.

Κ' ἔφυγε γλήγορα.

Σὲ λίγη ὥρα ἓνα παιδὶ μᾶναμμένο φανάρι, κι ὁ πα-
πᾶς κατὰ πόδι μὲ τ' Ἀγια Δῶρα, ἀνέβαιναν τᾶνηφορικὸ
καλντερίμι.

Τὰ ὀλόασπρα μαλλιά του χυνόντανε σὰν ἀμόλευτο ἄ-
σῃμι πάνω στὸ μαῦρο του ράσο.

Μικρόσωμος, καμπουριασμένος «διὸ κάτω», σκυμ-
μένος θάλλεγες, στάλύπητα χτυπήματα τῆς Μοῖρας, εἶχε μεί-
νει τὸ φάντασμα τοῦ παπα-Γάθωνα. Τὰ μάγουλά του,
κοκκαλιάρικα πετάχτηκαν, καὶ τὰ βαθουλωμένα του μά-
τια, ἔσκαφταν τᾶσαρκο πρόσωπό του μὲ τὰ δάκρυα π' ἄ-

διάκοπα κι ἀστέρευτα, ἔχουναν μερουνοχτὶς μὲ τῆς κόρης
του καὶ τῆς παπαδιᾶς τὸν ἀπάντεχο χαμό.

— «Κοντεύω, βρὲ παιδιά, καὶ ἔγὼ πιά.—ἔλεγε καμ-
μιὰ φορὰ.—τὸ κυπαρισσάκι τῆς κόρης μου, μοῦ γενεῖται
σὰ νὰ μὲ καλεῖ, «ἔλα ! ἔλα !» ὅταν τὸ βράδι κάθουμαι
στοῦ παραθύρι τοῦ κελλιοῦ, καὶ καμαρώνω τὴν ἀδύνατη
κ' ἡμερη φλογίτσα τοῦ φαναριοῦ της».

Καὶ κόντευε στ' ἀλήθεια.

Ὅταν ἔβγαινε στ' Ἁγία, τὰ σάστιζε καμμιὰ φορὰ,
κι ἀνεκάτωνε ὀνόματα κι ἐκφωνήσεις. Κ' οἱ γυναῖκες δαι-
μονίζονταν πὺν δὲν ἄκουγαν τὸνομα ποῦχανε γράψει. Τὰ
χέρια του τρέμανε σὰν τὴ φωνή του, καὶ μιὰ φορὰ στὴ
«μεγάλῃ ἔξοδο» ἔπεσ' ἀπ' τὸ τρεμούλιασμα τὸ κάλυμμα
πάνου ἀπ' τὸ Δισκοπότηρο.

Ἀνέβαιν' ὁ παπᾶς τὰνηφόρι πηγαίνοντας στοῦ Κορ-
μάρα, καὶ τὰδύνατο σιῆθος του φούσκωνε καὶ κατάπεφτε
σὰ φυσούνα. Οἱ χωριανοὶ σταματούσανε καὶ βγάζοντας τὸ
φέσι κἄναν τὸ σταυρό τους. Τὰ ἴδια κ' οἱ γυναῖκες καὶ τὰ
παιδιά, μὲ σκυφτὰ κεφάλια σταυροκολοῦντανε στοῦ γοργο-
πέραςμα τοῦ Θεϊκοῦ Σώματος.

Ἡ πόρτα τοῦ μελλοθάνατου, ὀρθάνοιχτη στὸ Χάρο
καὶ στὴ Θρησκεῖα.

Ἀνέβηκε στὴ λευκένια σκάλα, καὶ μπῆκε στὴν κά-
μαρα τῆς θρῆσκου, ἀκολουθώντας τὸ παιδί.

Ἡ νέκρα βασίλευε σ' ὅλο τὸ σπίτι.

Μιὰν ἀρρωστημένη ζεστασιά ἐχτύπησε τὸ πρόσωπό
του, δροσερὸ ἀπ' τοῦ δρόμου τὸ ξεροβόρι.

Κανένas θόρυβος.

Ἀκόμα καὶ τὰ βήματά του βουβὰ ἔπεφταν στὸ παχὺ
χαλὶ τῆς σάλας.

Ὁ Κορμάρας, ξαπλωμένος σ' ἓνα βαθὺ ὀλοφινύσκωτο
στρωμα, πάνου σ' ἀψηλὸ σιδερένιο κρεβάτι, μὲ τὸ λαιμὸ
κατὰ τὴν πόρτα τεντωμένο, περίμενε τὸν ἐρχομὸ τοῦ
παπαῦ.

Ὅταν ἀνοιξ' ἡ πόρτα κ' εἶδε τὸ φανάρι μὲ τὴν ἀ-
χρωμάτιστη φλόγα, καὶ τὸν παπαῦ κατὰ πόδι, ἓνας ἀνα-
στεναγμὸς βγῆκ' ἀπ' τὸ στῆθος του, σὰ νὰ τότε ξαλά-
φρωσαν ἀπ' ἀθώρητο βάρος.

Ὁ παπαῦς, ἀμίλητος, ἄπλωσε τ' Ἀντιμῆνσι πάνου
στὴν ἀσπροκάθαρη πετσέτα ποῦχε βάλει γι' αὐτὸ τὸ

σκοπὸ ἡ θειὰ Ζαφειρούδα, κ' ἐτοιμάστηκε νὰ πάρει τὸ «Μαργαρίτη» γιὰ νὰ μεταλάβει τὸν ἐτοιμοθάνατο.

— Γέροντα.... προτοῦ μεταλάβω, θέλω νὰ ξελαφρώσω τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ ἑνα μεγάλο κρῖμα....

Ἦταν ἡ φωνὴ τοῦ Κορμάρα, ἀδύνατη καὶ τρεμουλιαστή, ποῦβγαίνει μὲς ἀπ' τὰ ξεθωριασμένα του χεῖλια, δίχως νὰ τὰ κουνᾷ σκεδὸν καθόλου.

— Πάγαινε μικρέ, κάτου, στὴ θειὸ Ζαφειρούδα—λέει ὁ παπᾶς στὸ παιδί, ἀποθέτοντας τὸ φανάρι του κάτου—κ' ἔλα ὅταν θὰ σὲ φωνάξω.

Ὑστερα κλείνοντας τὴν πόρτα :

— Πές μου παιδί μου, τ' ἔχεις νὰ μοῦ πεῖς—λέει στὸν ἄρρωστο—ὁ Θεὸς εἶνε σπλαχνικὸς καὶ συχωρνᾷ ὅσα παιδιὰ Του μετανιώνουν.

Καὶ κάθησε κοντὰ στὸ κρεβάτι, ἀκουμπώντας τὸ κεφάλι στὰ χέρια καὶ τοὺς ἀγκῶνες στὸ παχὶ πάπλωμα, ἐτοιμὸς νὰκούσει καὶ νὰ συχωρέσει.

Ὁ Κορμάρας ἀνεκάθισε στὸ στρῶμα μὲ πολὺν κόπο, ἔβγαλε τὸνα του σκελετωμένο χέρι ὅζω ἀπ' τὸ σκέπασμα καὶ ἀρχίνησε νὰ ξεμολογιέται.

Ἡ φωνή του λὲς καὶ ξέσκιζε τὸ πλακωμένο στῆθος του ἐνῶ ἔβγαινε βραχνὴ καὶ ξεχαρβαλωμένη.

— Ποὺ λές, πάτερ-Ἀγάθο, ὦν ὡς τὸ μούχρωμα πάω δὲν πάω..... Αὐτὸ ποὺ σοῦ λέω ὦν—πρόστεσε βλέποντας τὸν παπᾶ νὰ κάνει κίνημα ἀμφιβολίας—νιώθω καλὰ τὸν ἑμαυτό μου. Μεγάλο εἶνε τὸ κρῖμα ποὺ μὲ βαραίνει, μ' ἀνείπωτα εἶνε καὶ τὰ ὅσα τράβηξα ὡς τώρα ἀπὸ τιμωρία θεϊκὴ..... τὸ καταλαβαίνω.

Βρίσκονταν βέβαια διὸ πῆχες τόπος καὶ στὸ Μισίρι γιὰ νὰ σαπίσει τὸ καταδικασμένο μου κορμί..... Καὶ μὴ νομίσεις πὼς ἦρθα γιὰ νὰ πεθάνω ὅν, μονάχ' ἀπὸ λαχτάρα τῆς πατρίδας. Μήτε μάννα ἔχω στὸ χωριό, μήτε συγγενολοῖ, κ' εἶμαι ξένος ὅν, ὅπως καὶ σὲ κάθε ἄλλο μέρος..... Βλέπεις—πρόστεσε κάπως ἐρεθισμένα—σκυλοπέθαίνω μόνος καὶ μοναχός μου, δίχως μιὰ παρηγοριὰ ν' ἔχω στὸ πλάι..... Θεὸς νὰ μοῦ πεῖς γιὰ τὴ θιά Ζαφειρούδα ; Χέ ! χέ ! εἶναι πλερωμένη αὐτή.

Ἄς εἶναι δᾶ !

Θέλω νὰ σοῦ πῶ πὼς ἦρθα ὅν μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ προσπέσω σὲ σένα... κι ἂν πάρω τὸ δικό σου τὸ συχώ-

ριο, τότες μόνο νὰ πάω, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς κι ὁ Θεὸς ἀ-
πάνου θὰ μοῦ παραβλέψει....

Σταμάτησε λίγο γιὰ νὰ ξανασάνει. Ἄρχισε νὰ τρίβει
νευρικά μὲ τὰ σκελετωμένα του δάχτυλα τὸ ντύσιμο τοῦ πα-
πλώματος. Ἀὐτὸς καὶ δίσταζε νὰ ξεστομίσει τὸ φοβερό του
μυστικό. Ἕνας ἀναστεναγμὸς σύσπασε ὀδυνηρὰ τὸ πεταγ-
μένο λαρύγγι.

Σήκωσε τὸ κουρασμένο του βλέμμα στὰ βουλιαγμένα
μάτια τοῦ παπᾶ, κ' ὕστερα σὰ νὰ πῆρε θάρρος ἀπ' τὴν
ἡμερὴ ματιὰ τοῦ γέρον, ξακολούθησε, μὴν παρατώντας
καὶ τὸ νευρικὸ τρίψιμο τοῦ σεντονιοῦ :

— Ναί, πάτερ Ἀγάθο..... μόνο σὺ σὰ μὲ συχωρέσεις
θὰ ἐλπίσω καὶ στὸ Θεό, γιατί..... ἐσένα, ναὶ ἐσένα ἔβλαψα.
Σὲ βλέπω πὺ μὲ κυττάξεις σὰ νάχεις νὰ κάνεις μὲ τρελ-
λό..... Ἀκουσε..... καὶ θὰ δεῖς πὼς γιὰ κακὴ μας μοῖρα
δὲν εἶμαι.....

Εἶναι τώρα πολλὰ χρόνια !... τὸ σκοτισμένο μου μια-
λὸ δὲ θυμᾶται πόσα. Μὰ τᾶλλα..... ἂχ σὰν πυρωμένες σι-
δερόσταμπες εἶναι τυπωμένα στὴν ψυχὴ μου. Μαζεύαμε
σ' ἓνα λιοχώραφο τοῦ Χοντρομήτρου.... στὰ Μαλά.... Εἶχα

πάνι καὶ ἔγω νὰ σεργιάσω ραβδιστής. Ἦτανε κ' ἡ κόρη σου ἑεῖ. Ἡ Χαδούλα, ναί ! Δὲν πῆγα γιὰ τὸ χατήρι τοῦ Χοντρομήτρου, γιὰ κείνη πῆγα....

Τὸ μεσημέρι μέσα στὸ καλύβι ἦτανε μονάχη της. Τῶ-
ξερα πὼς πῆγε νὰ βολέψει τὴ φωτιά στὸ πυρομάχι, γιὰ
τὸ μεσημεριανό..... Σπρώχνω τὴν πόρτα, μπαίνω μέσα
καὶ ἔγω, κι ἀπὲ βάζω τὸ πέτρωμα ἀπὸ πίσω.

Κεῖνη τινάχτηκε ξετρομαγμένη, κι ἀπόμεινε σὰν εἶ-
δωλο ἀπ' τὴν τρομάρα.

— Χαδούλα ! τῆς λέω, τρελλαμένο μ' ἔχεις..... καὶ
χύθηκα νὰ τὴν ἀγκαλιάσω..... Ἔκανε νὰ φωνάξει, τῆς
σφαλνῶ μὲ τὴν παλάμη τὸ στόμα. Τὰ μάτια σου τέσσερα,
μωρὴ ! — τῆς φωνάζω, ἀγριεμένος ἀπ' τοῦ πάθους τὴν
κόλαση. Μόνο νᾶνασάνεις, σοῦ σφίγγω τὸ λαρύγγι... Τρέ-
μεις..... πάτερ Ἀγάθο..... Μὰ ξέχασε γιὰ ὥρα πὼς ἦτανε
κόρη σου..... καθὼς καὶ ἔγω ξεχνῶ πὼς μιλάω σ' ἄνθρωπο
ποῦ..... τοῦ οκοτώσα τὴν κόρη .. καὶ τὴ γυναίκα...

Δὲ θυμᾶμαι καλὰ τὶ τῆς εἶπα.....—τὴνε φοβέριξα
πὼς θὰ σκοτώσω τὸν πατέρα της καὶ τὴ μάννα της, καὶ
πὼς θὰ βάλω τὸν τρελλο-Κώστα νὰ διαδώσει πὼς τὴν

ἀτίμασε κείνος..... Θέλοντας καὶ μὴ ἀναγκάστηκε νὰ δε-
χτεῖ !.....

— Θὰ μὲ πάρεις γυναίκα σου, ἄτιμε ! μοῦ λέει ! Ἐ-
τσι μονάχα θὰ βολέψεις τὴν προστυχιά σου ἢ κάλλιο σκό-
τωσέ με.....

— Θὰ σὲ πάρω, καλὲ ! μὴν κάνεις ἔτσι ! τῆς λέω.....
Μ' ἔβαλε κ' ὀρκίστηκα σ' ἓναν Ἀγιοταφίτικο Σταυρό, μὲ
Τίμιο ξύλο μέσα.

— Κάνε ὕρκιο, νὰ πλέψεις μὲς τοῦ Θεοῦ τὸ αἷμα, ἂν
ψευτορκήσεις ! Ὀρκίστηκα, καὶ..... ψευτόρκησα..... Σὲ μιὰ
βδομάδα παίρνω ἀπ' τὸ Μισίρι κείνο τὸ γράμμα, κι ἂ-
ποφασίζω νὰ πάγω, γιὰ νὰ κληρονομήσω τὸν μπάριμα
μου ποὺ πέθανε ἄκληρος..... Οὔτε τὴ συλλογίστηκα καθό-
λου κείνη..... Μιὰ μέρα πρὶν σκοτωθεῖ..... Λαμπροτετραδὴ
βράδι, ἀξέχαστο..... Πάτερ Ἀγάθο..... μὴ μὲ βλέπεις ἔτσι
ἄγρια..... Λυπήσου με..... πάτερ. ...

— Παιδίι μου !!

Βόγγηξ' ὁ παπᾶς..... Τὸ δεξί του χέρι, σὰ σιδερένιο
λαβίδι ἄρπαξε σφιχτὰ τὸ καλαμόχερο τ' ἔρρωστού, καὶ
τ' ἀσπρόμαλλο κεφάλι ἔπεσε στὰ παπλώματα τοῦ κρεβα-

τιοῦ. Δὲν ἦτανε πιά ξαγορευτὴς παπαῶς καὶ χριστιανὸς ξε-
μολογούμενος μὲς τῇ βουβῇ κάμαρα. Ἦτανε ὁ φονιάς καὶ
ξελοθρευτὴς μιᾶς οἰκογένειας, καὶ τὸ θῦμα του.

Ἦταν ὁ παπα-Γάθωνας ἀντίκρυ στὸν Ἀντριὰ Κορ-
μάρα.

— Μεγάλο τὸ κακὸ ποὺ σοῦκαμα..... τὸ ξέρω.... Μὰ
καὶ τὰ τράβηξα, παπαῖ, δὲν εἶναι λίγα. ... Θὰ στὸ πῶ ὥς
τέλος τὸ κριμα. Ὁ Χριστὸς τοὺς σταυρωτῆδες του συχώ-
ρεσε ... καὶ σὺ αὐτὴ τὴ στιγμή εἶσαι στὸν τόπο Του.

Ἔνας βαρὺς, πνιγμένος ἀναστεναγμὸς ἔσεισε τ' ἄση-
μένιο τοῦ γέρου κεφάλι. Καὶ τὰναφυλλητό του κόπηκε. Ὁ
ἄρρωστος τὸ νόμισ' αὐτὸ σὰν σιωπηλὴ παραδοχὴ τῶν
λόγων του, καὶ ξακολούθησε :

— Τὴ Λαμπροτετραίδη βράδι λοιπόν, μοῦ κάνει ση-
μάδι νὰ πάω νύχτα στὸ πρόκλητο, γιὰτ' ἔχει νὰ μοῦ μι-
λήσει. Ἀς πάω ! εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Θὰ τὴν ξεφορτωθῶ
μιὰ γιὰ πάντα.... Θᾶτανε περασμένα μεσάνυχτα.... Πήδηξα
στὸ χαμηλὸ πέριορα τῆς Ἀγιά-Φωτεινῆς, καὶ τὴν εἶδα
νὰ μὲ φυλάγει στὴν πόρτα τοῦ ὑπόγειου, ξυλιασμένη ἀπ'
τὸ κρύο....

- Θὰ φύγεις.... τῷμαθα.... Μοῦ λέει ξερά-ξερά.
- Ναί, θὰ φύγω—τῆς κάνω—ὕστερ' ἀπ' αὐτό ;
- Τὸν ὄρκο σου τόνε θυμᾶσαι ;.... Κορμάρα ;
- Μπρὲ ἄσε με μὲ τοὺς ὄρκους σου ! τῆς κραίνω θυμωμένα·—εἶπα ξ' εἶπα.

Γονάτισε πάνου στὸ χιόνι, κι ἔσφιξε τὰ χέρια μου μὲς τὰ παγωμένα της δάχτυλα.

— Ἀντριά ! μοῦ λέει κλαμένη, λυπήσου με !..... Δὲ συλλογιέσαι πῶς θὰ πομπέψεις ἓνα σπίτι τίμιο ; Δὲ σοῦ φτεξα τίποτα, Ἀντριά ! Στεφανώσου με αὔριο, καὶ φύγε ὅπου θέλεις. Τ' ἔχω μαθές ; μὲ λένε ὁμορφη, καὶ τὰ προικιά μου εἶν' ἐτοιμασμένα.....

— Γιὰ παντρεῖα δὲν εἶμαι, τῆς λέω ὀρθᾶ κοφτά, αὔριο φεύγω. Μήτ' ἢ πρώτ' εἶσαι πού τὸ παθαίνεις μήτ' ἢ στερνή.

— Καὶ.... τὸ παιδί, σκύλε ; Μοῦ ξαναλέει ἀγριεμένα.

— Ὁ Ὀριάκας εἶνε κοντά, κ' οἱ λυγαριές του πολλὰ πορρήχματα ἔχουνε ὀδὴ ρεματισμένα.

— Ἀντριά ! — μοῦ ξαναλέει — θὰ σκοτωθῶ καὶ τὸ κρῖμ' αὐτὸ ποῦ θὰ σὲ πάει ;.....

— Ξεζάλιζε με, μωρή,—τῆς λέω—καὶ με πούντιασες
μὲς τὸ χιόνι.....

— Τὸ λοιπὸν δὲ τῶχεις σκοιό, αἶ ; κι ἐνῶ ρωτοῦσε
ἄκουσα νὰ χτυπᾶνε δυνατὰ τὰ δόντια της, καὶ τὴ φωνή
της νὰ τρέμει.....

— Αὔριο φεύγω σοῦπα.—Καὶ κίνησα νὰ φύγω.

— Κι ἐγὼ αὔριο θὰ φύγω, τὸ σπίτι μου δὲ με παίρ-
νει. Τάκους ; νὰ τὸ θυμᾶσαι.....

Μοῦ λέει τότες με φωνὴ παράξενη.....

— Τὸ καλύτερο πῶχεις νὰ κάνεις — ἀπολογήθηκα,
φτάνει νὰ μὴν ἔρτεις ἀπὸ πίσω μου.....

Καὶ σὰν «ἔχε γειὰ» ἄκουσα ν᾿άρχονται ἀπ' τὴν πόρτα
τοῦ ὑπόγειου, ἐνῶ πηδοῦσα τὸν πέριορα, αὐτὰ τὰ λόγια :
«Ὁ Θεὸς δὲ θὰ σ' τᾶφίσει φονιά !.....»

Σὰ νὰ ξοδευτήκανε ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ Κορμάρα
στὸν ἀγῶνα ποῦκανε νὰ τὰ ξεστορήσει, ἓνα βογγητὸ ἄρ-
χισε νὰ τόνε συνεπαίρνει, καὶ τὰ λόγια μισὰ-μισὰ φεύγανε
ἀπ' τὸ στεγνὸ του στόμα :

— Αὐτὰ..... αὐτὰ ἴχα νὰ σοῦ... ἴπῳ..... Μ' ἔφαγε τὸ
κρεῖμα της..... παπᾶ..... Τὸ σκοινὶ της... στοιχιὸ κουλου-

ριασμένο ἔγινε... καὶ ζωντανεμένο.. χόρευε μπρὸς στὰ μά-
τια... μου..... μέρα νύχτα Πές μου..... μὲ συχωρῶς.....
παπᾶ ; Μετόλαβέ με.... γιατί..... τελειώνω.....

Ἀρχιζε τὸ χαροπάλεμα, πονεμένο καὶ τρομερό.....
Δοκίμασε μιὰ νὰ τραβήξει τὸ χέρι του κατ' ἀπ' τὸ σκέ-
πασμα σὰν συγκρουασμένος, μὰ τοῦ παπᾶ τὰ δάχτυλα ἤ-
χανε λὲς κλειδώσει γύρω-τριγύρω του.....

Τράβηξε μὲ τὴ δύναμη ποὺ τοῦμενε γιὰ νὰ τὸ λευτε-
ρώσει, καὶ τᾶσπρο κεφάλι τοῦ γέρου κουνήθηκε ρυθμικά
πάνω στὸ λουλουδιαστὸ πάπλωμα, σὰν ξεβιδωμένο, κι ἔ-
γυρε πλάϊ, κυττᾶζοντάς τον μὲ τᾶσπρισμένα δλάνοιχτα
μάτια του.....

Οἱ τρίχες τοῦ Κορμάρα σηκώθηκαν σὰν ἀγκάθια
ἀπὸ φρίκη... Τώρα ἔνιωσε πὼς τόσην ὥρα τώρα, σὲ νε-
κρὸ μιλοῦσε.... Κι αὐτὸ τὸ λείψανο τότε κρατοῦσε σφι-
χτὰ σὰ νᾶθελε νὰ τότε σύρει ἐκδικητικὰ μαζύ του.....

— Φτάζετε !.....

Μούγκρηξε βαριά, χωρὶς νᾶχει τὴ δύναμη νὰ ξεκωλ-
λήσει τὰ μάτια του ἀπ' τᾶσπρόφρυδα πεθαμένα μάτια τοῦ
παπᾶ, τὰ νοτισμέν' ἀκόμα ἀπ' τὰ δάκρυα

Σὰν αὐριο τὸ κουσέλι τῆς γειτονιάς ἔπαιρνε κ' ἔδινε.

— Ξεκουραστήκανε, θειὰ Ρηγούδα, ξεκουραστήκανε κ' οἱ διό..... Θ'ὄς σχωρέσ' τους.....

— Μεγάλο πράμα γειτόνισσα, ὥς τόσο ! Καὶ ν' ἀκούσεις τὴν θειὰ Ζαφειρούδα νὰ σοῦ τὰ διηγᾶται!..... Κύματα-κύματα τρέχει τὸ πετσί μ' ἀκόμα Ἀκούει, λέει, μιὰ φωνή, 'κεῖ πὺν κάθουνταν μὲς τὸ μαγερὶο στὴ γωνιά μὲ τὸ παιδί.... Πετιέται στὴν κάμαρα καὶ τὴ νὰ 'δῇ ! Ὁ παπα-Γάθωνας, κόρη μ', ξερὸς ἐβαστοῦσε τὸ χέρι τοῦ Ἀντριαῖ πού'χε ξεφρενιάσει. Καὶ τὴ σφίξιμο..... Ἡ ἀλλάχτρα εἶδε κι ἔπαθε ὥς πὺν νὰ τὸ ξεσφίξει. Ὁ ἄρρωστος, πὺν λές, ἦτανε «ἄλλου τὸν ἄλλο». Τὰ μάτια του γυρίζανε σὰ σφοντύλια. Μόνο καὶ τὴν' εἶδε πατᾶ μιὰν ἀγριοφωνάρα :

— «Μὲ βλέπεις μένα ; Χμ ! γι' ἅγιο θὰ μ' ἔχετε, αἱ ; Ἐγώ, βρέ, καὶ τοὺς σταυρωτῆδες, σοῦ λέω, τοὺς πέρασα ! Σκοτώνω τὴ γυναῖκα μου, μὲ τὸ παιδί στὴν κοιλιά, καὶ τὴ μάννα της..... καὶ τὸν πατέρα της..... νά ! Τὸ Θεό σου !

Καὶ μούγγριζε, σὰ νᾶθελε νὰ χυθεῖ ἀπάνου της.

— Βάλε μὲ τὸ νοῦ σου τὴν τρομάρα τῆς θειᾶ Ζα-
φειρούδας !

— Ἄμέ !..... Γκρεμοτσακίστηκε ὥς πὺν νὰ χυθεῖ ὄξω
ἀπ' τὴν κάμαρα, σέρνοντας μὲ τὸ ροῦχο τῆς καὶ τὸ φα-
νέρι ποῦταν' ἀναμέν' ἀκόμα.....

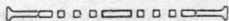
— Χωρὶς ἄλλο, δὲ θὰ πρόφταζε νὰ τόνε μεταλάβει,
Τὶ νὰ πεῖ κανεὶς.....

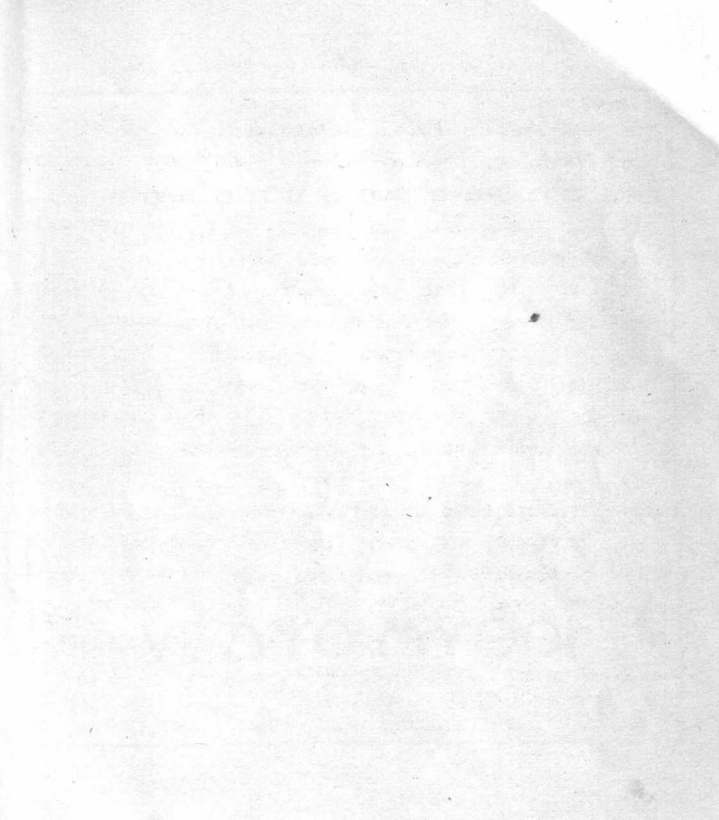
— Κι ὥς τόσο συλλογιέμαι νὰ μὴν ἔχουνε τίποτα
ἀφορμὴ τὰ λόγια πὺν ξεστόμισε... Τὶ ξέρεις... χαμμιά φορὰ !

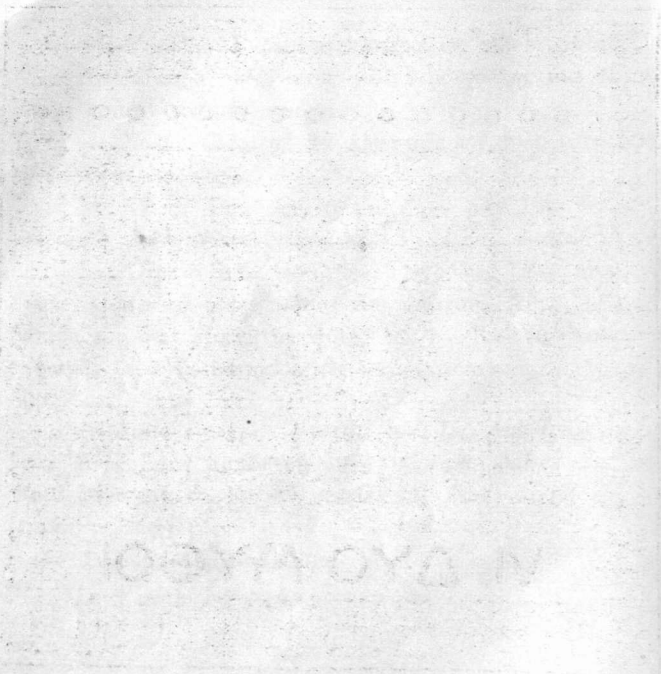
— Ὅξω κι ἀπόμακρα, θειὰ Ρηγούδα ! Ἔτσι τοῦ φά-
νηκε, καλέ, στὸ ξεφρένιασμα τοῦ ἀπάνου. Αὐτὸς πὺν δὲν
πεύραζε μύγα στὸ φτερό ποτές του !.... Καὶ τὸ κάτου τῆς
γραφῆς, πὺν ἀκούστηκε ποτές νάχει παντρεφετῆ ὁ Κορμά-
ρας !.....

— Δίκιο ἔχεις Ὑστερα, πὺν λές, σὰν ἀνέβηκε μὲ
τὸν Ἀλέξη τὸν παπουτσοῦ στὴν κάμαρα, βρῆκε τὸν Ἀν-
τριὰ ξεψυχισμένο, καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ἔτσι σμιχτὰ μὲ τοῦ
παπᾶ τὸ κεφάλι

Συκαμιὰ—Μυτιλήνη, 1911.

VI. ΔΥΟ ΜΥΘΟΙ

IOΘYM OYΔ IV

ΔΥΟ ΜΥΘΟΙ

I

ΕΣΑ στή μεσημριώτικη ήλιοκαταιγίδα πού φωτο-
πλημύριζε τὸ χωράφι, μιὰν ἀχυρουλή φρέσκη κα-
βαλίνα ἔλαμψε καὶ ἀστραποβόλησε μὲ ἀνταύγειες
χρυσιοῦ, καὶ μ' εὐχαρίστηση κατάλαβε τὸν ἐ-
αυτό της καὶ κραύγασε πνιγμένη ἀπὸ συγκίνηση : — Καλέ,
εἶμαι καθάριο χρυσάφι ! Τὶ χάρη ὡς τόσο πού τὴν ἔχουμε
ᾠμεῖς τὰ εὐγενικὰ μέταλλα !... Μιὰ παρέα ροδοκόκκινες πλη-
θωρικὲς ντομάτες πού ὠρίμαζαν ἤσυχα λίγο παρέχει κατα-
πίνοντας ἥλιο καὶ φραμπρικάροντα; μπελτέ, ἄκουσαν τὴν ἄ

νακραυγή, καὶ τὶς ἔπιασε ἓνα τέτοιο γέλιο, πὺν τὰ μάγου-
λά τους πορφυρώθηκαν ἀκόμα πιότερο. Ἡ καβαλίνα τὶς
ἔρριξε μιὰ λοξὴ συγκαταβατικὴ ματιὰ λυπημοῦ καὶ ψιθύ-
ρισε : — "Ἐχουνε δίκηο νὰ γελᾶνε οἱ φτωχές ! Δὲ μ' αἰ-
στάνουνται, οὔτε μποροῦν νὰ ὑψωθοῦν πρὸς ἑμένα τόσο,
ὥστε νὰ μὲ νιώσουν....." Ἐτυχε νὰ περάσουν ἀπὸ δίπλα
τῆς καὶ διὸ βρωμοκάνθαροι ἀκάθαρτοι μέσα στὴν καλο-
γερικὴ φορεσιά τους σὰν ρισοφόροι νεκροθάφτες. Μυρί-
στηκαν τὸ κελεποῦρι κι ἄρχισαν νὰ τὴν κυλᾶνε χαρούμενοι
πρὸς τὴν τρύπα τῆς φωλιάς των. Ἡ καβαλίνα ἀχνίζοντας
ἀπὸ ἱερὴν ὀργή φώναζε : — Καλέ, ποῦ μὲ κυλᾶτε, βρωμο-
ζωῦφια ! Ἐμένα, ἓνα καμμάτι χρυσαφιοῦ ;.... Οἱ βρωμο-
κάνθαροι σταμάτησαν ἰδρωμένοι καὶ κύτταξαν κοροϊδευτικὰ
τὸ ψῆγμα. Ὑστερα εἶπαν μ' ἓνα στόμα : — Ἐμεῖς βρωμο-
ζωῦφια ; Δὲ μᾶς γνώρισες λοιπὸν πὼς εἴμαστε τραπεζῖτες
ποὺ καταλάβαμε τὴν ἀξία σου ; Κύττα καὶ τὶς ρετιγκότες
μας !

Καὶ ξαναμπήχτηκαν στὴ δουλιὰ τους.....

Ἀκοῦστε τὸ πῶς πέθανε ἓνα τριαντάφυλλο. Εἶναι μιὰ μικρὴ ἱστορία. Ἦτανε στὴν αὐλὴ ἐνὸς σπιτιοῦ μιὰ τριανταφυλλίτσα καὶ μιὰ μικρὴ κορασιά. Ἡ τριανταφυλλιά εἶχε ὀλόασπρα ρόδα, κ' ἡ κορασιά πολὺ ξανθὰ μαλλιά, καὶ μιὰ μπλὲ ρομπίτσα. Κάθε πρωτὶ καλημέριζε ἓνα-ἓνα τὰ λευκὰ λουλούδια. Οὔτε τ'ἄκοβε κι οὔτε τὰ μύριζε. Τὰ φιλοῦσε μονάχα, καὶ σὰν φυλλορροοῦσε κανένα τ'όκλαιγε. Μιὰ μέρα ποῦβρεχε ψιλὰ-ψιλὰ καὶ μεγάλες στίβες ἐτυμπάνιζαν ρυθμικὰ τὸν τσίγκο τῆς ὀξόπορτας, δὲ φάνηκε ἡ κορασιά. Οὔτε καὶ τὴν ἄλλη ἤρθε νὰ καλημερίσει τὰ τριαντάφυλλα, οὔτε καὶ τὴν ἄλλη. Κ' ἓνα πληχτικὸ ἀπόγεμα ποὺ ψιχάλιζε πάλι πολὺ θλιβερὰ κι ὁ οὐρανὸς ἦτανε βαρὺς σὰν κακὸς βραχνᾶς, ἔβγαλαν ἀπ' τὴν ἀψηλὴ πόρτα τῆς αὐλῆς ἓνα στενόμακρο λευκὸ κουτί, μεγάλο σὰν τεράστια μπομπονιέρα. Καὶ μὲς στὰ σύννεφα τῆς νταντέλλας ξαπλωμένη ἡ παιδούλα χλωμὴ σὰν κομμένη μαγνόλια. Ἀκόμα πιὸ λευκὴ ἀπ' τὰ γιασεμιά, καὶ πιὸ ξανθιά ἀπ' τὰ ὄριμα σιτάρια. Μιὰ κυρία ἀψηλὴ κι ἀδύνατη, μὲ μαῦρο κρέπι στὸ κα-

πελλίνο μάζεψε ὅλα-ὅλα τὰ λευκὰ τριαντάφυλλα, μουσκεμένα ἀπ' τὴς στάλες τῆς βροχῆς καὶ τὰ σκόρπισε γύρω στὸ κεφάλι τῆς κόρης. Καὶ κείνη οὔτε τὰ καλημέρισε, κι οὔτε τὰ φίλησε πιά. Μόνο ἓνα μπουμπουκάκι ἔμεινε παρὰμερα πάνω στὸ ρημαγμένο χαμόδεντρο τυλιγμένο στὴν πράσινη φασκιά του. Κοιμώτανε σὰν ἔγινε τὸ μεγάλο κακό, καὶ σὰν ξύπνησε κανένα ἄλλο δὲ βρισκότανε γιὰ νὰ τοῦ ᾤῃ τι στάθηκε. Οἱ πόρτες μείνανε κλειστές, καὶ τὸ μπουμπουκάκι ὅλο καὶ περίμενε. Τὰ παραθύρια σκέβρωσαν, καὶ χορταράκια ἄρχισαν νὰ ξεμυτίζουν ἀνάμεσα στὶς πλάκες τῆς αὐλῆς. Τὸ νερὸ πὺν ξέφευγε ἀπ' τὴ ρουινιά, ζωγράφισε σταχτιά φεΐδια πάνου στοὺς ρόδινοὺς τοίχους, καὶ παρὰξένα πράσινα ἔντομα καὶ μαῦρα ποντίκια ἄρχισαν νὰ σαλεύουν τὶς ἄσκημες οὐρίτσες τοὺς ἔδῳ καὶ ᾤε. Ἐνα καλοσυνεμένο μεσημέρι μιὰ κίτρινη πεταλούδα γλύστρησε πάνου στὴ χρυσοῖν ἀχτίδα πὺν περνοῦσεν ἀπ' τὸ ἄνοιγμα τῆς κληματαριάς, μιὰ πεταλούδα κίτρινη σὰν ζωντανὸ λουλοῦδι σπάρτου. Καὶ στάθηκε στὸ κλεισμένο λουλοῦδι : — "Ἀνοιξε τὴ λευκὴ καρδιά σου νὰ μεθύσω στὸ μῦρο της, καὶ νὰ στολιστεῖς μὲ τὴ χάρη τῆς ὁμορφιάς μου. — "Ὁχι, καλὴ μου,

πρὶν ἀκούσω τὴν καλημέρα της..... Ἡ πεταλούδα ἦ στο-
χαστική κατάλαβε καὶ δὲ μίλησε, μόνο πέταξε ἄλλου λυπη-
μένη. Ἐνα χρυσὸ μελίσι πέρασε καὶ σταμάτησε νὰ λικνιστεῖ
σ' ἓνα φύλλο τῆς τριανταφυλλιάς :—”ὦ ! ἓνα ρόδο. Ἡ ἥλιος
καὶ χαρὰ Θεοῦ ὅξω, χρυσό μου ! Ἄνοιξε νὰ μυρῶσω τὸ
μέλι μου καὶ νὰ σοῦ τραγουδήσω τὰ χαιρετίσματα τοῦ ἐ-
λεύτερου κάμπου !—”Ὁχι, ὄχι ἀκόμα. Περιμένω τὸ φιλί
της..... Ἐφυγε καὶ τὸ μελίσι. Κ' οἱ μέρες περνούσαν, κ' ἡ
χρυσὴ ἀχτίδα πολλὰς φορὰς πέρασε ἀπ' τὸ ἀνοιγμα τῆς
κληματαριᾶς γιὰ νὰ τὸ χαϊδέψει, μὰ ἡ πόρτα δὲν ἄνοιξε
γιὰ νὰ ξανάβγει ἡ κορασιά. Κι ἓνας βρωμομπάμπουλας
ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κεῖ κάθε πρωτὶ κυλώντας ἓνα σβῶλο
κοπριάς, τὸ κοροῖδευε σκληρά :—”Ἄνοιξε, κανακάρικο, καὶ
δὲ θὰ χαρεῖς τὸ φῶς. Ἡ κοπελούδα πέθανε πιά, κουτό-
χορτο !—Πέθανε ;... τί πάει νὰ πῇ ;—Νά, ἀπλᾶ καὶ κα-
θαρά, πέθανε. Μαράθηκε νὰ ποῦμε. Τώρα εἶν' ἔτσι ἓνας
βρώμικος σβῶλος σὰν κι αὐτὸν ποὺ κυλάω. Ἐνας φίλος
μου σκουλήκαρος μοῦλεγε σήμερα πὼς ἔφαγε μονάχος του
τῶνα της μάτι ! Χε-χέ ! Φωντάζεσαι ; Κι αὐτὸς εἶναι ντίπ
χωρὶς μάτια. Λοιπόν, ἄκου : Ὅλοι θὰ περάσετε κάτου ἀπ'

τὰ πόδια μου. Ἐγὼ ὁ περιφρονημένος πού ὄταν λέτε τό-
τομά μου, τὸ σκεπάζετε •μὲ συμπάθιο•, ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρ-
χοντας τοῦ κόσμου. Κι ἔχω μιὰν ἰδέα : Ὀλίκαιρη ἡ Γῆς
δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἓνας μεγάλος σβῶλος ἀπὸ κο-
πριά πού τὴν κυλάει στὴ φωλιά του ἓνας τόσος-δὰ βρωμο-
μπάμπουλας. Τίποτ' ἄλλο. Ἄνοιξε τὸ λοιπὸν νὰ σὲ φραθῶ
Ἐγώ !—Πούφ ! Ἐσὺ βρωμιάρη νὰ χαρεῖς τὸ μῦρο μου ;
Κακορρίζικε ! Φαντάστηκες λοιπὸν πὼς θὰ σταθεῖς ἱκανὸς
γιὰ ἓνα τέτοιο μεθῦσι ;—Καὶ γιατί' ὄχι ! Προχτὲς λιγώ-
θηκα, νὰ σὲ χαρῶ, μὲ τὴ μυρωδιὰ ἐνὸς τριμμένου σκόρ-
δου, πού δίχως αὐτό, τὸ κάτω τῆς γραφῆς, δὲ γίνεται
σκορδαλιά. ... Ὁ ἀγέρας ἄρχισε νὰ γίνεται πιὸ γλυκός, κ'
οἱ μέρες φωτεινὲς ἐπερνούσαν πάνου ἀπ' τὴν αὐλὴν σὰν
μιὰ σειρὰ λευκὰ περιστέκια. Τὰ πέταλα ἀνιτρίχιασαν μέσα
στὴ γλωρὴ φασκιά, καὶ τὸ μῦρο πλήθαινε κι ἀνάβρυνε
ὀλοένα στὰ λεγκὰ ἄδυτα. Κι ὅταν ἡ καρδιά του μοσκοβό-
λησε πιά δυνατά, καὶ τὰ μῦρα ὥρμησαν νὰ σκορπιστοῦνε
πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὸν ἀνοιχτὸν ἀγέρα, τὸ ρόδο ἔσφιξε μὲ
πεῖσμα τὰ πράσινα κλειδωμένα ξύφυλλά του κ' ἔγυρε καὶ
ξεψύχῃσε πνιγμένο ἀπ' τὸ πλημμύρισμα τῆς ἴδιας τοῦ ψυ-

χῆς πού δὲ θέλησε νάν τὴ σκορπίσει στοὺς βρώμικους γεί-
τονές του. Ὁ βρωμομπάμπουλας περνᾷ ἀκόμα κάθε πρῶτ'
κάτω ἀπ' τὸ πεθαμένο ρόδο, κυλώντας τὴν κοπριά του καὶ
τὴν πρόστυχη φιλοσοφία του.

Λυτὸς σίγουρα θὰ ζήσει ἀκόμα πολὺν καιρό. ...

Μυτιλήνη, 1914.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α΄ ΤΟΜΟΥ

Ο ΤΟΜΟΣ ΑΥΤΟΣ ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ
ΕΣΑΛΗΠΓΟΣ, ΑΠΟ ΤΗΝ 20 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1914 ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΗΝ 10 ΤΟΥ
ΓΕΝΑΡΙΟΥ 1915 ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟ ΘΑΝΑΣΗ ΛΕΜΠΕΣΗ. ΔΕΘΗΚΕ ΣΤΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΑΝΤΡΑ-ΦΡΑΓΓΙΔΗ. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΟΜΟΣ